

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, 9915 Kirkenes

Tlf. 78 97 74 00. Fax 78 99 22 12

E-post: postmottak@sor-varanger.kommune.no

www.svk.no

Innkalling

Utvalg: Utvalg for miljø og næring
Møtedato: 23.09.2014
Møtested: Møterom Viksjøen
Møtetid: 12:00

Ved eventuelt forfall, er representantene selv ansvarlig for å innkalle vara.

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Kirkenes, 16.09.2014

Gjetmundsen, Bjørnar
utvalgsleder

SAKSLISTE:

Saksnr.:	Sakstittel:	Arkivsak ID:	
009/2014	SØKNAD OM SMIL-MILDER TIL BEITE/BEREDSKAPSAREAL GBN 6/1/16 BJØRN CHRISTIANSEN Saksordfører: Vegar Olsen, vegarols1@hotmail.com , tlf. 45488492	14/1539	
010/2014	SØKNAD OM SMIL-TILSKUDD TIL OMLEGGING TIL MER MILJØVENNLIG BRUK AV HUSDYRGJØDSEL GBN 17/42 OLA JOHANSEN Saksordfører: Vegar Olsen, vegarols1@hotmail.com , tlf. 45488492	14/1554	
011/2014	SØKNAD OM SMIL-TILSKUDD TIL OPPARBEIDING AV BEREDSKAPSAREAL GBN 6/13 ROY MIKKOLA Saksordfører: Vegar Olsen, vegarols1@hotmail.com , tlf. 45488492	14/1548	
012/2014	REINBEITEDISTRIKT 4/5 B SKOGERØYA- SPURVENESET - OPPSETT AV SPERREGJERDE I VINTERBEITEOMRÅDE 5 C Saksordfører: Camilla Svegaard, ms_svegaard@yahoo.no , tlf. 40605637	14/2103	
013/2014	HØRINGSINNSPILL TIL RUP 2014- 2023 Saksordfører: Hilde Michelsen, hilde.michelsen@nav.no , tlf. 91687874	14/1771	
014/2014	HØRING PÅ SØKNAD OM ENDRET UTSLIPPSTILLATELSE 2014 SYDVARANGER GRUVE Saksordfører: Sigbjørn O. Kurthi, sigbjornkurthi@yahoo.no , tlf. 47170340	14/2109	
015/2014	ENDRING I LOV OM MOTORFERDSEL I UTMARK MED FORSKRIFT - HØRING Saksordfører: Bjørnar Gjetmundsen, gjetmu@bjornar-gjetmundsen.no , tlf. 97015360	14/1864	

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, 9915 Kirkenes
Tlf. 78 97 74 00. Fax 78 99 22 12
E-post: postmottak@sor-varanger.kommune.no
www.svk.no

SAKSFRAMLEGG Sak til politisk behandling

Saksbehandler: Stig Ulvang Enhetsleder: Stig Ulvang, tlf. 78 97 74 93	Dato: 15.09.2014 00:00
Arkivkode: K1 - 223, K2 - V18	Arkivsaksnr.: 14/1539
Saksordfører:	

Utvalg	Saksnummer	Dato
Utvalg for miljø og næring	009/2014	23.09.2014

SØKNAD OM SMIL-MILDER TIL BEITE/BEREDSKAPSAREAL GBN 6/1/16

Vedlagte dokumenter:

SØKNAD OM SMIL - TILSKUDD

Dokumenter i saken:

2014011803 ANGÅENDE SØKNAD OM SMIL - TILSKUDD 2014
2014011595 SØKNAD OM SMIL - TILSKUDD

Kort sammendrag:

Bjørn Christiansen søker om SMIL-tilskudd til opparbeiding av areal til forproduksjon, beite og beredskapsareal.

Faktiske opplysninger:

Statens Landbruksforvaltning tildeler hvert år SMIL-midler til Fylkesmannen, som fordeler videre til kommunene etter søknad. For 2014 har Sør-Varanger fått 225 000 kroner, mot vel 120 000 i 2013. Utvalg for miljø og næring vedtok i sak 006/14 egne tiltaksstrategier for miljøvirkemidlene i jordbruket i Sør-Varanger.

Det kan innvilges tilskudd til gjennomføring av tiltak som ivaretar natur- og kulturminneverdiene i kulturlandskapet, i henhold til forskriftas § 5. Det kan også innvilges tilskudd til gjennomføring av tiltak som bidrar til å hindre eller redusere forurensningen eller

risikoen for forurensning fra jordbruket. Investerings tiltak som fremmer organisert beitebruk skal medvirke til bedre utnyttelse av beiteområdene, rasjonell drift i beitelagene og hindre tap av beitedyr. Tilskudd kan gis til alle typer tiltak som fremmer beitebruken i et område.

Tilskudd innvilges på grunnlag av godkjente kostnadsoverslag for gjennomføring av tiltaket. Det ytes engangstilskudd med inntil 70 % av godkjent kostnadsoverslag. For særskilte tiltak for å ivareta biologisk mangfold, kan det ytes tilskudd med inntil 100 % av godkjent kostnadsoverslag.

Bjørn Christiansen søker om SMIL-tilskudd til opparbeiding av areal til forproduksjon, beite og beredskapsareal. Sauebøndene i Neiden har god erfaring med at bruk av beredskapsareal gir reduserte rovdyrtap. Tiltaket har følgende kostnadsoverslag:

Tiltak	Søknad	Godkjent (eks mva)
Fjerning skog og ris	1 800	1 800
Bortkjøring skog og ris	4 800	6 000
Fjerning av røtter	8 400	10 500
Bortkjøring røtter	3 600	4 500
Fresing/planering	6 000	7 500
Møkkerkjøring	4 200	5 250
Såing/tromling	2 400	3 000
Sum	31 200	38 550

Tiltaket er innafor det høyest prioriterte fokusområdet i kommunens tiltaksstrategier (åpent kulturlandskap og bruk av beiteressursene). Søknaden kommer videre fra bruk i drift, gjengrodde arealer tas i bruk til beite og det etableres alternative beiteområder som kan redusere tap av beitedyr til rovdyr. Tiltaket oppfyller av prioriteringskriteriene i tiltaksstrategien, og rådmannen innstiller på fullt tilskudd på 70 %.

Kommuneplanens hovedmål:

Sør-Varanger kommune skal utvikles til et lokalsamfunn som gir grunnlag for befolkningsvekst i alle deler av kommunen. Arealdisponering og offentlig service og tjenesteproduksjon skal dimensjoneres ut fra en samlet befolkning på 12.000 innbyggere ved planperiodens utløp, og ha en kvalitet som gjør kommunen attraktiv som bosted og for etableringer og knoppskyting i privat næringsliv.

Hovedmålet vil være retningsgivende for de politiske og administrative prioriteringer i hele den kommunale organisasjon i planperioden. Ut fra dette, skal det gjøres vurderinger i forhold til følgende satsingsområder:

Næringsutvikling:

Tiltaket bidrar til å redusere rovdyrplagen i saueneæringa.

Infrastruktur:

Barn og ungdom:

Kompetansebygging:

Økonomi:

Universell utforming, jfr bestemmelser i plan og bygningslov:

Alternative løsninger:

Med hjemmel i forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket § 5 og Sør-Varanger

kommunes tiltaksstrategier for miljøvirkemidler i jordbruket, avslår utvalg for miljø og næring søknad fra Bjørn Christiansen om SMIL- tilskudd.

Det er lagt vekt på at (åpent)

Forslag til innstilling:

< Med hjemmel i forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket § 5 og Sør-Varanger kommunes tiltaksstrategier for miljøvirkemidler i jordbruket, innvilger utvalg for miljø og næring Bjørn Christiansen inntil 21 840,- kroner i SMIL- tilskudd, begrenset til maksimalt 70 % av prosjektets totale kostnader.

Tilskuddet innvilges med følgende forutsetninger:

- Tiltaket skal gjennomføres og sluttrapporteres innen 15.09.2015
- Tiltaket skal utføres i tråd med forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i landbruket (FOR 2004-02-04 nr 448)
- Før delutbetaling skal det fremlegges variert billedokumentasjon på områdets beskaffenhet før tiltaket iverksettes.
- Før sluttutbetaling skal det fremlegges spesifisert sluttregnskap og variert billedokumentasjon på områdets beskaffenhet etter at tiltaket er gjennomført
- Tiltaket er underlagt kontroll i henhold til forskriftas §§ 9 og 10 som beskrevet under

§ 9. Opplysningsplikt og kontroll

Kommunen må, når det gis tilsagn om tilskudd, ta forbehold om at kommunen,

fylkesmannen, Statens landbruksforvaltning eller Riksrevisjonen kan kreve

nødvendige opplysninger og kontrollere at bruken av tilskuddsmidlene er i tråd med

forutsetningene.

§ 10. Omgjøring, tilbakebetaling og motregning

Vedtaket om innvilget tilskudd kan omgjøres og utbetalt tilskudd kan kreves tilbakebetalt dersom det avdekkes forhold som er i strid med det som er forutsatt ved innvilgning av tilskuddet. Kravet kan motregnes i tilskudd som utspringer av mottakerens landbruksvirksomhet. Dersom tilbakebetaling ikke skjer innen den frist

som blir gitt, kan det kreves forsinkelsesrenter i tillegg, jf. lov 17. desember 1976 nr.

100 om renter ved forsinket betaling m.v..

>

Bente Larssen
rådmann

- Dette dokumentet er godkjent elektronisk i Sør-Varanger kommune og har derfor ingen signatur. -

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, 9915 Kirkenes
Tlf. 78 97 74 00. Fax 78 99 22 12
E-post: postmottak@sor-varanger.kommune.no
www.svk.no

SAKSFRAMLEGG Sak til politisk behandling

Saksbehandler: Stig Ulvang Enhetsleder: Stig Ulvang, tlf. 78 97 74 93	Dato: 15.09.2014 00:00
Arkivkode: K1 - 223, K2 - V18	Arkivsaksnr.: 14/1554
Saksordfører:	

Utvalg	Saksnummer	Dato
Utvalg for miljø og næring	010/2014	23.09.2014

SØKNAD OM SMIL-TILSKUDD TIL OMLEGGING TIL MER MILJØVENNLIG BRUK AV HUSDYRGJØDSEL GBN 17/42

Vedlagte dokumenter:

SØKNAD OM SMIL - TILSKUDD

Dokumenter i saken:

2014011805 ANGÅENDE SØKNAD OM SMIL - TILSKUDD 2014 TIL MER
MILJØVENNLIG BRUK AV HUSDYRGJØDSEL
2014011129 SØKNAD OM SMIL - TILSKUDD

Kort sammendrag:

Ola Johansen søker om SMIL-tilskudd til gjødsellager som vil gjøre det mulig å lagre gjødsel for hele året (12 mnd) slik at den kan brukes når den gjør størst nytte. Det vil gi bedre gjødseleffekt, og redusere faren for avrenning. Tiltaket inngår også i søkers planer om å legge om deler av sitt arealet til økologisk drift.

Faktiske opplysninger:

Statens Landbruksforvaltning tildeler hvert år SMIL-midler til Fylkesmannen, som fordeler videre til kommunene etter søknad. For 2014 har Sør-Varanger fått 225 000 kroner, mot vel 120 000 i 2013.

Det kan innvilges tilskudd til gjennomføring av tiltak som ivaretar natur- og kulturminneverdiene i kulturlandskapet, i henhold til forskriftas § 5. Det kan også innvilges tilskudd til gjennomføring av tiltak som bidrar til å hindre eller redusere forurensningen eller risikoen for forurensning fra jordbruket. Investerings tiltak som fremmer organisert beitebruk skal medvirke til bedre utnyttelse av beiteområdene, rasjonell drift i beitelagene og hindre tap av beitedyr. Tilskudd kan gis til alle typer tiltak som fremmer beitebruken i et område.

Tilskudd innvilges på grunnlag av godkjente kostnadsoverslag for gjennomføring av tiltaket. Det ytes engangstilskudd med inntil 70 % av godkjent kostnadsoverslag. For særskilte tiltak for å ivareta biologisk mangfold, kan det ytes tilskudd med inntil 100 % av godkjent kostnadsoverslag.

Det er for 2014 kommet fem søknader som til sammen søker om vel 670 000 kroner i tilskudd. Utvalg for miljø og næring vedtok i sak 006/14 egne tiltaksstrategier for miljøvirkemidlene i jordbruket i Sør-Varanger.

Ola Johansen planlegger å legge om deler av arealet til økologisk drift. I den sammenhengen ser han det som ønskelig å legge om gjødselhandteringen, og han søker derfor om SMIL-tilskudd til gjødsellager som vil gjøre det mulig å lagre gjødsel for hele året (12 mnd) slik at den kan brukes når den gjør størst nytte. I dag har han, som mange andre, bare kapasitet til ca 9 mnd, som innebærer at noe gjødsel må spres om høsten når planteveksten er lav. Med ekstra lager vil han også kunne tilsette mer vann, som vil gi økt opptak i plantene og mindre fare for avrenning av konsentrert husdyrgjødsel.

Tiltaket faller inn under fokusområde 4 *Et miljøvennlig landbruk i tiltaksstrategiene*. Tiltaksstrategiene stadfester at fokusområde 1 *Åpent kulturlandskap og bruk av beiteressurser* skal ha høyest prioritet. Det er kommet fire søknader innafor tiltaksområde 1, blant annet en fra Ola Johansen. Samlet etterspør de fire søknadene innafor fokusområde 1 mer enn det som er tilgjengelig av SMIL-midler for 2014, og rådmannen innstiller derfor på at søknader innafor andrefokusområder avslås.

Kommuneplanens hovedmål:

Sør-Varanger kommune skal utvikles til et lokalsamfunn som gir grunnlag for befolkningsvekst i alle deler av kommunen. Arealdisponering og offentlig service og tjenesteproduksjon skal dimensjoneres ut fra en samlet befolkning på 12.000 innbyggere ved planperiodens utløp, og ha en kvalitet som gjør kommunen attraktiv som bosted og for etableringer og knoppskyting i privat næringsliv.

Hovedmålet vil være retningsgivende for de politiske og administrative prioriteringer i hele den kommunale organisasjon i planperioden. Ut fra dette, skal det gjøres vurderinger i forhold til følgende satsingsområder:

Næringsutvikling:

Tiltaket kan bidra til mer effektiv gjødselhandtering i landbruket, og at arealer blir lagt om til økologisk drift.

Infrastruktur:

Barn og ungdom:

Kompetansebygging:

Økonomi:

Universell utforming, jfr bestemmelser i plan og bygningslov:

Alternative løsninger:

Med hjemmel i forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket § 5 og Sør-Varanger kommunes tiltaksstrategier for miljøvirkemidler i jordbruket, innvilger utvalg for miljø og næring Ola Johansen inntil (åpen) kroner i SMIL- tilskudd, begrenset til maksimalt (åpent) % av prosjektets totale kostnader.

Det er lagt vekt på (åpent).

Forslag til innstilling:

< Med hjemmel i forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket § 5 og Sør-Varanger kommunes tiltaksstrategier for miljøvirkemidler i jordbruket, avslår utvalg for miljø og næring søknad fra Ola Johansen om SMIL- tilskudd til omlegging til mer miljøvennlig bruk av husdyrgjødsel.

I en situasjon der etterspørselen er større en tilgangen på SMIL-midler, har utvalg for plan og næring valgt å ikke støtte andre tiltak enn de som faller inn under fokusområde 1 i kommunens tiltaksstrategier.

Bente Larssen
rådmann

- Dette dokumentet er godkjent elektronisk i Sør-Varanger kommune og har derfor ingen signatur. -

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, 9915 Kirkenes
Tlf. 78 97 74 00. Fax 78 99 22 12
E-post: postmottak@sor-varanger.kommune.no
www.svk.no

SAKSFRAMLEGG Sak til politisk behandling

Saksbehandler: Stig Ulvang Enhetsleder: Stig Ulvang, tlf. 78 97 74 93	Dato: 15.09.2014 00:00
Arkivkode: K1 - 223, K2 - V18	Arkivsaksnr.: 14/1548
Saksordfører:	

Utvalg	Saksnummer	Dato
Utvalg for miljø og næring	011/2014	23.09.2014

SØKNAD OM SMIL-TILSKUDD TIL OPPARBEIDING AV BEREDSKAPSAREAL GBN 6/13

Vedlagte dokumenter:

SØKNAD OM SMIL - TILSKUDD
VEDRØRENDE SØKNAD
KART

Dokumenter i saken:

2014011802 ANGÅENDE SØKNAD OM SMIL - TILSKUDD
2014011687 SØKNAD OM SMIL - TILSKUDD

Kort sammendrag:

Roy Mikkola søker om tilskudd til opparbeiding av knapt 30 dekar tidligere dyrka mark/skogsbeite til beite som skal brukes som beredskapsareal ved angrep av rovdyr.

Faktiske opplysninger:

Statens Landbruksforvaltning tildeler hvert år SMIL-midler til Fylkesmannen, som fordeler videre til kommunene etter søknad. For 2014 har Sør-Varanger fått 225 000 kroner, mot vel 120 000 i 2013. Utvalg for miljø og næring vedtok i sak 006/14 egne tiltaksstrategier for miljøvirkemidlene i jordbruket i Sør-Varanger.

Det kan innvilges tilskudd til gjennomføring av tiltak som ivaretar natur- og

kulturminneverdiene i kulturlandskapet, i henhold til forskriftas § 5. Det kan også innvilges tilskudd til gjennomføring av tiltak som bidrar til å hindre eller redusere forurensningen eller risikoen for forurensning fra jordbruket. Investerings tiltak som fremmer organisert beitebruk skal medvirke til bedre utnyttelse av beiteområdene, rasjonell drift i beitelagene og hindre tap av beitedyr. Tilskudd kan gis til alle typer tiltak som fremmer beitebruken i et område.

Tilskudd innvilges på grunnlag av godkjente kostnadsoverslag for gjennomføring av tiltaket. Det ytes engangstilskudd med inntil 70 % av godkjent kostnadsoverslag. For særskilte tiltak for å ivareta biologisk mangfold, kan det ytes tilskudd med inntil 100 % av godkjent kostnadsoverslag.

Roy Mikkola søker om tilskudd til opparbeiding av knapt 30 dekar tidligere dyrka mark/skogsbeite til beite som skal brukes som beredskapsareal ved angrep av rovdyr. Arealet er leiejord på gbn 6/13. Tiltaket har følgende kostnadsoverslag og finansieringsplan:

Kostnader	
Traktorarbeid	73 000
Innleid hjelp	25 000
Eget arbeid	31 250
Gjerdemateriell	36 484
Sum kostnader	165 734

Finansiering		%
Fylkesmannen*	111 484	67
SMIL	23 000	14
Egeninnsats	31 250	20
Sum kostnader	165 734	100

· Tilskudd (75 000,-) og utlån av gjerde (36 484,-)

Søker har god erfaring med inngjerda beredskapsareal fra tidligere. Bare ett år (2012) har rovdyr (bjørn) kommet innfor strømgjerdet, og årsaken var da teknisk feil.

Tiltaket er innfor det høyest prioriterte fokusområdet i kommunens tiltaksstrategier (åpent kulturlandskap og bruk av beiteressursene). Søknaden kommer videre fra bruk i drift, gjengrodde arealer tas i bruk til beite, det etableres alternative beiteområder som kan redusere tap av beitedyr til rovdyr og tiltaket løser også ut regionale virkemidler (Fylkesmannen). I sum oppfylder tiltaket de fleste av prioriteringskriteriene i tiltaksstrategien, og rådmannen innstiller på fullt tilskudd.

Kommuneplanens hovedmål:

Sør-Varanger kommune skal utvikles til et lokalsamfunn som gir grunnlag for befolkningsvekst i alle deler av kommunen. Arealdisponering og offentlig service og tjenesteproduksjon skal dimensjoneres ut fra en samlet befolkning på 12.000 innbyggere ved planperiodens utløp, og ha en kvalitet som gjør kommunen attraktiv som bosted og for etableringer og knoppskyting i privat næringsliv.

Hovedmålet vil være retningsgivende for de politiske og administrative prioriteringer i hele den kommunale organisasjon i planperioden. Ut fra dette, skal det gjøres vurderinger i forhold til følgende satsingsområder:

Næringsutvikling:

Tiltaket bidrar til å redusere rovdyrplagen i saueneæringa.

Infrastruktur:

Barn og ungdom:

Kompetansebygging:

Økonomi:

Universell utforming, jfr bestemmelser i plan og bygningslov:

Alternative løsninger:

Med hjemmel i forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket § 5 og Sør-Varanger kommunes tiltaksstrategier for miljøvirkemidler i jordbruket, avslår utvalg for miljø og næring søknad fra Roy Mikkola om SMIL- tilskudd.

Det er lagt vekt på at (åpent)

Forslag til innstilling:

< Med hjemmel i forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket § 5 og Sør-Varanger kommunes tiltaksstrategier for miljøvirkemidler i jordbruket, innvilger utvalg for miljø og næring Roy Mikkola inntil 23 000,- kroner i SMIL- tilskudd, begrenset til maksimalt 20 % av prosjektets totale kostnader.

Det er lagt vekt på at tiltaket i sum oppfyller de fleste av prioriteringskriteriene i tiltaksstrategien.

Tilskuddet innvilges med følgende forutsetninger:

- Tiltaket skal gjennomføres og sluttrapporteres innen 15.09.2015
- Tiltaket skal utføres i tråd med forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i landbruket (FOR 2004-02-04 nr 448)
- Før delutbetaling skal det fremlegges variert billedokumentasjon på områdets beskaffenhet før tiltaket iverksettes.
- Før sluttutbetaling skal det fremlegges spesifisert sluttregnskap og variert billedokumentasjon på områdets beskaffenhet etter at tiltaket er gjennomført
- Tiltaket er underlagt kontroll i henhold til forskriftas §§ 9 og 10 som beskrevet under

§ 9. Opplysningsplikt og kontroll

Kommunen må, når det gis tilsagn om tilskudd, ta forbehold om at kommunen,

fylkesmannen, Statens landbruksforvaltning eller Riksrevisjonen kan kreve

nødvendige opplysninger og kontrollere at bruken av tilskuddsmidlene er i tråd med

forutsetningene.

§ 10. Omgjøring, tilbakebetaling og motregning

Vedtak om innvilget tilskudd kan omgjøres og utbetalt tilskudd kan kreves tilbakebetalt dersom det avdekkes forhold som er i strid med det som er forutsatt ved innvilgning av tilskuddet. Kravet kan motregnes i tilskudd som utspringer av mottakerens landbruksvirksomhet. Dersom tilbakebetaling ikke skjer innen den frist som blir gitt, kan det kreves forsinkelsesrenter i tillegg, jf. lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.v..

>

Bente Larssen
rådmann

- Dette dokumentet er godkjent elektronisk i Sør-Varanger kommune og har derfor ingen signatur. -

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, 9915 Kirkenes
Tlf. 78 97 74 00. Fax 78 99 22 12
E-post: postmottak@sor-varanger.kommune.no
www.svk.no

SAKSFRAMLEGG Sak til politisk behandling

Saksbehandler: Sarajärvi, Trygve Enhetsleder: Sarajärvi, Trygve, tlf. 78 97 74 86	Dato: 12.09.2014 00:00
Arkivkode: K2 - K00, K2 - V07	Arkivsaksnr.: 14/2103
Saksordfører:	

Utvalg	Saksnummer	Dato
Utvalg for miljø og næring	012/2014	23.09.2014
Utvalg for plan og samferdsel		

REINBEITEDISTRIKT 4/5 B SKOGERØYA-SPURVENESET - OPPSETT AV SPERREGJERDE I VINTERBEITEOMRÅDE 5 C

Vedlagte dokumenter:

1241_001

1242_001

REINBEITEDISTRIKT 4/5 B - SØKNAD OM SPERREGJERDE I REINBEITEDISTRIKT 5 C

Dokumenter i saken:

- 2014018778 UTSETTELSE AV HØRINGSFRIST REINSPERREGJERDE
REINBEITEDISTRIKT 4/5B
- 2014018771 UTSETTELSE AV HØRINGSFRIST REINSPERREGJERDE
REINBEITEDISTRIKT 4/5B
- 2014018586 UTSETTELSE AV HØRINGSFRIST REINSPERREGJERDE
REINBEITEDISTRIKT 4/5B
- 2014018542 HØRING - SØKNAD FRA REINBEITEDISTRIKT 4/5B OM OPPSETT AV
SPERREGJERDE I VINTERBEITEOMRÅDE 5 C
- 2014017130 REINBEITEDISTRIKT 4/5 B - SØKNAD OM SPERREGJERDE I
REINBEITEDISTRIKT 5 C

Kort sammendrag:

Reinbeitedistrikt (rbd) 4/5B Skogerøya-Spurveneset fikk i 2013, gjennom rettskraftig dom, enerett på vinterbeiteområde i hele vestre del av vinterbeiteområde 5C. Dette etter en rettsaker der rbd 6 Várjjatnjárga og rbd 4/5 B var parter.

Vinteren 2013 og 2014 ble det fra rbd 6, på tross av dommen, beitet ulovlig i vinterbeiteområde 5C.

For å hindre ulovlig beiting i dette området i framtiden, søker nå rbd 4/5 B om å få sette opp et permanent reinsperregjerde mellom reinbeiteområde 5C og 5D.

Gjerdet vil bli 28 km langt og skal gå fra finskegrensa til E6 ved Haukelva.

Viser til søknad fra reinbeitedistrikt (rbd) 4/5 B Skogerøya-Spurveneset, datert 17. mars 2014 og høringsbrev fra Fylkesmannen i Finnmark, reindriftsavdelingen, datert 18. august 2014.

Faktiske opplysninger:

28. august 2014 ble det avholdt et møte mellom reinbeitedistrikt 4/5 B og kommunen på rådhuset. Det ble der avklart at søknaden gjaldt søknad om et permanent sperregjerde, og at saksbehandlingen måtte foregå etter de lover og forskrifter som gjør seg gjeldende ved behandlingen av en slik søknad.

Sør-Varanger kommune har vurdert søknaden og viser i den sammenheng til reindriftslovens § 24.

«Retten til å utøve reindrift gir rett til å føre opp arbeids- og sperregjerder, slakteanlegg, broer og andreanlegg som er nødvendige for reindriften. Gjerder og anlegg må ikke plasseres slik at de virker unødig skjemmende eller er til vesentlig skade eller ulempe for grunneieren eller for andre rettmessige interesser.

Gjerder og anlegg som skal bli stående ut over en sesong, kan ikke oppføres uten godkjenning av

departementet. Godkjenning av større anlegg kan først gis etter en fagkyndig vurdering av de samlede

miljømessige virkninger, sammenholdt med de reindriftsfaglige behov for anlegget. Hvis ikke grunneieren og eventuelle bruksberettigede gir sitt samtykke, kan departementet gi tillatelse til utføring av anlegget mot vederlag etter skjønn ved jordskifteretten for skade og ulempe.»

Sør-Varanger kommune viser til §24 og peker på at det er svært viktig å få gjennomført en fagkyndig vurdering i forhold til miljø- og friluftsmessige virkninger, samt virkninger på naturmangfold med særlig vekt på viltområder og naturtyper.

Slike fagkyndig vurderinger må gjennomføres av noen som har høy fagkompetanse på områdene nevnt ovenfor. Ansvar for å få gjennomført slike vurderinger må ligge hos reindriftsdistriktet og reindriftsforvaltninga.

Vurdering etter Forskrift om konsekvensutredninger (KU-forskriften)

Gjerdet er planlagt å være 28 km langt i luftlinje. Gjerder over 30 km skal vurderes etter forskriften. Det vil si at kommunen ikke har hjemmel i KU-forskriften til å kreve KU.

Men rådmannen ser det slik at de miljømessige virkningene må utredes, da dette er et stort inngrep i et av kommunens ødemarksområder.

I kommuneplanens arealdel er mesteparten av området, som gjerdegraseen planlegges i, satt av til såkalte ødemarksområder, LNFR med særlig naturverdi (hensynssoner), der inngrep ikke skal foretas. Et reinsperregjerde gjennom dette området vil forringe området som ødemarksområde, og områdets naturverdi og verdi for friluftsliv.

Vurdering etter Naturmangfoldloven.

I henhold til naturmangfoldslovens § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8-12 legges til grunn ved utøvelse av offentlig myndighet.

Lovens § 8 stiller krav om kunnskap til naturmangfoldet, søk i Naturbasen, Artsdatabanken og lokal registrering av biologisk mangfold (NINA-rapport nr 829) viser flere viktige naturområder, viktige fuglearter, viktige vegetasjonsområder og viktige viltområder for elg i området.

Ut i fra dette anser administrasjonen at kunnskapsgrunnlaget i denne sak ikke er tilstrekkelig og lovens § 9 kommer derfor til anvendelse. Rådmannen mener, utfra innhentet kunnskap, at tiltaket kan påvirke økosystemet i vesentlig grad, jf. § 10.

Tiltaket må vurderes grundig for å begrense, og så langt det lar seg gjøre, unngå skader på økosystemet. Ved å stille slike vilkår anser rådmannen at lovens §§ 11 og 12 kan oppfylles.

Friluftsliv.

Dette området er et av de viktigste områdene i kommunen for utøvelse av friluftsliv. Det er en offentlig scooterløype (løype 3 Neiden-Bugøyfjord) som går gjennom deler av området. Hele området fra finskegrensa til E-6 er svært viktig for utøvelse av jakt og fiske hele året. Det betyr at det må foretas en nøye vurdering av antall viltporter, porter for scooterløype 3 og porter for innbyggere som har dispensasjon for scooterkjøring til gammer og hytter i området. Antall porter for jegere og fiskere må også nøye vurderes.

Kommuneplanens hovedmål:

Sør-Varanger kommune skal utvikles til et lokalsamfunn som gir grunnlag for befolkningsvekst i alle deler av kommunen. Arealdisponering og offentlig service og tjenesteproduksjon skal dimensjoneres ut fra en samlet befolkning på 12.000 innbyggere ved planperiodens utløp, og ha en kvalitet som gjør kommunen attraktiv som bosted og for etableringer og knoppskyting i privat næringsliv.

Hovedmålet vil være retningsgivende for de politiske og administrative prioriteringer i hele den kommunale organisasjon i planperioden. Ut fra dette, skal det gjøres vurderinger i forhold til følgende satsingsområder:

Næringsutvikling:

Det vil være særlig viktig for utviklingen av reindrifta i Sør-Varanger at en får en løsning på problemene i vinterbeiteområde 5 C. Men dette må veies opp mot mange andre interesser i dette området inkludert reiselivsnæringen.

Infrastruktur:

Ingen merknad

Barn og ungdom:

Ingen merknad

Kompetansebygging:

Ingen merknad

Økonomi:

Ingen merknad

Universell utforming, jfr bestemmelser i plan og bygningslov:

Ingen merknad

Forslag til innstilling:

<Utvalg for miljø og næring har behandlet høringssak angående søknad om oppsett av reinsperregjerde fra finskegrensa til E-6 i vinterbeiteområde 5 C vest for Neidenelva.

Utvalget har følgende merknader til søknaden:

- Sør-Varanger kommune viser til § 24 i Reindriftsloven, og peker på at det er svært viktig å få gjennomført en fagkyndig vurdering i forhold til miljø- og friluftsmessige virkninger, herunder virkninger på naturmangfold med særlig vekt på viltområder og naturtyper.
- Kommunen har ikke hjemmel i KU-forskriften til å kreve KU, da reinsperregjerdet vil ha en lengde på under 30 km.

Men kommunen ser det slik at de miljømessige virkningene må utredes, da dette er et stort inngrep i et av kommunens ødemarksområder med særlig stor naturverdi og verdi for friluftslivet.

- I henhold til naturmangfoldlovens § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8-12 legges til grunn ved utøving av offentlig myndighet.

Lovens § 8 stiller krav om kunnskap til naturmangfoldet, søk i Naturbasen, Artsdatabanken og lokal registrering av biologisk mangfold (NINA-rapport nr 829) viser flere viktige naturområder, viktige fuglearter, viktige vegetasjonsområder og viktige viltområder for elg og småvilt i området.

Ut i fra dette anser kommunen at kunnskapsgrunnlaget i denne sak ikke er tilstrekkelig, og lovens § 9 kommer derfor til anvendelse. Kommunen mener, utfra innhentet kunnskap, at tiltaket kan påvirke økosystemet i vesentlig grad, jf. § 10.

Tiltaket må vurderes grundig for å begrense, og så langt det lar seg gjøre, unngå skader på økosystemet.

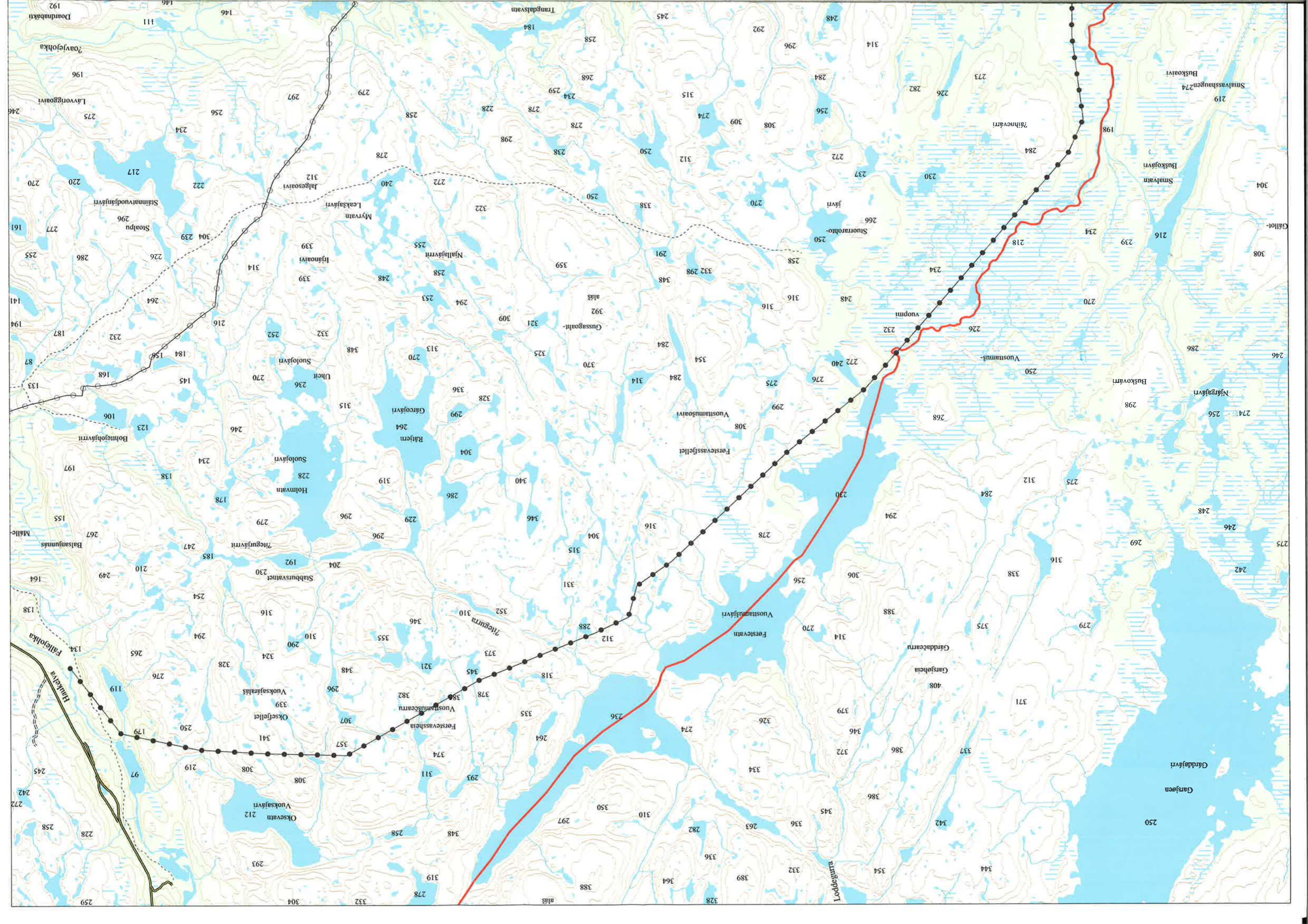
Ved å stille slike vilkår anser rådmannen at lovens §§ 11 og 12 kan oppfylles.

- Ansvar for å få gjennomført slike vurderinger må ligge hos reindriftsforvaltninga.

>

Bente Larssen
rådmann

- Dette dokumentet er godkjent elektronisk i Sør-Varanger kommune og har derfor ingen signatur. -

FYLKESMANNEN I FINNMARK
Reindrifstavsdelingen

FINNMÁRKKU FYLKKAMÁNNI
Boazodoalloossodat

Sør-Varanger kommune
Postboks 406
9915 Kirkenes

SØR-VARANGER KOMMUNE Boks 406, 9915 Kirkenes		
21 AUG. 2014		
Saksnr: 14/2103-	Dok.nr:	Off.vurdering: Kopi til:

Deres ref

Deres dato

Vår ref

Sak 2014/3067

Ark 541.2

Vår dato

18.08.2014

Saksbehandler/direkte telefon: Rolf Gunnar Mienna - 78 46 87 02

Reinbeitedistrikt 4 - 5 b - søknad om sperregjerde i reinbeitedistrikt 5 C - Sør-Varanger kommune

For uttalelse oversendes søknaden, datert den 17.03, mottatt er den 19.06.2014.

Vi ber om at deres uttalelse foreligger her snarest, og innen 08.september 2014.08.18

Om dere ikke kan gi uttalelse innen ovennevnte frist ber vi om at melding om dette sendes oss, med gjenpart til berørt part.

Dersom uttalelse ikke foreligger innen ovennevnte frist – og dere ikke har gitt foreløpig melding om at uttalelse vil gis senere – oppfatter vi det som om at dere ikke har noen merknader til søknaden.

Dearvuodaiguin/Med hilsen

Ingolf Balto
underdirektør

Rolf Gunnar Mienna
konsulent

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Kopi til:
Harriet Reiestad

Reinbeitedistrikt 4/5 B Skogerøya/Spurveneset
v/Knut Magga
9930 NEIDEN

17.3.2014

Fylkesmannen i Finnmark
Reindrifftsavd. Øst
Postboks 174
9735 KARASJOK

SØKNAD OM TILLATELSE TIL BYGGING AV REINSPERREGJERDE

Vi søker herved om tillatelse til oppsett av reinsperregjerde i rbd. 5 C, Sør-Varanger Kommune.

Formålet med gjerdet er å hindre rein fra D6 å komme inn på våre beiter i 5 C.

Reinbeitedistrikt 4/5 B har hele sitt vinterbeiteområde i 5 C Sør-Varanger vinterbeite. I området vest for Neidenelva har rbd 4/5b eksklusiv rett/enerett til beite. Reinbeitedistrikt 6 Várjjatnjárga (D6) gikk i 2010 til søksmål, der de krevde eksklusiv rett til hele 5 C etter å ha brukt området ulovlig siden tidlig på 1980-tallet. D6 har sitt vinterbeiteområde i Nesseby vinterbeite 5 D, som grenser til 5 C. Rettstvisten ble avgjort den 5.7.2013 gjennom at Høyesteretts ankeutvalg avviste anken fra D6. Dermed ble dommen fra Hålogaland lagmannsrett der Rbd 4/5b ble tilkjent enerett/eksklusiv rett til beite hele vestre del av 5 C, Sør-Varanger vinterbeite, rettskraftig.

I løpet av vinteren 2013/14 har rein fra D6 har beitet ulovlig i vinterbeiteområdet i 5 C og fra 28.10.2013. Områdestyret i Øst-Finnmark fattet vedtak 18.11.2013 om utdriving av de ulovlig beitende reinene, fra 5C. Det er også fattet vedtak i Reindrifftsstyret 27. februar 2014, uten at disse vedtak kan sies å ha hatt noen effekt, da rein fra D6 fortsatt beiter inne i 5 C. I løpet av februar og mars 2014, har den ulovlige beitinga også foregått i hele 5 B som er sommer- og høstbeite for rbd 4/5B.

Det er godt dokumentert at det nå har foregått ulovlig beiting med mange tusen rein, og vårt beiteområde både i 5 B og 5 C, og disse områdene er pr i dag, sterkt nedbeitet.

Vårt reinbeitedistrikt har i møte med Statens Reindrifftsdirektør Ole C. Rygh og reindrifftsagronom Ingolf Balto den 26.11.13 bedt om strakstiltak i form av å sette opp et midlertidig sperregjerde mellom Sør-Varanger vinterbeite 5 C og Nesseby vinterbeite 5 D, inne i 5C. I møte ble vi bedt om å søke om tillatelse til oppsett av permanent gjerde. De mente at dette er å anse som en permanent situasjon.

Fakta i denne saken er godt kjent for alle parter, og vi ber derfor om at man umiddelbart kan starte arbeidet med å finansiere gjerdebygging. Det må forutsettes at arbeidet med å sette opp gjerdet, kan starte i år, på barmarksføre.

Om gjerdet

Omfang: Gjerdet vil bli ca 28 km langt

I nordenden av gjerdetraseen skal vi følge høydedragene så langt som mulig, for å unngå at gjerdet snør ned tidlig på vinteren. Dette reduserer fremtidig vedlikehold av gjerdet. Det er også et mål at plasseringen skal unngå viktige vilttrekkruter og rypeområder.

Plassering: Fra Finskegrensa langs sørsiden av Bergholmvann, deretter i nogenlunde rett linje til Førstevannene, langs Førstevannenes østside i rimelig god avstand til strandlinjen, fra nordenden av øverste Førstevann i nogenlunde rett linje til E6 ved Fállenjunnaš, (se vedlagte kart)

Materialer: Stolper, 8 cm tykkelse og 2,25 m høy

Netting Tornado 125/9/30

Galvaniserte kramper

Ferdig oppsatt gjerde vil være 1,25 m høyt, og det vil være 3 m mellom hver stolpe.

Vi anslår at det er behov for 10 viltporter samt selvlukkende porter for passasje. Det vil være behov for å justere plasseringen av viltportene etterhvert som vi ser hvor elgtrekket er størst.

Øvrige driftsforhold

Reinbeitedistriktet vårt er nå berørt av store industriutbygginger, som vil få store konsekvenser for vår reindrift. Det planlegges utbygging av Tømmerneset, på en slik måte at området ikke lengre kan benyttes. Vi har i lang tid benyttet området på vinterstid, særlig ved dårlige beiteforhold i øvrige områder og har dette vært tilgjengelig for 300 – 500 rein. Tapet av dette beitelandet betyr at vi blir helt avhengig av å kunne benytte beitene i 5 C i en lengre periode og i et større omfang. For å sikre at vi kan benytte beitet fullt ut, er vi avhengig av å få satt opp gjerdet allerede i år.

I ytterkant av 5 C mot 5 D har det vært ekstremt hardt beitet, og området må beites forsiktig. Restitusjon av beitene vil ta flere år.

Annet

Vi viser også til Reinbeitedistrikt 7 Rákkonjárga som hadde samme problemer som oss med reinbeitedistrikt 6 sin ulovlige beiting. Det ble satt opp gjerde imellom distrikt 6 og 7, og etter dette er forholdene betraktelig forbedret.

Tiltaket er søknadspliktig og vi er klar til å iverksette prosess når vi har fått tilsagn om finansiering. Gjerdetraseen er i god avstand fra Hauksjøen landskapsverneområde. Når det gjelder selve

oppføringen av gjerdet, **vil hele gjerdet oppføres innenfor vårt reinbeitedistrikt 5 C**. Det vil således ikke berøre andre reindriftsinteresser.

Vi ber om rask tilbakemelding, da vi gjerne vil komme i dialog med Reindriftsforvaltningen om prosjektet, som er avgjørende for at vi skal kunne drive reindrift i Sør-Varanger.

For Reinbeitedistrikt 4/5 B – Skogerøya/Spurveneset

Knut Magga
formann

Vedlegg: kart med inntegnet trase

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, 9915 Kirkenes
Tlf. 78 97 74 00. Fax 78 99 22 12
E-post: postmottak@sor-varanger.kommune.no
www.svk.no

SAKSFRAMLEGG Sak til politisk behandling

Saksbehandler: Stubhaug, Ørjan Enhetsleder: Larssen, Bente, tlf. 78977412	Dato: 08.09.2014 00:00
Arkivkode: K3 - &13	Arkivsaksnr.: 14/1771
Saksordfører:	

Utvalg	Saksnummer	Dato
Utvalg for miljø og næring	013/2014	23.09.2014

HØRINGSINNSPILL TIL RUP 2014- 2023

Vedlagte dokumenter:

NY REGIONALT UTVIKLINGSPROGRAM PÅ HØRING
VS: Ny RUP på høring - høringsfrist 26.september 2014

Dokumenter i saken:

2014013798 NY REGIONALT UTVIKLINGSPROGRAM PÅ HØRING

Kort sammendrag:

Finnmarks fylkeskommune har sent ut et høringsbrev til et nytt Regionalt utviklingsprogram for 2014-2023. Næringsaktører, kommuner, organisasjoner og befolkning oppfordres til å komme med innspill til høringsutkastet.

Regionalt utviklingsprogram (RUP) er fylkets verktøy for næringsutvikling og innovasjon i Finnmark. Perspektivet for RUP har et tiårig tidsperspektiv, og scenariene og veikartene gir et enda lengre perspektiv – 20 år. Fylkeskommunen sier at årsaken til det 20-årige perspektivet er at flere av fylkets utfordringer krever en langsiktig og tålmodig innsatts.

Den nye RUP`en inneholder nye ideer om hvordan kommuner og lokalsamfunn kan styrkes.

Faktiske opplysninger:

I forslag til RUP 2014 – 2023 er det spesielt *Internasjonalt arbeid, Innovasjon og kompetanse, industri og næringsutvikling og Initiativrike kommuner* som utgjør RUP-satsningen. De langsiktige målene for Finnmark er;

- Grensefylket Finnmark er en premissgiver for industri- og næringsutvikling i nord
- Finnmark har flere verdensledende næringsklynger og kompetansemiljøer
- Finnmark er en konkurransedyktig region som preges av næringsmangfold og vekstbedrifter
- Finnmark har robuste og handlekraftige kommuner som er attraktive for befolkningen og næringslivet.

Høringsdokumentet gjengis ikke i detalj i dette saksfremlegget, dokumentet vedlegges saken. I vedtaket presenteres Rådmannens forslag til høringsinnspill til RUP 2013 – 2023.

Kommuneplanens hovedmål:

Sør-Varanger kommune skal utvikles til et lokalsamfunn som gir grunnlag for befolkningsvekst i alle deler av kommunen. Arealdisponering og offentlig service og tjenesteproduksjon skal dimensjoneres ut fra en samlet befolkning på 12.000 innbyggere ved planperiodens utløp, og ha en kvalitet som gjør kommunen attraktiv som bosted og for etableringer og knoppskyting i privat næringsliv.

Hovedmålet vil være retningsgivende for de politiske og administrative prioriteringer i hele den kommunale organisasjon i planperioden. Ut fra dette, skal det gjøres vurderinger i forhold til følgende satsingsområder:

Næringsutvikling:

Regionalt utviklingsprogram er sentralt verktøy Finnmarks fylkeskommune benytter for sin næringsssatsing. I så måte er det viktig at Sør-Varanger kommune forsøker å påvirke fylkeskommunen slik at satsningen er i tråd med hvordan Sør-Varanger mener at næringsssatsingen i regionen bør være.

Infrastruktur:

Barn og ungdom:

Kompetansebygging:

Økonomi:

Universell utforming, jfr bestemmelser i plan og bygningslov:

Alternative løsninger:

Forslag til innstilling:

<Utvalg for Miljø og Næring vedtar følgende høringsinnspill til høringsbrev for nytt Regionalt utviklingsprogram:

Høringsinnspill til RUP 2014-2023:

Sør-Varanger kommune viser til mottatt høringsdokument «Fremtidens Finnmark» RUP 2014 – 2023 datert 17.6.14 og vil med dette komme med innspill til dokumentet.

Sør-Varanger kommune vil berømme Finnmark Fylkeskommune for en fremtids- og resultatorientert RUP-satsning. En satsning som søker å løse noen av de store næringsmessige utfordringene som Finnmarks-kommunene står overfor. Dette høringsinnspillet berører de fire veikartene i RUP.

Hvordan kan Finnmark skape et robust næringsliv?

Sør-Varanger kommune støtter fylkeskommunen i at Finnmark sett under ett preges av få Industrielle lokomotiv og har en fragmentert bedriftsstruktur.

Sør-Varanger kommune vil likevel påpeke at ulike kommuner i Finnmark har svært ulike næringsmessige utfordringer. Bykommunene i Finnmark står ikke overfor de samme næringsutfordringene som de øvrige kommuner. På flere områder kan man si at bykommunene allerede i dag preges av robuste næringsliv, og følgelig bør ambisjonsnivået for bykommunene heves.

Finnmark sett under ett opplever en positiv befolkningsutvikling, men det er i vekstsentrene Alta, Hammerfest og Sør-Varanger at befolkningsveksten hovedsak foregår. Det er Sør-Varanger kommunes vurdering at det er viktig styrke suksessfaktorene for det å utvikle et robust næringsliv. Man må kunne forvente at RUP-satsningen i større grad rettes mot der potensialet for næringsutvikling og innovasjon er størst. Derfor er det Sør-Varanger kommunes vurdering at RUP-satsningen må rettes i mot de områder folk faktisk flytter til og de områder med et stort næringsmessig potensial.

Sør-Varanger kommune vil be om at punktet «bidra til bærekraftig utvikling» på side 14 endres eller presiseres. Å bruke formuleringer som «bidra til bærekraftig utvikling» uten nærmere presisering er det ikke et strategisk grep. En slik formulering gir ikke noen styringssignal og skaper heller ikke forutsigbarhet for hvordan Finnmark skal skape et robust næringsliv.

Hvordan kan Finnmark sikre stabil og kompetent arbeidskraft?

En av de viktigste utfordringene Sør-Varanger kommune står overfor er rekruttering av stabil og kompetent arbeidskraft. Kommunen opplever en svært lav arbeidsledighet og positiv tilflytting, samtidig som vi også har en vesentlig fraflytting. Altså har vi et flyttemønster hvor mange flytter til, men at flere av disse flytter fra etter 2-5 år. Samtidig så opplever Sør-

Varanger i lag med mange andre Finnmarks-kommuner en stor grad av innpendling.

Det kan være mange årsaker til innpendlingen, men RUP-satsningen må si noe om hvordan kommunene og fylket skal fremstå som attraktive samfunn. Lykkes vi med et slikt arbeid vil det være et stort potensial for at flere flytter til, samtidig som at de blir værende over lengre tid.

Sør-Varanger kommune er enig i at en styrking av de økonomiske insentivene for områder i tiltakssonen er viktig for rekruttering av arbeidskraft. Likevel bør ambisjonsnivået heves, blant annet fordi de økonomiske virkemiddelordningene kan være temporære og det ser ikke ut til at ordningen alene lykkes i å skape stabil arbeidskraft. Sør-Varanger kommune mener det er viktig å skape bolyst blant eksisterende og nye innbyggere. Derfor bør gode kommunale tiltak som fremtidsretta planlegging og tjenestetilbud nevnes i kapitlet. Bymiljø, god barnehagedekning, kulturtilbud, gode nærmiljø og frivillighet er eksempler noe av det som gjør at eksisterende og nye innbyggere blir værende i Finnmark.

Finnmark har økende grad et stort behov for mennesker med høyere utdanning. Skal Finnmark være i stand til å løse dagens og morgendagens utfordringer er vi avhengig folk med høyere utdanning på alle nivå. Selv om høyere utdanning ikke utgjør et fylkeskommunalt ansvarsområde, bør man likevel si noe om hvordan man ønsker å stimulere til rekruttering av stabil og kompetent arbeidskraft med høyere utdanning.

Hvordan kan Finnmark utvikle langsiktig og helhetlig planlegging?

Slik som høringsdokumentet påpeker opplever næringslivet den offentlige planleggingen tidvis som tung og uoversiktlig, noe Sør-Varanger kommune også får tilbakemeldinger på. Skal man skape gode ressurseffektive og samfunnsøkonomiske planprosesser er det viktig at Finnmark fylkeskommune som planeveileder også involverer seg i planprosessene.

Den kommunale planleggingen må ta hensyn til alle de statlige planretningslinjene i sine plansaker. I vekst- og pressområder kan de statlige planretningslinjer til tider være motstridende. Eksempler er samordna areal- og transportplanlegging, kulturminner, reduksjon i lokal forurensing, by- og tettstedsutvikling, naturmangfold, helse, oppvekstmiljø, m.m.

Sør-Varanger kommune vil påpeke at plan- og bygningsloven pålegger fylkeskommunen en særlig viktig rolle for at det skjer en egnet planlegging i regionen. I medhold av pbl § 3-2 skal regional planmyndighet veilede og bistå kommunene i deres planleggingsoppgaver.

Det er Sør-Varanger kommunes vurdering at Finnmark fylkeskommune nedprioriterer sin rolle som planveileder målt opp i mot rollen som regional kulturminnemyndighet. For å være i stand til å bistå Finnmarkskommunene i kompliserte plansaker må Finnmark Fylkeskommune oppprioritere egen plankompetanse,

Det er Sør-Varanger kommunes vurdering at det må komme frem av RUP-dokumentet hvordan Finnmark fylkeskommune skal ivareta sin rolle som planveileder i kompliserte plansaker.

Generelt:

Som et generelt innspill mener kommunen at det er bra med at man søker å se Finnmark under ett, og skisserer opp utfordringer, strategiske grep og resultat for hele Finnmark. Likevel er det Sør-Varanger kommunes vurdering at RUP-dokumentet også bør si noe om at

Finnmarkskommunene har ulike utfordringsbilder. Vekstkommunene som Alta, Hammerfest og Sør-Varanger har flere felles utviklingstrekk og utfordringer enn sammenlignet med de øvrige kommuner. >

Bente Larssen
rådmann

- Dette dokumentet er godkjent elektronisk i Sør-Varanger kommune og har derfor ingen signatur. -

Høringsdokument.

Fremtidens Finnmark

RUP 2014-2023

Godjent av fylkesutvalget den 17.juni 2014 i sak 38/14

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	3
2. Foresight Finnmark.....	4
Tilskueren	6
Pardans i nord.....	7
Naturreservatet	7
Opportunisten	7
3. Veikart for Finnmark 2033.....	8
Internasjonalt samarbeid	9
Innovasjon og kompetanse	9
Industri og næringsutvikling	10
Initiativrike kommuner	10
4. Fremtidens Finnmark.....	11
Hvordan kan Finnmark skape et robust næringsliv?	13
Hvordan kan Finnmark sikre stabil og kompetent arbeidskraft?	15
Hvordan kan Finnmark utvikle langsiktig og helhetlig planlegging?	17
5. Regional oppfølging	19

1. Innledning

Det nye regionale utviklingsprogrammet (RUP) er fylkets felles verktøy for næringsutvikling og innovasjon i Finnmark. RUP'en har et langt tidsperspektiv – 10 år, og i scenariene og veikartene er det et enda lengre blikk – 20 år. Det er fordi mange av Finnmarks utfordringer krever langsiktig og tålmodig innsats.

Fremtidens Finnmark handler om det store bildet. Den nye RUP'en er et forsøk på å se de ulike næringene under ett. RUP'en løfter frem fellesnevnerne og forutsetninger for vekst. Uten robuste og livskraftige kommuner og lokalsamfunn, forsvinner grunnlaget for næringsutvikling. RUP'en inneholder nye ideer om hvordan kommunene og lokalsamfunnene kan styrkes. Innsatsen som i dag er rettet inn mot energi, mineraler, reiseliv, kultur, sjømat, landbruk og reindrift vil bli videreført gjennom RUP'en.

Finnmark har fått økt betydning, noe som har sammenheng med ressursrikdommen i regionen. Klimaendringene, en voksende global befolkning og forsterket internasjonal interesse for nordområdene endrer vilkårene for ressursutnyttelsen og samarbeidet i nord. Finnmark har gode kort på hånden og det finnes mange spirer til vekst, men også adskillig usikkerhet og tvil om hvordan Finnmark skal forvalte sine ressurser og utløse mer nyskaping.

Handlingsrommet påvirkes av skiftende nasjonale og internasjonale utviklingstrekk. Finnmark er vant til å befinne seg i mottagerenden av beslutninger. Likevel er Finnmarks handlingsrom stort, slik denne RUP'en påviser.

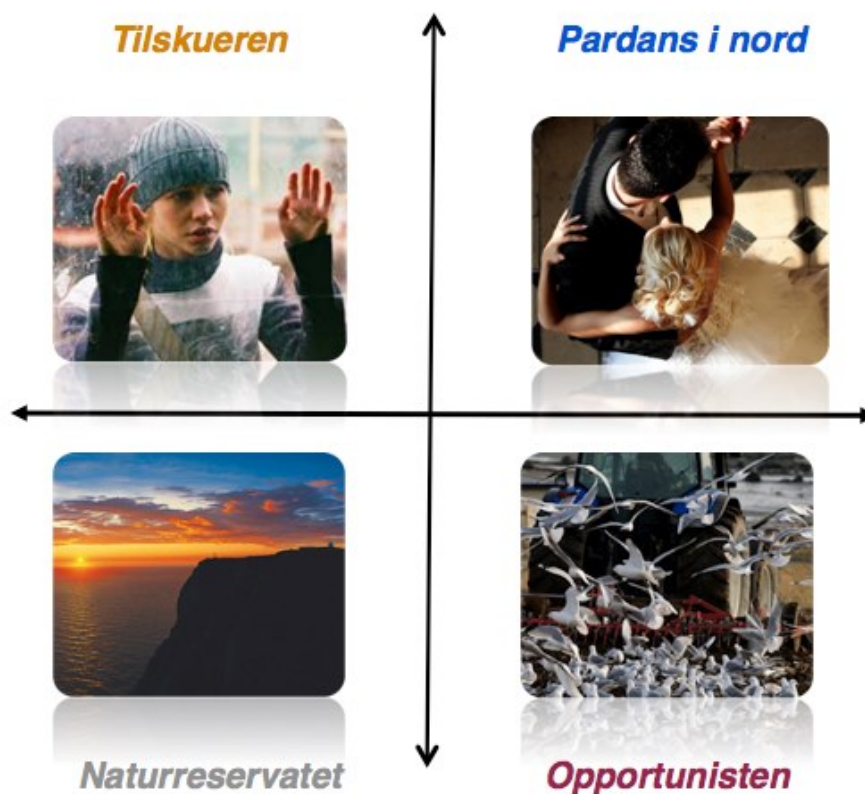
Den overordnede utfordringen er å planlegge og bane vei for vekst og verdiskaping i Finnmark på en fremtidsrettet måte. Målsetningene i det nye regionale utviklingsprogrammet må sees i sammenheng med planverk for andre sektorer og fagområder. Samferdsel, utdanning og arealplanlegging må bidra til å forsterke verdiskapingen i fylket. Som antydnet er utfordringen også å skape levende og spennende lokalsamfunn, der kvinner og menn i alle aldre og faser av livet ønsker å leve og bo. Fritidstilbud og kulturtilbud i vid forstand er nøkler til trivsel og bolyst. En målbevisst satsing på folkehelse, likestilling og mangfold er verdifullt i seg selv, og vil også bidra til høyere deltagelse i arbeidslivet. Samiske tradisjoner og utøvelsen av samiske næringer er og blir avgjørende for utviklingen av Finnmark.

Gjennomføringen av ambisjonene i *Fremtidens Finnmark* krever et tett og forpliktende samarbeid mellom næringslivet, FoU-miljøene, offentlige aktører og fylkeskommunen. Gjennomføringen forutsetter også at Finnmark har gode allianser og nettverk i landsdelen, i resten av landet og internasjonalt.

For å utvikle nye og gamle næringer, må Finnmark selv gå foran i formuleringen av utfordringer og strategier. Tanken er at den nye RUP'en skal bli et redskap for samarbeid, læring og mobilisering.

2. Foresight Finnmark

Det nye regionale utviklingsprogrammet for Finnmark bygger på bred og aktiv medvirkning i fylket. Målet har vært å skape en RUP med et lengre tidsperspektiv og et høyere ambisjonsnivå enn hva som er vanlig i norsk planlegging. Fylket har derfor gjennomført et nybrottsarbeid i form av prosessen *Foresight Finnmark*. Scenarier og veikart har vært to nyskapende innslag i utviklingsarbeidet.

Foresightprosessen

Fremtiden er åpen; ingen kan vite hvordan næringslivet vil se ut i 2033. Det eneste man kan si med sikkerhet, er at de neste 20 årene vil bli ganske annerledes enn de foregående 20 årene. Uforutsigbarheten innebærer at man ikke kan nøye oss med tradisjonelle utredninger, fremskrivninger og prognoser. Det trengs åpne diskusjoner og nye metoder for å forstå fremtidsutfordringene.

Foresight Finnmark, som ble gjennomført i 2012-2013, har vært en regional dugnad for nytenkning. Prosessen ble organisert av VRI Finnmark på vegne av fylkeskommunen og fylket. Prosessen har vært basert på dialog, allsidig deltagelse og bruk av scenariemetodikk. Mer enn 50 ressurspersoner fra hele fylket har deltatt i arbeidet.¹ Foresight Finnmark har gitt følgende resultater:

- Det er laget fire spennende og troverdige scenarier som kaster lys over vilkårene for næringsutviklingen i Finnmark mot 2033: «Tilskueren», «Pardans i nord», «Opportunisten» og «Naturreservatet». Scenariene utforsker hva som kan tenkes å skje i og med Finnmark. Hva er det som vil være utslagsgivende for fremtidige næringsmuligheter? Scenariene har vært brukt som utgangspunkt for å utforme nye strategiske grep i RUP'en.
- Gjennom arbeidet med scenariene har deltagerne utviklet en felles forståelse av det store bildet, dvs. de avgjørende drivkreftene. Scenariediskusjonene har bidratt til å plassere næringsutviklingen i Finnmark i en større geopolitisk og samfunnsmessig sammenheng. Finnmarks handlingsrom er blitt tydeligere.
- Arbeidet med scenariene har ledet til en erkjennelse om at den nye RUP'en bør konsentrere seg om tverrgående utfordringer, dvs. forhold som er viktige på tvers av de ulike næringene. I RUP'en er denne ambisjonen konkretisert gjennom bruk av *veikart*.
- *Foresight Finnmark* har styrket næringsdiskusjonene og interessen for RUP-arbeidet. Foresightprosessen har pekt på nødvendigheten av å fordype samarbeidet mellom næringslivet, forvaltningen og FoU-miljøene. Prosessen har også bidratt med ideer om hvordan det kan skje i praksis. Scenariene står til rådighet for alle som er opptatt av Finnmarks fremtid.

Dialogkonferansen og annen medvirkning

Medvirkningen ble videreført på dialogkonferansen for RUP i Hammerfest, august 2013. Den samlet mer enn 60 aktører fra hele fylket og hadde i oppdrag å gi råd om den nye RUP'en. Deltagerne diskuterte fremtidens næringsliv i Finnmark på bakgrunn av scenariene og hovedpoengene fra Foresight Finnmark.

Det ble gjennomført tre parallelle idéverksteder, der oppgaven var å lage *veikart* som anskueliggjør hvordan Finnmark kan takle store utfordringer i et 20-årsperspektiv (2014-2033). Veikartene tar for seg utfordringer som har utkrystallisert seg gjennom Foresight Finnmark.

Hovedbudskapet fra dialogkonferansen er at Finnmark behøver en RUP som er langsiktig, tydelig og engasjerende. Deltagerne pekte også på behovet for å utvikle arenaer og møteplasser som holder i gang dialogen om fremtidsutfordringene i Finnmark.

¹ Det ble gjennomført tre større arbeidssamlinger, i henholdsvis Karasjok, Alta og Kirkenes. Scenariegruppen hadde en allsidig sammensetning, med deltagere fra næringslivet, forvaltningen, det politiske liv, FoU-miljøer m.v. Medlemmene av scenariegruppen deltok i kraft av egen kompetanse og kunnskap, uten bindinger.

Fire scenarier for Finnmark

De fire scenariene spenner opp et stort lerret. De viser hvor sammensatt utviklingen er. Scenariene skal hjelpe oss til å se kritisk på våre egne antagelser om hva Finnmark er eller kan bli. Nøkkelspørsmålet har vært: Hva kan vi gjøre i dag for å være bedre rustet til å møte fremtidige muligheter og trusler?

Scenariene er bevisst laget på et overordnet, strategisk nivå, slik at de skal ha relevans for alle næringer og områder i Finnmark. Styrken ved scenariene er at de gir oss *overblikk*. På den annen side kan ikke scenariene gå i dybden på utfordringer innenfor de enkelte næringene.

De fire scenariene må ikke leses som spådommer eller prognoser. De beskriver, på fire ulike måter, hvordan det *kan* gå, ikke hvordan det *bør* gå. Hensikten er å utvide synsfeltet, slik at flere utviklingstrekk kan identifiseres enn man normalt klarer ved hjelp av tradisjonelle planleggingsverktøy.

Grunnmuren i scenariene består av to dimensjoner som sammenfatter de viktigste usikre drivkreftene:

1. *Storpolitisk spill i nordområdene*: Vil de internasjonale relasjonene overveiende ha et samarbeidsorientert eller et konfliktfylt preg?

2. *Finnmarks nytte av ikke-fornybare ressurser*: Vil verdiene hovedsakelig sendes ut av regionen eller vil ressursene gi grunnlag for sterk regional verdiskaping?

En kort oppsummering av de fire fremtidsbildene²:

Tilskueren

Dette er historien om et intenst kappløp om ressurser og innflytelse i Arktis, med Finnmark som tilskuer

- Utnyttelsen av olje og gass har skutt fart, men de forventede ringvirkningene har uteblitt
- Prisen for å berge velferden har vært å godta sterk sentralstyring og en helt ny organisering av fylket
- Finnmarks strategiske betydning har økt, men beslutningene tas i Oslo, Brussel og Moskva

² Scenariene i sin helhet finnes på www.ffk.no

Pardans i nord

Dette er historien om Finnmark og Murmansk Oblast som sammen utgjør en ny livskraftig region, «Region Nord».

- Finnmark er spydspiss i det nye norske oljeeventyret og har rykket opp nasjonalt og storpolitisk
- Fylket er strategisk viktig fordi Norge og Russland forvalter gigantiske ressurser i lag
- Finnmark deltar aktivt i verdiskapingen, og regionen har flere muligheter og utfordringer enn før

Naturreservatet

Dette er historien om et Finnmark som blir et symbol på ren natur og uforfalskede verdier.

- Verden er konfliktfylt, og Finnmark er Europas mest særpregede opplevelsesregion
Finnmark er økofylke og militært kjerneområde
- Fylket opplever at de ikke-fornybare ressursene gir få varige ringvirkninger
Næringsmuligheter finnes i fleng, men de forblir stort sett uutnyttede

Opportunisten

Dette er historien om improvisasjon og samarbeid på Nordkalotten.

- Russiske myndigheter har mistet interessen for en bredere nordområdesatsing
- Sametinget får stor oppslutning og innflytelse
- Fylket bauter seg vei i et spenningsfylt og komplisert politisk farvann
- Nordisk samhold og samarbeid blir viktigere for Finnmark

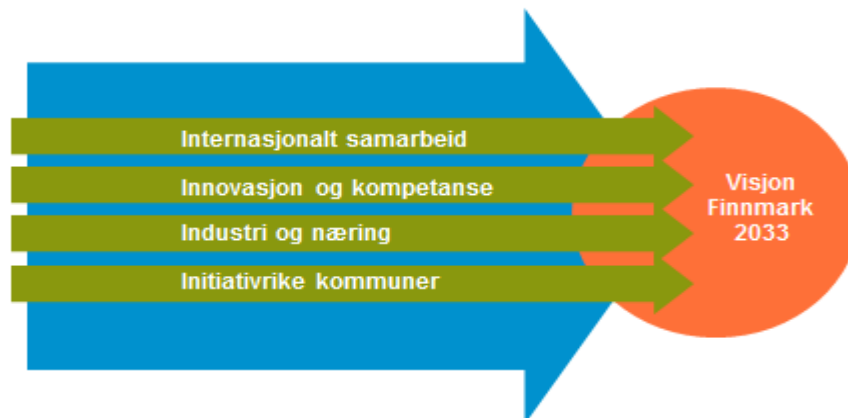
3. Veikart for Finnmark 2033

Her presenteres fire veikart som trekker opp ambisjoner og planer for en 20-årsperiode (2014-2033). Meningen er å muliggjøre langsiktig, helhetlig tenkning, store grep og kontinuitet i utviklingsarbeidet.

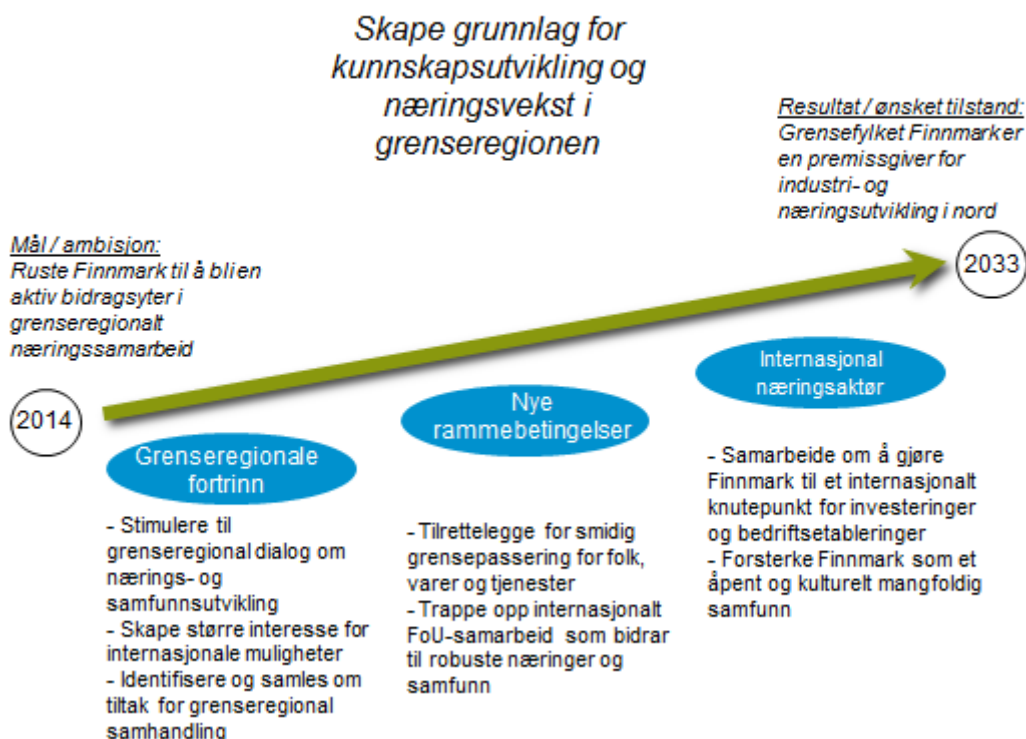
En lang tidshorisont gjør det lettere å forestille seg vesentlige endringer både i næringslivet og i samarbeidet om næringsutviklingen. Det gir aktørene flere alternativer å velge mellom, mulighet til å se tiltak i sammenheng og en sterk tilskyndelse til å jobbe systematisk, ved å bygge sten på sten.

Veikartene skal gi oversikt, retning og en felles horisont. De skal brukes til å drøfte det store bildet: Hvor er vi nå, og hvordan skal vi bruke de neste 20 årene til å forandre Finnmark?

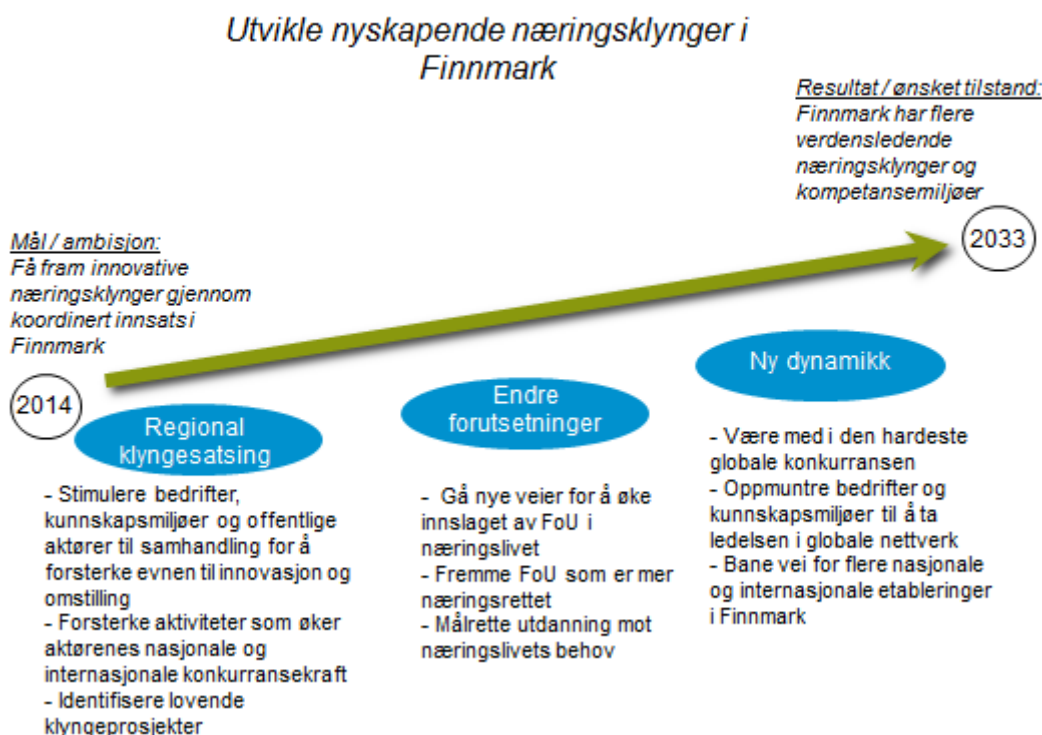
Veikart Finnmark 2014-2033

Internasjonalt samarbeid

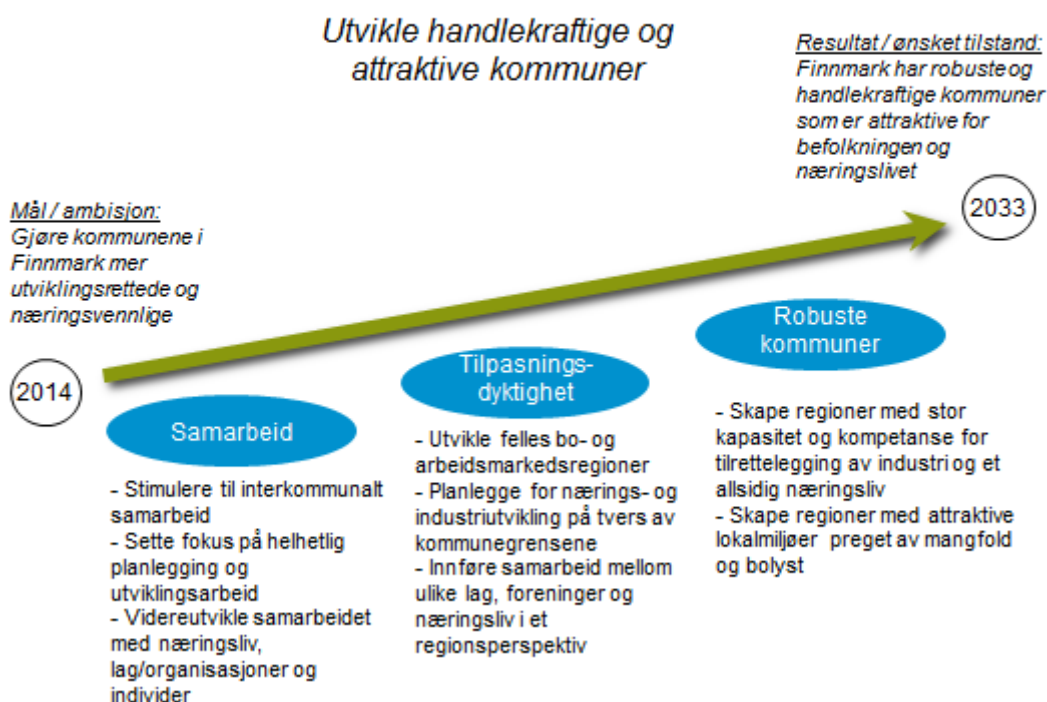
Innovasjon og kompetanse

Industri og næringsutvikling

Initiativrike kommuner

4. Fremtidens Finnmark

Det regionale utviklingsprogrammet lanserer fire langsiktige mål for Finnmark med utgangspunkt i veikartene. Målene viser til en ønsket tilstand i 2033 og skal inspirere til handling de neste ti årene (2014-2023). I det følgende synliggjøres noen av mulighetene og truslene som Finnmark står overfor. Deretter drøftes tre hovedutfordringer som Finnmark må gå løs på de nærmeste årene.

Langsiktige mål for Finnmark

- ***Grensefylket Finnmark er en premissgiver for industri- og næringsutvikling i nord***
- ***Finnmark har flere verdensledende næringsklynger og kompetansemiljøer***
- ***Finnmark er en konkurransedyktig region som preges av næringsmangfold og vekstbedrifter***
- ***Finnmark har robuste og handlekraftige kommuner som er attraktive for befolkningen og næringslivet***

De fire scenariene for Finnmark avdekker et gjennomgående behov for rammebetingelser som henger sammen og som er følsomme for næringslivets behov. For at fremtidens Finnmark skal være attraktivt og konkurransedyktig, må utdannanning, samferdsel og arealplanlegging spille på lag med næringsutviklingen.

Spørsmålet om rammebetingelser og infrastruktur er egentlig todelt: For det første, hvordan kan man på en bedre måte dekke det eksisterende næringslivets behov? For det annet, hvordan kan man berede grunnen for nye næringer og nye samarbeidsmønstre? Allerede i dag forventes det markant vekst innenfor bygg og anlegg, varehandel, transport og forretningsmessig tjenesteyting. Petroleum, mineralutvinning, mekanisk industri, reiseliv og kulturnæring kan gi vekst og ringvirkninger flere steder i Finnmark. Det er også store muligheter innenfor fiskeri, oppdrett, nye marine næringer og i relatert industri og tjenesteyting.³

En betydelig utfordring som tegnes i fremtidsbildene, er tilgangen på bofast og kompetent arbeidskraft. Fra å være en nettoeksportør av arbeidskraft har Finnmark i løpet av den siste tiårsperioden blitt en nettoimportør av arbeidskraft. Det vil alltid være behov for pendlere i et fylke med vekst og utvikling. Dersom innpendling av kompetent arbeidskraft blir dominerende, vil det derimot utgjøre en trussel mot en ønsket befolkningsvekst og et samfunn preget av mangfold. En

³ Se bl.a. arbeidsnotat Norut 2013:1004 «Kompetanse- og arbeidskraftbehov i næringslivet i Finnmark».

stabil bofast befolkning er en forutsetning for å skape levende samfunn med gode oppvekst- og levevilkår.

En annen og beslektet bekymring er et mulig inntog av store nasjonale og internasjonale selskaper i en situasjon der Finnmark ennå ikke har klart å utvikle et robust næringsliv. Finnmarks bedrifter kan ha ambisjoner, men mangler musklene og kompetansen som skal til for å kunne levere og ha nok innflytelse på den kommende industriutviklingen.

Tilsvarende utfordringer vil gjøre seg gjeldende i kommunene. Små kommuner med begrensede ressurser og svake fagmiljøer vil ikke ha kraft til å sikre lokal samfunns- og næringsutvikling, selv om vekstmulighetene skulle være til stede. Utvikling av robuste kommuner gjennom interkommunalt samarbeid og utvikling av større bo- og arbeidsmarkedsregioner vil være påtrengende nødvendig.

Scenariene forteller oss at uansett hvordan utviklingen blir, må Finnmark gå nye veier for å fornye og styrke kompetansen i næringslivet og kommunene. Finnmark behøver en mer systematisk satsing på FoU, innovasjon og kunnskapsintensive arbeidsplasser.

Sist, men ikke minst, setter scenariene søkelyset på internasjonale forhold i nord som vil påvirke fylkets fremtidige verdiskaping. I arbeidet med å utvikle industri og næringsliv vil økt internasjonalt samarbeid og større markedsadgang være viktig. Finnmark, som grensefylke til Russland og Finland, har spesielle fortrinn og muligheter som må utnyttes ytterligere.

Fremtiden rommer tankevekkende og kompliserte muligheter og trusler. Med bakgrunn i retningsvalgene som veikartene peker på, må Finnmark gå løs på tre hovedutfordringer i kommende periode (2014-2023):

- Hvordan kan Finnmark skape et robust næringsliv?
- Hvordan kan Finnmark sikre stabil og kompetent arbeidskraft?
- Hvordan kan Finnmark utvikle langsiktig og helhetlig planlegging?

Hvordan kan Finnmark skape et robust næringsliv?

Utviklingen internasjonalt og her hjemme viser at forskning og kompetanse i økende grad kommer til å være drivende for innovasjon og næringsutvikling. Utfordringen er stor og akutt, fordi innovasjonsgraden generelt er lav i Nord-Norge, og aller lavest i Finnmark. Indikatorrapporter fra Norges forskningsråd og statistikk fra SSB viser at Finnmark ligger lavest på tabellen i landet når det gjelder egenutført FoU per innbygger. I Finnmark er det også færrest antall FoU-årsverk i næringslivet på landsbasis. Samtidig viser statistikkene at næringslivet kun i liten grad benytter seg av forskning i sin virksomhet.

Årsakene er sammensatte, men lavt utdannelsesnivå i bedriftene og at mange bedrifter befinner seg i lite forskningsintensive bransjer kan forklare noe av det. I tillegg preges fylkets næringsliv av en fragmentert bedriftsstruktur og store geografiske avstander til relevante fagmiljøer. Finnmark har også få industrielle lokomotiver som kan dra med seg bedrifter i nye vekstnæringer. Riktig kapital og kompetanse vil bidra til økt produktivitet og lønnsomhet i næringer med vekstpotensial. Like viktig er samarbeid og nettverk som styrker bedriftenes evne til å innovere og ta sats i internasjonale markeder. Det trengs derfor flere bedrifter som satser og lykkes i et internasjonalt miljø, som opererer i markeder med sterk konkurranse og som målbevisst leter etter kompetanse og kapital.

Et vesentlig fortrinn for Finnmark, er den gode tilgangen på råvarer. Likevel har mange bransjer utfordringer, fordi Finnmark ligger så langt unna de store markedene. Effektive transportter til markedet er en felles utfordring for Finnmarks næringsliv. Forutsigbare transportinfrastruktur fra produksjonssted til marked vil ha betydning for bedriftenes konkurransevne. Viktige tiltak vil være standarden på vegtransport, sjøtransport og flytransport. Internasjonale regelverk som åpningstider på grenseoverganger, tollavtaler og krav til tyngre kjøretøy vil også påvirke konkurransevnen. Dette er i hovedsak en offentlig oppgave å løse. Det er i denne sammenhengen viktig med et tett samarbeid mellom private og offentlige aktører. Fleksible og innovative løsninger som harmoniserer i tid vil komme næringene til gode. Effekten er avhengig av bedre samkjøring mellom regionale, nasjonale og internasjonale planer for Barentsregionen.

Finnmark preges av at de fleste bedrifter er små, også i norsk målestokk. Mange er nisjebedrifter som opplever knallhard konkurranse i sine næringer. For det eksisterende næringsliv er utfordringen å nå opp i konkurransen med næringslivet i andre deler av landet. Næringsklynger og næringsmiljø kan ikke vedtas eller manes frem. Det har imidlertid vist seg at klyngeutviklingen kan intensiveres der hvor motivasjonen er sterk og bedriftene er villige til å samarbeide på en langsiktig, forpliktende måte. Klynger gir større slagkraft for alle som deltar. For Finnmark blir en mer bevisst holdning til klyngeutvikling trolig en suksessfaktor i årene som kommer. Også regionale myndigheter og FoU-institusjoner har en rolle å spille i anstrengelsene for å få frem sterke

næringsmiljøer og ambisiøse næringsklynger. Fylkeskommunens eierskap i VRI, det regionale forskningsfondet, nasjonale forskningsprogrammer og deltagelse i europeiske nettverk og prosjekter er verktøy som kan styrke næringslivet. Samarbeidet mellom næringene samt mellom næringene og forskningsinstitusjonene må utvides. Offentlige forskningsprogram og satsinger, regional og nasjonalt samt internasjonale nettverk og prosjekter må utnyttes enda bedre for å styrke næringslivet. Finnmark må opprette flere bånd til ledende kompetanse- og utdanningsmiljøer både nasjonalt og internasjonalt.

Det bør være et mål at Finnmark ikke bare blir en arena for utvikling av tradisjonell industri og næringsutvikling, men også satser på «grønn» vekst. Ambisjonen om å skape et *fremtidig Finnmark* bør derfor være å øke graden av bærekraftig grønn innovasjon og kommersialisering. Det vil kreve et samarbeid mellom privat og offentlig sektor. I første omgang vil samarbeid om å få på plass gode nasjonale rammebetingelser for regional FoU og finansielle virkemidler være viktig.

Satsing på gründerne vil være viktig for å styrke og fornye næringslivet. Det er viktig at offentlige aktører kan tilby gründerne behovsbasert veiledning og råd i utviklingen av forretningsmodeller som bidrar til markedsorientering og internasjonalisering. Det er også riktig å bidra til nettverksbygging, slik at gründerne kan finne støttespillere og skape egne miljøer. Denne typen nettverk kan bære i seg kimen til langsiktige samarbeidsrelasjoner, dels mellom bedrifter i regionen, og dels mellom bedrifter i Finnmark og miljøer utenfor regionen. Her kan ideer til klyngesamarbeid også oppstå.

Finnmark må lete etter og ta vare på initiativer som kan føre til innovative næringsmiljøer og dannelsen av regionale klynger. Målet er å få flere vekstbedrifter i Finnmark i det internasjonale markedet. Et viktig grep vil være at flere Finnmarksbedrifter er i stand til å knytte seg opp mot ledende nasjonale klynger for å bedre mulighetene til å kunne delta på den globale arenaen.

Strategiske grep	<ul style="list-style-type: none"> • Bidra til bærekraftig utvikling • Bidra til økt markedskompetanse og bedriftsrettet FoU • Hjelp frem gode gründermiljøer og bedriftsnettverk • Stimulere til samhandling mellom bedrifter, kunnskapsmiljøer og offentlige aktører som kan lede til utviklingen av regionale klynger • Sikre forutsigbare rammebetingelser for næringstransportene fra produksjon til marked
Resultater	<ul style="list-style-type: none"> • At antall gassellebedrifter øker • At bedrifters overlevelsessevne øker • At det utvikler seg klynger i fylket og at flere deltar i nasjonale klynger • At investeringstakten øker • At det utvikler seg flere større, solide bedrifter • At det blir flere kunnskapsbaserte bedrifter • At bedriftene har tilgang til markedet gjennom god

Hvordan kan Finnmark sikre stabil og kompetent arbeidskraft?

Rekrutteringen av arbeidskraft har pågått stykkevis og delt, blant forskjellige aktører og til forskjellige tider. I årene som kommer må dette arbeidet gjennomføres mer systematisk og koordinert i samarbeid mellom næringsliv og offentlige aktører. Rekruttering er en vedvarende utfordring, som krever langsiktighet. Styrking av de økonomiske insentivene for områder i tiltakssonen vil bl.a. være et viktig verktøy for å tiltrekke seg kompetent arbeidskraft. Det vil også være avgjørende å synliggjøre Finnmark som en attraktiv region. Fremtidsmulighetene må beskrives på en inspirerende og troverdig måte. Denne informasjonen må gjøres tilgjengelig på nye måter som når ungdom og arbeidstagere i regionen, men også nasjonalt og internasjonalt.

Flere næringer opplever i dag problemer med rekrutteringen. Det er en generell mangel på kompetent arbeidskraft, både fagarbeidere og personer med høyere utdanning og ledererfaring. På videregående nivå er det behov for flere lærebedrifter som kan gi ungdom relevant fagkompetanse. I tillegg er det viktig å motivere elever til å velge fagretninger nærings- og arbeidslivet har behov for. I Finnmark er behovet for arbeidskraft med høyere grads utdanning også stort. Utfordringen må bl.a. møtes ved å utdanne mer av arbeidskraften i regionen. Ungdom etablerer seg ofte i regionen hvor de tar sin utdanning. Dersom ungdommene kan gjennomføre komplette utdanningsløp i Finnmark, øker sannsynligheten for at de blir. Gapet handler også om at utdanningsstrukturen ikke er tilstrekkelig næringstilpasset. I enkelte sammenhenger klarer ikke utdanningssystemet å holde følge med næringslivets kompetansebehov. Dialogen mellom næringsaktørene og utdanningssektoren kan og må forbedres. Næringenes fremtidsbehov må kommuniseres til utdanningsinstitusjoner og forankres i offentlige strategier for opplæring og utdanning.

Tilgang på kompetent arbeidskraft kan også styrkes ved regional pendling gjennom kollektivtilbud og infrastruktur i og til vekstregioner. Dette kan gi mulighet for større fleksibilitet for arbeidstagere i turnusordninger. I tillegg er det viktig at fylket har et nasjonalt rutetilbud som ivaretar muligheter for pendling og fritidsreiser til resten av landet og internasjonalt. Særlig innenfor petroleumsnæringen, men man finner også fenomenet i andre næringer, bor arbeidstagerne gjerne langt unna arbeidsstedet.

Like fullt er Finnmark avhengig av arbeidsinnvandring, dersom man skal kunne realisere det fremtidige potensialet for industri- og næringsutvikling. I våre naboland Finland og Russland finnes det dyktige fagfolk med arktisk kompetanse. I den sammenheng vil det være viktig å videreutvikle barentssamarbeidet, både bilateralt og gjennom ulike EU-programmer innen utdanning, kompetansebygging og næringsutvikling. En større utfordring er å tiltrekke seg kompetent arbeidskraft utenfor EU og Russland.

Tradisjonelt har Finnmark erfaring med at det kan være vanskelig å beholde tilflyttet arbeidskraft. Målet må være at flere tilflyttere etablerer seg permanent. Det må skje ved å skape livskraftige lokalsamfunn med gode og varierte tilbud til befolkningen. Levedyktige og spennende lokalsamfunn vokser ut av en dyp forståelse av lokale fortrinn og muligheter, av et bevisst forhold til både historie og fremtid. Samtidig vil viktige samfunnsverdier som toleranse, inkludering, likestilling og mangfold øke lokalsamfunnenes attraktivitet. Initiativet og innsatsen må være tuftet på god involvering og samhandling mellom kommuner, næringsliv, lokale lag/foreninger og ressurspersoner.

Strategiske grep	<ul style="list-style-type: none"> • Arbeide mer systematisk og langsiktig med rekruttering av arbeidskraft • Utvikle et utdanningstilbud som er mer næringstilpasset • Skape attraktive og livskraftige lokalsamfunn som preges av et mangfoldig arbeids- og samfunnsliv • Utvikle dagens kommunikasjonstilbud som styrker tilgang på arbeidskraft
Resultater	<ul style="list-style-type: none"> • At det er befolkningsvekst i Finnmark • At befolkningen i fylket har en sammensetningen som preges av mangfold • At flere innbyggere har relevant utdannelse som næringslivet etterspør • At kollektivtilbudet er tilpasset næringslivets behov i fylket

Hvordan kan Finnmark utvikle langsiktig og helhetlig planlegging?

Det er viktig med en helhetlig og langsiktig planlegging for å sikre nærings- og samfunnsutvikling. Dagens offentlige planlegging oppleves tidvis som tung og uoversiktlig av næringslivets aktører. Bedriftene etterspør forutsigbare rammer og gode beslutningsprosesser. Det vil forandre en mer koordinert regional innsats for å få til gode ressurseffektive og samfunnsøkonomiske planprosesser. En bedre helhet mellom bl.a. næringsutvikling, arealplaner og transportinfrastruktur blir derfor avgjørende. Samarbeid på tvers av kommunene og bedre samspill mellom næringsliv og offentlige myndigheter vil også være viktig.

Kommunene har en sentral rolle når store industriaktører vurderer å etablere seg. Det er viktig at kommunene kan samarbeide om å være engasjerte vertskommuner for nasjonale og internasjonale bedrifter. Utfordringen består ofte i at både kommuner og andre offentlige instanser har begrenset erfaring med å møte industriaktørers krav og behov. Den største utfordringen vil derimot være å sikre god tilrettelegging for lokale og regionale ringvirkninger. En viktig forutsetning er bl.a. at fremtidige ambisjoner også konkretiseres gjennom vedtatte reguleringsplaner av aktuelle områder og at planer for nærings- og samfunnsutvikling ses i denne sammenheng. Kommunene, fylkeskommunen og andre utviklingsaktører må jobbe i spenn dersom Finnmark skal bli et attraktivt etableringssted for industri og samtidig sikre lokal og regional verdiskaping.

Fylkeskommunen har en rolle i å samkjøre næringsinteresser og infrastrukturtiltak. Dette gjelder spesielt i byområder og større industrietableringer som omhandler private, kommunale, regionale og statlige aktører. Initiativet må samtidig komme fra lokale krefter, og det må stimuleres til samarbeid på tvers av kommuner for å skape større bo- og arbeidsmarkedsregioner. Det vil samtidig være viktig at kommunene preges av næringsmangfold og levende lokalsamfunn. Dette vil også forandre interkommunalt samarbeid og langsiktig helhetlig planlegging.

Mulighetene for vekst og utvikling som er beskrevet i denne RUP'en, tilsier at i fremtiden vil det bli stilt større krav til kunnskap og kompetanse hos offentlige planmyndigheter. Manglende plankompetanse og kapasitet er en utfordring for Finnmark. Behovet for å tenke nytt og samarbeide på tvers av kommunegrensene vil bli større i tiden fremover. Økt globalisering, inntog av store multinasjonale selskap samt en mer mangfoldig befolkning vil øke kompleksiteten. Små lokalsamfunn og tradisjonelle næringer kan bli utfordret samtidig som behovet for vekst og større robuste regioner vil også bli krevende. Et sterkere engasjement for FoU i kommunene vil bidra til at offentlige planmyndigheter blir bedre i stand til å ha mer helhetlige og kunnskapsbaserte utviklingsplaner. En mer kunnskapsdrevet næringsutvikling vil styrke arbeidet med å få bedre næringsvennlige kommuner.

RUP'en kan betraktes som en oppfordring til offentlige virksomheter, næringsliv og etablerte FoU-institusjoner om å gjøre nye grep som bidrar til gode strategier og tiltak for å skape *Fremtidens Finnmark*.

<p>Strategiske grep</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Samarbeide bedre i Finnmark om å oppnå mer forutsigbare og helhetlige nasjonale rammebetingelser • Øke bruken av samfunnsrelevant forskning som grunnlag for en mer kunnskapsdrevet nærings- og samfunnsutvikling i kommunene • Styrke samarbeidet mellom kommunene om kompetanseutvikling, rådgivning og praktisk planlegging • Styrke kommunenes vertskapsrolle overfor større internasjonale og nasjonale industriaktører med basis i et nært og forpliktende samarbeid kommunene i mellom • Oppnå bedre samkjøring mellom næringsprosjekter og transportinfrastruktur
<p>Resultater</p>	<ul style="list-style-type: none"> • At bedriftene opplever raskere og mer effektive planprosesser i næringssaker og industrietablering • At flere kommuner har kapasitet til å arbeide aktivt med industri- og næringsutvikling • At gjennomføring av næringsetableringer og infrastrukturtiltak samsvarer bedre i tid og finansiering

5. Regional oppfølging

Ambisjonene som er beskrevet i *Fremtidens Finnmark* krever utholdenhet. Endringene kommer ikke av seg selv; de forutsetter en målbevisst regional oppfølging. Innholdet i RUP'en bygger på hva aktører i Finnmark selv har tenkt om fremtiden og hva de mener må gjøres. Nå foreligger RUP'en, og den er en spore til å intensivere og forbedre den regionale samhandlingen.

I tiden som kommer, blir det nødvendig å balansere flere ulike hensyn, inngå kompromisser og foreta reelle prioriteringer. Finnmark har behov for å ta et sterkere grep om sin egen utvikling, også for å unngå at krefter utenfra bestemmer dagsordenen for ressursutnyttelsen og næringsutviklingen.

Den lange tidshorizonten i veikartene styrker både forutsigbarheten og fleksibiliteten i gjennomføringen av strategier og store prosjekter. Veikartene er et middel til å sikte høyt, overvåke utviklingen og lære underveis. Veikartene skal brukes, og det vil være en felles oppgave å justere dem i lys av erfaringer og nye utviklingstrekk.

Den strategiske dialogen om oppfølgingen av veikartene og fremtidsutfordringene kan ikke skje i rykk og napp. Dialogen må foregå kontinuerlig og på flere arenaer. Fylkeskommunen ønsker å utvide bruken av involverende metoder, i tråd med de gode erfaringer fra *Foresight Finnmark* og dialogkonferansen.

Regional planstrategi for Finnmark 2012-2016 viser hvordan ulike hensyn og fagområder skal bidra til en helhetlig og langsiktig utvikling i Finnmark. Samferdsel og transportbehov blir fulgt opp av Regional Transportplan for Finnmark. Regional plan for kompetanse viser strategier for utdanning og kompetanseutvikling. Fylkeskommunen har også strategier for kultur, folkehelse, internasjonal satsing samt høgere utdanning og forskning for å nevne noen.

Det regionale utviklingsprogrammet har hovedfokus på industri- og næringsutvikling. Med utgangspunkt i RUP er det enten utviklet eller under utarbeidelse følgende bransjespesifikke strategier⁴:

- Regional vindkraftplan, 2012-2019
- Fiskeri og havbruk, 2015-2019
- Petroleum og energi, 2015-2019
- Landbruk, 2014-2020

Det er det regionale RUP-partnerskapet som skal følge opp målsettinger og strategier for Finnmark. Partnerskapet består av representanter for nærings- og arbeidsliv, kommuner, statlige aktører, FoU-miljøer og offentlige virkemiddelaktører i fylket. Det skal bidra til å styrke en samlet innsats for utviklingen av fylket og at den regionale dialogen om *Fremtidens Finnmark* holdes levende og skaper engasjement og involvering.

⁴ Nordnorsk reiseliv har utviklet reiselivstrategier for landsdelen.

Fra: Mosand, Linda <linda.mosand@ffk.no>
Sendt: 27. juni 2014 15:19
Til: 'fmfipostmottak@fylkesmannen.no'; Lebesby kommune(Ekstern); Gamvikkommune(Ekstern); Måsøy kommune(Ekstern); Vardø kommune(Ekstern); Vadsø kommune(Ekstern); Postmottak; Nesseby kommune(Ekstern); 'postmottak@berlevag.kommune'; Båtsfjord kommune(Ekstern); Tana kommune(Ekstern); Karasjok kommune(Ekstern); Kautokeino kommune(Ekstern); Nordkapp kommune(Ekstern); Porsanger kommune(Ekstern); Loppa kommune(Ekstern); 'post@hasvik.kommune.no'; Kvalsund kommune(Ekstern); Hammerfest kommune(Ekstern); Alta kommune(Ekstern)
Emne: VS: Ny RUP på høring - høringsfrist 26.september 2014
Vedlegg: RUP - høringsdokument FU 17 juni.docx

Til:
Alle kommunene i Finnmark
Fylkesmannen i Finnmark

Ny RUP på høring

Hvordan vil du at Fremtidens Finnmark skal være? Bli med på å påvirke utviklinga i fylket og gi innspill til «Regionalt utviklingsprogram for 2014-2023», som nå er på høring. Fristen er 26. september. Strategiene vil bli vedtatt av fylkestinget i oktober.

Finnmark fylkeskommune er i gang med å utarbeide et nytt Regionalt utviklingsprogram (RUP) for perioden 2014-2023. Næringsaktører, kommuner, organisasjoner og befolkning for øvrig ønskes velkommen til å dele sine synspunkter på utkastet som nå er sendt på høring.

Det er første gang fylket får en 10-årig RUP.

Høring

Høringsdokumentet ble godkjent og vedtatt av fylkesutvalget 17. juni 2014.

Høringsfristen er 26. september

Om Regionalt utviklingsprogram (RUP)

Det nye regionale utviklingsprogrammet (RUP) er fylkets felles verktøy for næringsutvikling og innovasjon i Finnmark. RUP'en har et langt tidsperspektiv - 10 år, og i scenariene og veikartene er det et enda lengre blikk - 20 år. Det er fordi mange av Finnmarks utfordringer krever langsiktig og tålmodig innsats.

Fremtidens Finnmark handler om det store bildet. Den nye RUP'en er et forsøk på å se de ulike næringene under ett. RUP'en løfter frem fellesnevnerne og forutsetninger for vekst. RUP'en inneholder nye ideer om hvordan kommunene og lokalsamfunnene kan styrkes.

Bred involvering

Det nye regionale utviklingsprogrammet for Finnmark bygger på bred og aktiv medvirkning i fylket, som bl.a. er basert på prosessen *Foresight Finnmark*.

Foresight Finnmark, som ble gjennomført i 2012-2013, har vært en regional dugnad for nytenkning. Prosessen ble organisert av VRI Finnmark på vegne av fylkeskommunen og fylket. Prosessen har vært basert på dialog, allsidig deltagelse og bruk av scenariemetodikk. Medvirkningen ble videreført på dialogkonferansen for RUP i Hammerfest, august 2013. Den samlet mer enn 60 aktører fra hele fylket og hadde i oppdrag å gi råd om den nye RUP'en. I tillegg har RUP-partnerskapet vært involvert i hele prosessen. Partnerskapet består av representanter for nærings- og arbeidsliv, kommuner, statlige aktører, FoU-miljøer og offentlige virkemiddelaktører i fylket.

Kontakt

Fungerende næringssjef Eva Steen Jenssen, tlf: 78 96 30 60 / mob: 920 67 032

Rådgiver Linda Mosand, tlf: 78 96 30 92 / mob: 913 67 079

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, 9915 Kirkenes
Tlf. 78 97 74 00. Fax 78 99 22 12
E-post: postmottak@sor-varanger.kommune.no
www.svk.no

SAKSFRAMLEGG Sak til politisk behandling

Saksbehandler: Sarajärvi, Trygve Enhetsleder: Sarajärvi, Trygve, tlf. 78 97 74 86	Dato: 08.09.2014 00:00
Arkivkode: K2 - U20	Arkivsaksnr.: 14/2109
Saksordfører:	

Utvalg	Saksnummer	Dato
Utvalg for miljø og næring	014/2014	23.09.2014
Kommunestyret	070/2014	24.09.2014

HØRING PÅ SØKNAD OM ENDRET UTSLIPPSTILLATELSE 2014

Vedlagte dokumenter:

Høring av søknad fra Sydvaranger gruve for 2014
Søknad om midertidig endring av tillatelsen - Sydvaranger Gruve AS.pdf
Risikovurdering.pdf

Dokumenter i saken:

2014017693 ANMODNING OM HØRINGSUTTALELSE - SØKNAD OM MIDERTIDIG
ENDRING AV TILLATELSEN - SYDVAR ANGER GRUVE AS
2014017168 HØRING AV SØKNAD FRA SYDVARANGER GRUVE FOR 2014

Kort sammendrag:

Sydvaranger Gruve (SVG) søker Miljødirektoratet om midlertidig tillatelse til å øke mengden av vannbehandlingskjemikaliet polyDADMAC (LT 38) med 5 tonn for 2014. Det vil si en total mengde på 15 tonn i 2014.

Fra før har SVG en varig tillatelse til å slippe ut 10 tonn poly/DADMAC (pluss 2,5 tonn ekstra i 2013) med produktnavn Magnafloc LT 38, og 50 tonn polyakrylamid med produktnavn Magnafloc 10, totalt 60 tonn pr år.

Ved at det ikke ble brukt så mye som 12,5 tonn polyDADMAC i 2013 vil totalutslipp av dette kjemikaliet ikke overstige den varige tillatelsen på 10 tonn i 2013.

Søknaden har vært lagt ut til offentlig ettersyn på kommunens servicekontor og publisert på kommunens hjemmeside og i Sør-Varanger Avis. Høringsfrist er satt til 15. september 2014.

Faktiske opplysninger:

Bakgrunnen for søknaden er todelt:

1. Etter en utglidning i Bjørnevannsbruddet i september 2013 måtte SVG stenge deler av bruddet og hente malm fra Kjellmannsåsen og andre mindre forekomster. Det førte til at de fikk ultrafine partikler i malmen i separasjonsverket i Kirkenes og problemer med driften på den måten at en ikke fikk skilt ut de fine partiklene i høy nok grad. Det blir da vanskelig å resirkulere vannet i prosessen og en må bruke mye mer ferskvann. Det er uklart når en igjen får full drift Bjørnevannsbruddet, og igjen får bedre kvalitet på malmen.
2. Etter nedtapping av Første-, Andre-, Tredje- og Prestevann minket vannstanden mye vinteren og våren 2014. SVG var innvilget tillatelse fra NVE til å regulere vannene 75 cm under laveste regulerte vannstand som det er gitt konsesjon til. Men selv med denne tillatelsen var vannforbruket gjennom vinteren en kritisk faktor. Det måtte spares på vannet og det må i størst mulig grad resirkuleres for å minke totalt vannforbruk.

Sommeren og høsten 2014 er ikke vannstanden i disse vannene kommet opp på ønskelig nivå og SVG vil også måtte søke om samme nedtapping vinteren og våren 2015.

Eneste måte å få skilt ut disse partiklene på for å øke mengden resirkulert vann i prosessen, og spare på vannressursene i Kirkenesvannene, er å øke mengden av vannbehandlingskjemikaliet polyDADMAC. Det vil igjen føre til at en får en økning av kjemikaliet i avgangen fra separasjonsverket til Bøkfjorden.

Viser til vedlagt søknad fra SVG.

SVG har fått gjennomført flere undersøkelser og giftighetstester av polyDADMAC i Bøkfjorden.

Undersøkelsene ble gjort av Norsk Institutt for vannforskning (NIVA) i 2011. Et nytt notat fra NIVA lå ved søknaden fra SVG i 2013, der NIVA vurderte hvilke miljøkonsekvenser en økning med 2,5 tonn polyDADMAC ville ha på resipienten Bøkfjorden. Dette notatet bygde på resultatene fra undersøkelsene i 2011.

Også i 2014 har NIVA gjennomført undersøkelser. Se vedlagt risikovurdering.

Følgende undersøkelser ble gjort:

- Utlekking av polyDADMAC fra gruveavgang. Konklusjon fra NIVA var at polyDADMAC ikke bidrar til utlekking av organiske forbindelser til vannmassene.
- Partikkelaffinitet ved høye doseringsmengder. Konklusjon er at ved dosering rundt 100 ganger vil noe av kjemikaliet være fri i vannmassene og kan flokkulere f. eks. kiselalger.
- Akutte toksikologiske undersøkelser av polyDADMAC i avgangsmasser på krabbe, fjæremark og piggvar i Bøkfjorden. Testen ble utført i akvarium. Konklusjon: Ingen eksponering på doser opp til 10 ganger gjennomsnittlig konsentrasjon i avgangen fra SVG. Ved 32 - 100 ganger konsentrasjon er det påvist hemming av vekst.
- Tester av selve avgangen fra SVG. Konklusjon: Svak toksisk effekt som kan gi redusert algevekst.
- Giftighetstest på krepsdyr og piggvar. Konklusjon: Ingen signifikant reduksjon i reproduksjon hos krepsdyr og vektøkning hos piggvar.
- Giftighetstest på blåskjell viser høyere aktivitet hos skjell nært utslippspunktet enn lengre ut i Bøkfjorden.

Se i tillegg konklusjon på side 19 i risikovurderingen.

Viser også til vedlagte saksdokumenter for mer detaljert informasjon.

Søknaden fra SVG sett opp mot Vannforskriften:

§ 4. (miljømål for overflatevann)

Tilstanden i overflatevann skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemiske tilstand, i samsvar med klassifiseringen i vedlegg V, og når det gjelder kjemisk tilstand også oppfylle kravene i forskrift om begrenning av forurensning (forurensningsforskriften) kapittel 17.

§ 5. (miljømål for kunstige og sterkt modifiserte vannforekomster)

Tilstanden i kunstige og sterkt modifiserte vannforekomster skal beskyttes mot forringelse og forbedres med sikte på at vannforekomstene skal ha minst godt økologisk potensial og god kjemisk tilstand, i samsvar med klassifiseringen i vedlegg V.

En forekomst av overflatevann kan utpekes som kunstig eller sterkt modifisert dersom de endringer i vannforekomstens hydromorfologiske egenskaper som er nødvendige for å oppnå god økologisk tilstand, ville ha vesentlige negative innvirkninger på

a) miljøet generelt,

b) skipsfart, havneanlegg eller rekreasjon,

c) aktiviteter som krever magasinering, overføring og fraføring av vann, for eksempel drikkevannsforsyning, elektrisitetsproduksjon eller vanning,

d) flomvern, drenering, eller

e) annen tilsvarende viktig bærekraftig virksomhet, og

de samfunnsnyttige formålene den kunstige eller sterkt modifiserte vannforekomsten tjener, på grunn av manglende teknisk gjennomførbarhet eller uforholdsmessig store kostnader, ikke med rimelighet kan oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre.

En slik utpeking, og begrunnelsen for den, skal nevnes spesielt i forvaltningsplanen for vannregionen som kreves i henhold til § 26 og revurderes hvert sjette år.

Rådmannens vurdering:

Det er svært sannsynlig at Bøkfjordens miljøtilstand allerede er forringet av utslippet fra SVG.

Selv om rapport fra NIVA 2011, notat fra 2013 og risikovurdering fra 2014 viser at dagens bruk av polyDADMAC ikke vil påvirke livet i sjøen i særlig grad, vet en ikke mye om eventuelle langtidsvirkninger av kjemikaliene.

Sett i lys av de undersøkelsene og konklusjonene som NIVA er kommet fram til, vises det

likevel til punkt e) i vannforskriftens §5. De samfunnsnyttige formålene forringelsen av

Bøkfjorden tjener, kan pr i dag ikke med rimelighet oppnås med andre midler som er miljømessig vesentlig bedre, på grunn av manglende teknisk gjennomførbarhet eller uforholdsmessig store kostnader.

Søknaden fra SVG sett opp mot Naturmangfoldloven:

§ 8. (kunnskapsgrunnlaget)

Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

Myndighetene skal videre legge vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder slik samisk bruk, og som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet.

Rådmannens vurdering:

Kommunen kjenner ikke til at det finnes arter som tar vesentlig skade på grunn av det utslippet som forgår i dag. Viser her til NIVA-rapportene. Men en vet lite om eventuelle langtidsvirkninger. Det må derfor følges opp med miljøovervåking i årene framover.

§ 10. (økosystemtilnærming og samlet belastning)

En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.

Rådmannens vurdering:

Mange av kommunens innbyggere er svært nervøse for nye virkninger på miljøet i Bøkfjorden. Det er derfor nødvendig med oppfølgende undersøkelser over lengre tid for eventuelt å påvise skader som ikke ble påvist i NIVA's undersøkelse i 2011. Samtidig må

SVG strebe etter å finne løsninger i prosessen for å unngå å slippe ut stoffer som kan være skadelig for miljøet.

Til sist må det forskes på metoder for rask tilbakevending av liv i området der deponiet ligger

Kommunal behandling:

Kommunen har tidligere levert inn fire høringsuttalelser knyttet til utslipp fra SVG's drift i Kirkenes. I alle tilfeller har kommunestyret fattet positive vedtak, men også bedt om at det må stilles strenge krav til SVG.

Rådmannens totalvurdering:

SVG har kommet opp i en vanskelig situasjon, der flere uheldige omstendigheter har inntruffet, og skapt store problemer for drifta ved oppredningsanlegget i Kirkenes.

Med henblikk på økt utslipp til Bøkfjorden har SVG innhentet flere vurderinger fra NIVA, som regnes som faginstans på dette området. De konkluderer med at en økning av polyDADMAC i denne størrelsesorden det søkes om, sannsynligvis ikke vil medføre større belastning på Bøkfjorden enn det som er i dag.

Miljøundersøkelser må fortsette for å forsøke å måle eventuelle langtidseffekter på flora og fauna i Bøkfjorden. Dersom resultatene av slike undersøkelser viser seg å avdekke store negative virkninger på miljøet i fjorden, må tiltak iverksettes for å stoppe denne utviklingen.

Kommuneplanens hovedmål:

Sør-Varanger kommune skal utvikles til et lokalsamfunn som gir grunnlag for befolkningsvekst i alle deler av kommunen. Arealdisponering og offentlig service og tjenesteproduksjon skal dimensjoneres ut fra en samlet befolkning på 12.000 innbyggere ved planperiodens utløp, og ha en kvalitet som gjør kommunen attraktiv som bosted og for etableringer og knoppskyting i privat næringsliv.

Hovedmålet vil være retningsgivende for de politiske og administrative prioriteringer i hele den kommunale organisasjon i planperioden. Ut fra dette, skal det gjøres vurderinger i forhold til følgende satsingsområder:

Næringsutvikling:

SVG er en svært viktig aktør i næringsutviklingen i Sør-Varanger kommune.

Infrastruktur:

Ingen merknad

Barn og ungdom:

Ingen merknad

Kompetansebygging:

Svært mye kompetanse innen gruvenæringa blir bygget opp i Sør-Varanger av SVG.

Økonomi:

Driften ved SVG gir kommunen store inntekter.

Universell utforming, jfr. bestemmelser i plan- og bygningslov:

Ingen merknad

Forslag til innstilling:

< Kommunestyret går inn for at Sydvaranger Gruve AS skal gis tillatelse til å slippe ut inntil 15 tonn av koaguleringsmidlet polyDADMAC til Bøkfjorden i 2014. Det utgjør en økning på 5 tonn i forhold til eksisterende utslippstillatelse.

Sør-Varanger kommune vil at det skal knyttes svært strenge krav til endring i utslippstillatelsen:

1. Sydvaranger Gruve må bestrebe seg på å dokumentere kjemikaliets miljømessige virkninger på Bøkfjorden gjennom et seriøst program for miljøundersøkelser. Det må særlig legges vekt på å dokumentere langtidsvirkninger og nedbrytningstid av poly/DADMAC med produktnavn Magnafloc LT 38, og polyakrylamid med produkt-navn Magnafloc 10, og eventuelle reaksjoner med andre stoffer i omgivelsene.
2. Fagekspertise må videreføre og følge opp miljøundersøkelsesprogrammet som startet opp i 2011.
3. Det må utredes tiltak for å minske eventuelle miljømessige problemvirkninger. Det må

særlig utredes alternative løsninger for bruk av polyDADMAC og polyakrylamid.

>

Bente Larssen
rådmann

- Dette dokumentet er godkjent elektronisk i Sør-Varanger kommune og har derfor ingen signatur. -

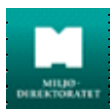
Fra: Bente Sleire <bente.sleire@miljodir.no>
Sendt: 21. august 2014 15:53
Til: Postmottak
Emne: Høring av søknad fra Sydvaranger gruve for 2014
Vedlegg: Høring av søknad fra Sydvaranger gruve AS for 2014.pdf;
Kunngjøring.PDF; Søknad om midertidig endring av tillatelsen -
Sydvaranger Gruve AS.pdf; Epost - Søknad om økt bruk av
vannbehandlingskjemikalier i 2014.pdf

Vedlagt er høringsbrev og søknadsdokumenter fra Miljødirektoratet. Saken blir kun sendt elektronisk.

Med hilsen

Bente Sleire

sjefingeniør, industriseksjon 2 (IN2)

Miljødirektoratet i Oslo

Telefon: 03400 / 73 58 05 00

Telefon

direkte + 47

46 74 42 58

Nett: www.miljodirektoratet.no <<http://www.miljodirektoratet.no/>> - www.miljostatus.no
<<http://www.miljostatus.no/>>

SYDVARANGER GRUVE AS

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Sluppen
7485 Trondheim

DATO: 18.08.2014

Søknad om midlertidig endring av Sydvaranger Gruves utslippstillatelse 2008.190.T

Sydvaranger Gruve AS (SVG) søker Miljødirektoratet om utvidelse på ytterligere 5 tonn polyDADMAC fram til nyttår. Behovet for en utvidelse på ytterligere 5 tonn polyDADMAC er akutt. SVG er helt avhengig av vannbehandlingskjemikaliet polyDADMAC i sin produksjon av magnetittkonsentrat. Årsaken til søknaden er at malmgrunnet er endret på grunn av utglidningen i Bjørnevannsbruddet. Det tas nå ut fattigere malm, samt at malmen har en sammensetning av forskjellige mineraler som krever en økt tilsats av vannbehandlingskjemikalier.

Sydvaranger Gruve AS (SVG) viser til utslippstillatelse 2008.190.T, sist endret 22. desember 2013, der det fremgår at SVG kan benytte inntil 10 tonn polyDADMAC og at samlet kjemikalieforbruk av polyDADMAC og polyakrylamid kan være inntil 60 tonn per år. PolyDADMAC og polyakrylamid brukes for å hjelpe sedimenteringen av avgangspartikler i SVGs vanngjenvinningsprosess, slik at ferskvann kan gjenbrukes i produksjonen.

Den direkte årsaken til denne søknaden er den store utglidningen i Bjørnevannsbruddet, SVGs hovedforekomst, i fjor høst. Av sikkerhetsgrunner ble driften i deler av bruddet stengt umiddelbart. Selv om situasjonen i bruddet har stabilisert seg er det fremdeles umulig å hente malm fra deler av Bjørnevannsbruddet. Det er heller ikke mulig å anslå hvor lenge dette vil være situasjonen, annet enn at det neppe vil være noen endring på kort sikt.

Resultatet av dette er at forutsetningene som lå til grunn for å søke om 10 tonn polyDADMAC i 2012, nemlig en malmkvalitet inn til separasjonsverket som besto hovedsakelig av Bjørnevannsmalm, ikke lenger er tilstede. Slik det ser ut i dag vil SVG ikke ha nok polyDADMAC innenfor rammene av utslippstillatelsen til å opprettholde en økonomisk levedyktig produksjon.

Sydvaranger Gruve AS søker derfor om en utvidelse på ytterligere 5 tonn polyDADMAC fram til nyttår

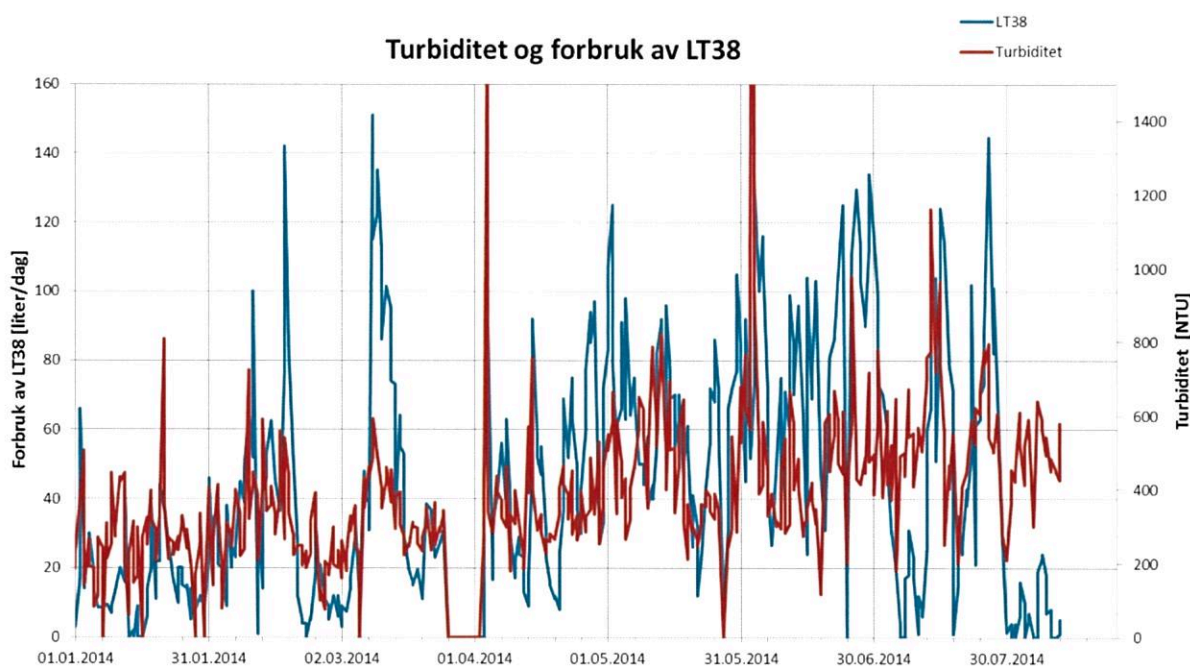
Sydvaranger Gruve AS har fått gjennomført omfattende undersøkelser av miljøeffekten forbundet med bruk av polyDADMAC, både akutte og langtidsvirkninger. Denne søknaden bygger på resultatene av disse undersøkelsene.

Dagens situasjon

Som følge av utglidningen i Bjørnevannsbruddet i fjor høst har SVG vært nødt til å legge om gruveplanen, i tillegg til den malmen som fremdeles kan hentes ut fra Bjørnevannsbruddet tas en stor del av malmen nå fra Kjellmannsåsen, samt andre mindre forekomster som nylig har blitt satt i drift. Andre mindre forekomster er også planlagt satt i drift tidligere enn i opprinnelig gruveplan.

Som følge av den endringen i malmfaktor og malmkvalitet som var konsekvensen av dette, har behovet for polyDADMAC økt. Store variasjoner i malmkvalitet har imidlertid gjort at behovet er vanskelig å forutsi nøyaktig.

På bakgrunn av dette søkte SVG om og fikk 22.12.2013 innvilget en midlertidig tillatelse til å øke forbruket av polyDADMAC med 2,5 tonn for 2013. SVG tok imidlertid ikke i bruk den økte forbruksrammen.. Betydelig innsats for å minimere kjemikalieforbruket ga resultater slik at forbruket holdt seg innenfor opprinnelig tillatelse.

Figur 1 Variasjonen i turbiditet og forbruket av LT38 i 2014

I søknaden om 2,5 tonn ekstra i 2013 signaliserte bedriften at en søknad om en permanent øking ville komme i år, så snart undersøkelsene av langtidsvirkninger og nedbryting av polyDADMAC var ferdigstilt. Undersøkelseresultatene foreligger nå og den siste rapporten er ferdig om kort tid.

Gjennom sommeren har trenden for forbruket av LT38 vært sterkt økende, noe som gjør at situasjonen nå er akutt.

Sydvaranger Gruve AS søker derfor om en utvidelse på ytterligere 5 tonn polyDADMAC fram til 31.12.2014.

Som et tiltak har settpunktet for turbiditeten til prosessvannet blitt hevet fra 300 til 600 NTU, noe som innebærer betydelige vansker for produksjonen.

Per i dag har SVG 1,4 tonn igjen av tillatelsen på 10 tonn. Sydvaranger Gruve ber derfor om at søknaden om ytterligere 5 tonn polyDADMAC fram til nyttår blir behandlet så raskt som mulig.

Miljøkonsekvenser

Et forbruk på 15 tonn/år tilsvarer en gjennomsnittskonsentrasjon på 4,4 g/tonn avgang polyDADMAC i avgangssedimentene, som er i samme størrelsesorden som det som refereres til som normalkonsentrasjon i undersøkelsene av akutt og kronisk giftighet utført av NIVA i 2011 og 2014. 4,4 g/ tonn avgang er en størrelsesorden under nivåer der reversible effekter ble observert på alger. Ingen toksiske effekter, hverken akutte eller kroniske, ble observert for de andre testorganismene ved dosering opp til 100 ganger normaldosering. Konsekvenser for miljø ved økt bruk av polyDADMAC er vurdert i vedlagte risikovurdering.

Det konkluderende avsnitt i den oppdaterte risikovurderingen for LT 38 er som følger:

«PolyDADMAC bundet i avgangsmasse er tungt nedbrytbar, ikke bioakkumulerbar og ikke toksisk ved de aktuelle doseringsmengder, med en margin på 30-100 ganger. Dannelse av nedbrytnings produkter skjer så sakte at ytterligere nedbrytning eller fortynning vil forhindre toksiske virkninger ved utslippspunktet. Forsøk tyder på at polyDADMAC ikke lekker ut av deponert avgang i signifikante mengder. På dette grunnlaget konkluderer vi med at bruken av polyDADMAC i oppredningsprosessen har lav miljøpåvirkningsgrad og at det er miljømessig forsvarlig å fortsette å bruke dette kjemikaliet i prosessen.»

Sydvaranger Gruve vurderer det slik at en økning til 15 tonn polyDADMAC i 2014 ikke vil påvirke resipienten negativt.

Konklusjon

Som en følge av de endringer i malmkvalitet som redegjort for i denne søknaden, er dagens utslippsgrense på 10 tonn polyDADMAC per år for liten til at Sydvaranger Gruve kan opprettholde en levedyktig produksjon, både på kort og lang sikt. Årsaken til dette er at malmgrunnet er endret på grunn av en stor utglidning i dagbruddet i Bjørnevann, som er gruvas hovedforekomst. Det tas nå ut fattigere malm, samt at malmen har en sammensetning som krever en økt tilsats av vannbehandlingskemikalier.

Sydvaranger Gruve AS søker derfor om en utvidelse på ytterligere 5 tonn polyDADMAC fram til nyttår.

Behovet for en utvidelse på ytterligere 5 tonn polyDADMAC fram til nyttår er akutt. Sydvaranger Gruve ber derfor om så rask behandling av denne søknaden som mulig.

Sydvaranger Gruve vurderer det slik at en økning til 15 tonn polyDADMAC i 2014 ikke vil påvirke resipienten negativt.

Vennlig hilsen

for Ismo Haaparanta

Administrerende direktør Sydvaranger Gruve AS

Kirkenes, 18.08.2014

Vedlegg

Risikovurdering ved bruk av Magnafloc LT 38 (polyDADMAC)

SYDVARANGER GRUVE AS

Risikovurdering ved bruk av Magnafloc LT38

Dato: august 2014

Innhold

RISIKOVURDERING VED BRUK AV MAGNAFLOC LT38	1
1 INNLEDNING	3
1.1 MAGNAFLOC LT38.....	3
1.2 POLYDADMAC.....	3
1.3 BAKGRUNNSINFORMASJON	3
2 FORBRUKET AV LT38.....	5
MILJØPÅVIRKNINGER AV UREAGERT POLYDADMAC I MILJØET.....	6
2.1 PERSISTENS	6
2.2 BIOAKKUMULERBARHET	6
2.3 ØKOTOKSISITET	6
3 RISKOVURDERING AV REAGERT POLYDADMAC I MILJØET	8
3.1 FORVENTET ADFERD AV REAGERT POLYDADMAC I FJORDSEDIMENT	8
3.2 UTLAKING AV POLYDADMAC FRA AVGANG.....	8
3.3 PERSISTENS	10
3.4 STOFFETS PARTIKKELAFFINITET OG TOKSISITET VED HØYE DOSERINGSMENGDER.....	11
3.5 AKUTT TOKSIKOLOGISKE UNDERSØKELSER AV POLYDADMAC I AVGANGSMASSER	11
3.6 KRONISKE VIRKNINGER AV POLYDADMAC I AVGANGSMASSER	14
3.7 GIFTIGHETSTEST <i>IN SITU</i> : BLÅSKJELL	17
4 KONKLUSJON.....	19
5 BIBLIOGRAFI	20

1 INNLEDNING

1.1 Magnafloc LT38

Navn på aktiv ingrediens :	2-Propen-1-aminium, N,N-dimethyl-N-2-propenyl-, klorid, homopolymer Også kjent som: polyDADMAC og polyquaternium-6 for kosmetika
CAS nr. :	26062-79-3
Innhold av aktiv ingrediens:	40% vekt
Produsent:	BASF

Magnafloc LT38 er gitt Faresetningen H412 i henhold til Globally Harmonized System, EU (GHS):
"Skadelig, med langtidsvirkning, for liv i vann."

1.2 PolyDADMAC

PolyDADMAC er den aktive ingrediensen i LT38 og Magnafloc 1707. Det er utviklet for bruk innen vannbehandling og inngår dermed i bruksområder som rensing av drikkevann, rensing av avløpsvann (kloakk), og rensing av industrielt avløpsvann. Magnafloc LT38 er godkjent i Storbritannia som drikkevannbehandlings-kjemikalie. Storbritannia tillater at det brukes et maksimum av 10 mg/l (10ppm) av polyDADMAC i vannbehandling (Drinking Water Inspectorate, 2011).

PolyDADMAC er et godt etablert produkt som har vært på markedet lenge. Forbindelsen benyttes sjelden alene, men anvendes oftest sammen med overflateaktive stoffer eller andre vannbehandlingskjemikalier der polyDADMAC øker effekten av disse kjemikaliene.

Bruksområdene til polyDADMAC er i all hovedsak innen vannrensing og innen vannbehandlingskjemikalier i tillegg til kosmetikk, såper og sjampo. Forbindelsen benyttes også som rensmiddel for kontaktlinser.

1.3 Bakgrunnsinformasjon

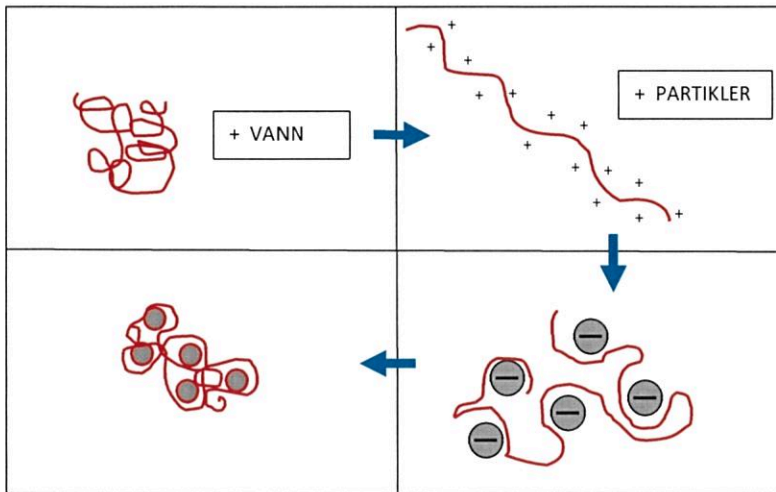
Sydvaranger gruve har tillatelse til å bruke maksimalt 10 tonn per år av den aktive ingrediensen, polyDADMAC.

SVG har arbeidet aktivt for å finne et miljømessig bedre alternativ med samme eller en tilsvarende effektivitet i prosessen. En erstatning ble funnet – Magnafloc LT38 (LT38). PolyDADMAC er også den aktive ingrediensen i LT38. Forskjellen mellom LT38 og M1707 ligger i lengden på polymerkjeden; polymeren er lengre i LT38.

PolyDADMAC er en lang polymerkjede av DADMAC (dimetyl-diallylammomiumklorid) monomerer. Lengden på kjeden varierer i de enkelte produktene. Vi har funnet at ved å benytte en polyDADMAC med større kjedelengde vil vi oppnå samme virkning for en mindre dosert mengde.

Magnafloc LT38 brukes til å behandle ultrafine partikler i avgangen fra SVGs oppredningsprosess, for å oppnå bedre sedimentering av disse partiklene og dermed opprettholde kvaliteten på det resirkulerte prosessvannet.

Figur 1: Reaksjon av polyDADMAC med ultrafine partikler

Siden prosessvannet resirkuleres vil innholdet av disse partiklene etterhvert bli svært høyt. Dersom det ikke benyttes LT38 vil dette medføre følgende negative konsekvenser:

- Ytelsen til de magnetiske separatorene vil gå ned, slik at silikatinholdet øker i produktet samtidig som jerninnholdet synker, slik at produktkvaliteten blir lavere.
- Ultrafine partikler tetter filtrene som er nødvendig for at fuktighetsnivået i produktet er lavt nok til skipning.
- Stor slitasje på mekanisk utstyr

2 FORBRUKET AV LT38

I henhold til SVGs utslippstillatelse, kan bedriften bruke et maksimum av 10 tonn polyDADMAC per år.

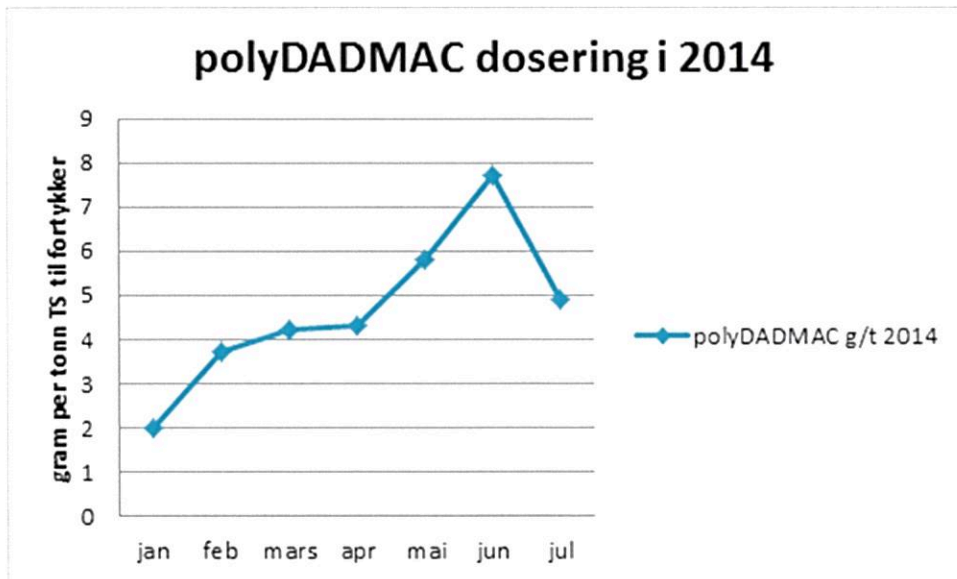
Magnafloc LT38 brukes bare når det er nødvendig og mengden avhenger av turbiditeten i prosessvannet som kommer tilbake fra fortykkeren. Dette er avhengig av malmkvaliteten.

Det er stor variasjon i forbruket av polyDADMAC. Tabell 1 viser variasjon i forbruk av polyDADMAC med konsentrasjon i avgang i 2011 og 2014. Som et resultat av den store utglidningen i gruvas hovedbrudd i Bjørnevann i fjor kommer malmleveransene nå fra flere ulike brudd, dette har ført til større variasjon i malmkvalitet og i forbruket av LT38.

Tabell 1: Variasjon av polyDADMAC konsentrasjon i avgang. Sammenlikning mellom 2011 og 2014

	2011	2014
Minimum konsentrasjon av polyDADMAC i avgang	2,1 g/tonn avgang	2,0 g/tonn avgang
Maksimum konsentrasjon av polyDADMAC i avgang	4,8 g/tonn avgang	7,7g/tonn avgang
Beregnet gjennomsnitt konsentrasjon av polyDADMAC i avgang	3,0 g/tonn avgang	4,4 g/tonn avgang

Forbruket av polyDADMAC har økt gjennom 2014 som vist i grafen under.

MILJØPÅVIRKNINGER AV UREAGERT POLYDADMAC I MILJØET

2.1 Persistens

BASF klassifiserer Magnafloc LT38 som ikke lett nedbrytbar, ifølge OECD krav.

Øvrige data:

BASF har vurdert bionedbrytbarheten til Magnafloc 1707 til $BOF_5/KOF = 2\%$ over en fem dagers periode. (BASF, 2010)

Tramfloc 620, 720, 730 serien (20 % polyDADMAC i vann) (Tramfloc Inc., 2003)

$BOF_5 = 44000$ mg/l

$KOF = 250000$ mg/l

Bionedbryting: 17,6 % på 5 døgn.

Accepta 2058, (polyDADMAC i vann) (Accepta LTD., 2004)

$BOF_5 = 700$ mg/l

$KOF = 88490$ mg/l

Bionedbryting: 0,79 % på 5 døgn.

Superfloc C 594 (19-25 % polyDADMAC i vann) (Kemira, 2008)

Bionedbryting: < 70 % (modifisert OECD test 301B/28 dager).

Det er ikke publisert data for andre typer nedbryting som kan tenkes for polyDADMAC.

US EPA klassifiserer stoffet som "ikke lett nedbrytbar". (US EPA, 2009)

PolyDADMAC er forventet å være persistent i miljøet.

2.2 Bioakkumulerbarhet

Det er ikke publisert data fra direkte målinger av bioakkumulerbarheten til polyDADMAC. Dette skyldes at det ikke finnes direkte målemetoder for dette stoffet, noe som har sammenheng med at molekylet er svært stort og derfor er vanskelig å gjøre målinger av. Dette gjør seg gjeldende for alle svært store molekyler.

Imidlertid sier REACH-veilederen for vurdering av bioakkumulering (ECHA, 2008):

"En molekylvekt som er høyere enn 1100 gram/mol er en indikator på at biokonsentrasjonsfaktoren er mindre enn 2000 L/kg."

Molekylvekten til polyDADMAC varierer en del, men er svært høy (ca. 170 000 g/mol). Ifølge REACH-veilederen indikerer en akvatisk BCF < 2000 L/kg at komponenten ikke kvalifiserer som bioakkumulerende.

PolyDADMAC er ikke forventet å være bioakkumulerende.

2.3 Økotoksisitet

Den toksiske virkningsmekanismen til polyDADMAC er ikke kjent i detalj, men mekanismen for polykationiske polymere er likevel godt kjent.

Polymer med molekylvekt som er høyere enn 1000 g/mol absorberes ikke gjennom respirasjonsorganene (gjellene hos fisk) til vannlevende organismer. Toksisitet manifesterer seg enten gjennom direkte overflate-aktive effekter på ytre membraner til akvatiske organismer,

eller indirekte via binding av essensielle næringsstoffer eller begge (Boethling & Nabholz, 1997). Absorpsjon via tarmen er ikke forventet på grunn av molekylstørrelsen.

Polykationiske polymerer (slik som polyDADMAC) har toksisk effekt på vannlevende organismer ved at de fysisk forstyrrer respirasjonsorganene. På den måten har de negativ påvirkning på oksygenopptaket. (Boethling & Nabholz, 1997).

I følge Boethling and Naboltz (1997), skal giftighet til polykationiske polymerer (slik som polyDADMAC) reduseres i nærvær av sediment. I SVGs prosess blir polyDADMAC eksponert for store overskuddsmengder med avgangsmasse før den slippes ut i fjorden. Dermed blir giftighet av polyDADMAC betydelig redusert før utslipp til deponiet finner sted.

BASF indikerer følgende toksisitetsreferanser for LT38 (dette er toksisitet av ureagert produkt):

- Fisk: LC50 96 timer = 10–100 mg/l
- Krepsdyr: EC50 48 timer = 10–100 mg/l

Nedenfor vises data for akvatisk toksisitet av polyDADMAC for fersk- og sjøvannsorganismer:

	Art	Toksitet (mg/l)
Ferskvann	Ørret yngel ¹	LC 50 96 timer = 2,08
	Bluegill sunfish ²	LC 50 96 timer = 1,8
	Golden carp ³	LC 50 96 timer = 3,2-3,7 (avhengig av viskositet)
	Ceriodafnia dubia (krepser) ⁴	LC50 48 timer = 0,32
	Danio rerio (sebrafisk)	LC50 96 timer > 10
Sjøvann ⁵	Meridia beryllia (fisk, USAs østkyst)	LC50 96-hour = 5800
	Mysidopsis bahia (krepser, Mexicogulfen)	LC50 96-hour = 290

Merk at toksisitetsdata for polyDADMAC viser en betydelig lavere toksisitet for sjøvannslevende arter enn for ferskvannslevende arter.

¹ (Liber, et al., 2005)

² (Nalco, 1996)

³ (Jin & Yuejun, 2007)

⁴ (De Rosemond & Liber, 2004)

⁵ (BASF, 2010)

3 RISKOVURDERING AV REAGERT POLYDADMAC I MILJØET

3.1 Forventet adferd av reagert polyDADMAC i fjordsediment

Ifølge Boethling og Nabholz (1997) vil kationiske polymerer med molekylvekt høyere enn 1000 hovedsakelig migrere mot fast stoff og ikke forbli i vannfasen. Forfatterne anslår at 90 % av opprinnelig stoff i vannfasen vil overføres til fast stoff. NIVA rapport 6310-2012 konkluderer med at henholdsvis 99,5 % og 99,8 % av polyDADMAC var bundet til partikler ved doseringsmengde 32 og 56 ganger høyere enn normal dosering⁶. I publisert studie "On the fate of polymeric quaternary ammonium salts from cosmetics in wastewater treatment plants" (Cumming, et al., 2011) så ble fordelingsfaktoren biomasse/vann beregnet til 2200 for ren polyDADMAC. Dette betyr at fordelingen er 1 del i vann og 2200 deler i biomasse.

Dermed er det rimelig å anta at 99 % eller mer av polyDADMAC i avgangen vil være bundet i partikkelfasen og at 1 % eller mindre vil befinne seg i vannfasen. Denne 1 % eller mindre som vil befinne seg i vannfasen vil returnere til prosessen med resirkulerte vann.

Nittini prosent eller mer av polyDADMAC i avgangen kan forventes å foreligge bundet til partikler. PolyDADMAC bindes ifølge opplysninger fra BASF irreversibelt til partikkeloverflaten. PolyDADMAC vil sedimentere sammen med partiklene på fjordbunnen og kan komme i kontakt med organismer som lever i eller av bunnsedimentene.

Som illustrert i figur 1, innebærer interaksjonen mellom polyDADMAC og partikler at molekylet er bundet til partikler og derfor ikke vil være reaktivt. Eksponeringsveien vil dermed være direkte inntak ved å bruke sedimentene som næringskilde.

Studier vist til tidligere indikerer at polyDADMACs toksiske virkning i akvatisk miljø skyldes reaksjon med gjellene med påfølgende redusert oksygenopptak og at absorpsjon av stoffet gjennom slimhinner eller membraner er mindre sannsynlig. Det er lav tetthet av levende organismer i området der avgangen pumpes ut. Dette skyldes den kontinuerlige nedslammingen som finner sted.

Det er tidligere vist at polyDADMAC ikke bioakkumulerer. Dette innebærer at eksponerte bunnorganismer i avgangsområdet ikke vil akkumulere polyDADMAC i kroppen og at oppkonsentrering oppover i næringskjeden derfor ikke vil forekomme. Dette innebærer at selv om en potensiell negativ virkning fra polyDADMAC på bunnorganismer ikke kan utelukkes så vil allikevel en slik negativ virkning være avgrenset både i sted og tid.

3.2 Utlaking av polyDADMAC fra avgang

a. Innledende undersøkelser - dosering av polyDADMAC og polyakrylamid

Doseringsmengden for vannbehandlingsskjemikaliene brukt i SVGs opprydningsprosess varierer med malmkvaliteten. For å undersøke utlaking av polyDADMAC måtte derfor den optimale doseringsmengden til avgangen brukt i disse undersøkelsene bestemmes først. Det er verd å merke seg at den avgangen som er testet ikke er den mest problematiske i prosessen.

Siden det ikke finnes noen tilfredsstillende kommersiell analysemetodikk for kvantitativ bestemmelse av polyakrylamid og polyDADMAC, ble ikke reagert mengde polyakrylamid og polyDADMAC bestemt ut fra økningen av DOC i vannfasen samt fra måling av turbiditet.

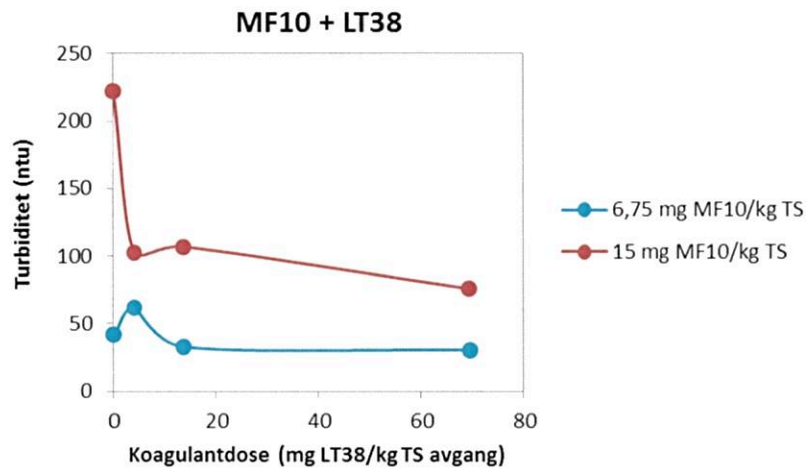
⁶ Denne doseringen var 2,7 g polyDADMAC/ tonn tørrstoff. Doseringsmengden for polyDADMAC er noe høyere nå.

Resultatene med DOC måling ble uklare og kunne ikke tolkes. Disse undersøkelsene ble utført av NIVA (2014).

På basis av turbiditetsmåling ble det fastslått at optimalt doseringsområde for polyakrylamid var relativt snevert (ca. 5-7 mg M10/kg TS avgang). Ved høyere dosering ble en økning i DOC observert, men resultere av disse undersøkende er ikke mulig å tolke.

Resultatene fra kombinert dosering av polyakrylamid og polyDADMAC viser bedret turbiditetsreduksjon, spesielt når polyakrylamid -doseringen var sub-optimal (dvs. 15 mg MF10/kg TS avgang) (ser Figur 2). Målinger viser at virkningen av LT38 har en terskel. Doseringen av LT38 må være høyere enn terskelen før både turbiditet og DOC nivå går ned. En lavere dosering enn terskelverdien gir ikke bidrag til en forbedring av turbiditet. I motsetning til MF10 gir en økning av LT38 dosering ikke til en økning i DOC.

Figur 2: Rest-turbiditet etter koagulering med økende doser LT38 etterfulgt av flokkulering med 6,75 mgM10/kg TS eller 15 mgM10/kg TS og økende dosering av LT38. Kilde: Niva, 2014

Resultatene er vanskelige å tolke, men turbiditetsmålinger viser at tilsetning av LT38 + MF10 reduserer turbiditet mer enn MF10 alene. Derfor gir bruken av LT38 totalt sett et gunstigere resultat.

b. Utlaking av polyDADMAC fra avgang

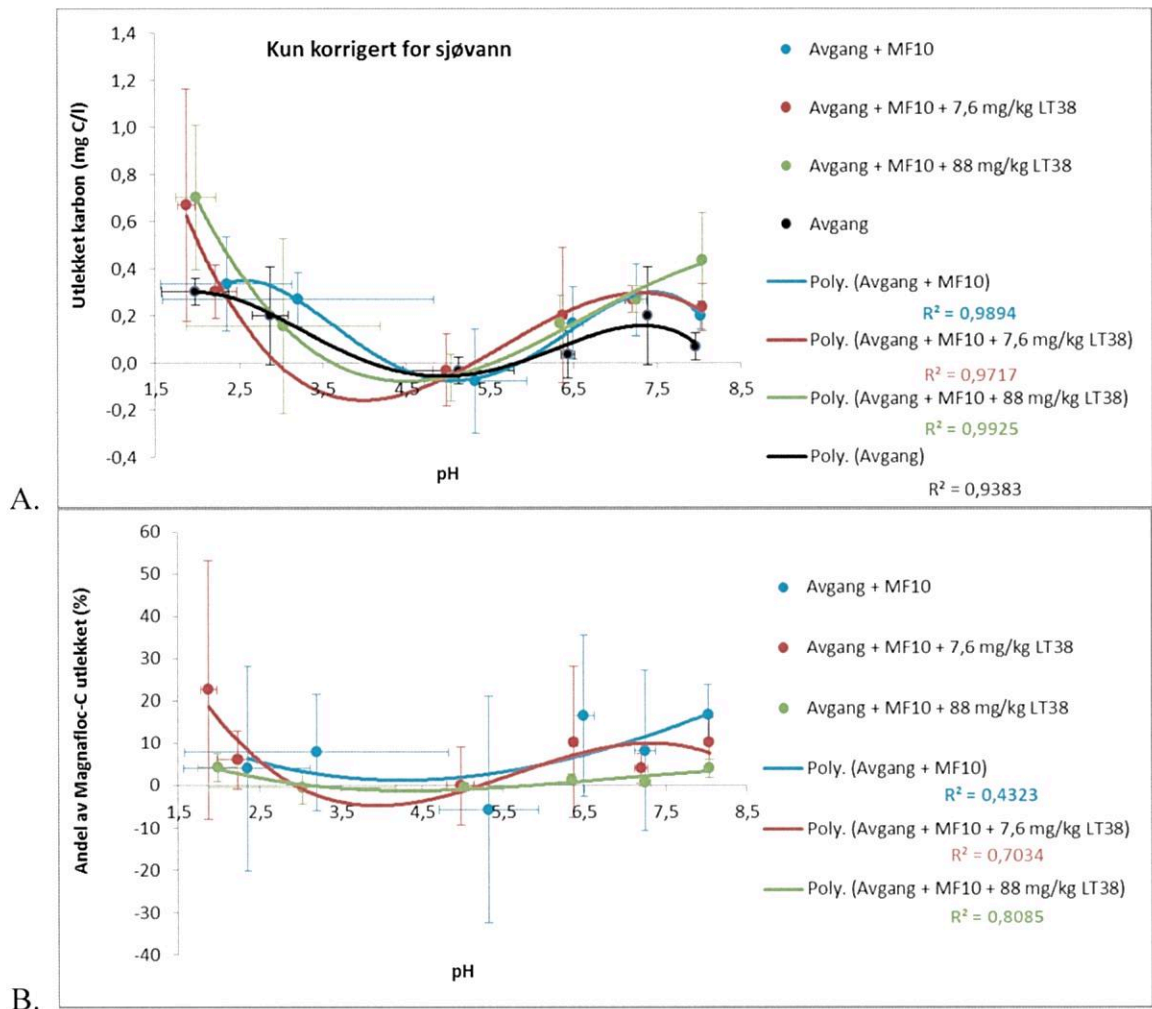
NIVA (2014) har gjennomført en utlakingsstudie av polyDADMAC fra gruveavgang. Hensikten var å vise hvor mye polyDADMAC dosert sammen med polyakrylamid vil finnes fritt i vannfasen når det doseres sub-optimalt, mens renseresultatet fremdeles er akseptabelt. I SVGs prosess vil polyDADMAC aldri benyttes alene, men alltid sammen med polyakrylamid.

Det ble gjennomførte en enkel risteflasketest i sjøvann med gruveavgang flokkulert med polyakrylamid (M10), med og uten forutgående koagulering med polyDADMAC (LT38). Utlekkingsforsøkene ble utført ved ulike pH i området ca. 3-8,3 og under aerobe og anaerobe forhold. Utlekket mengde av kjemikalier ble bestemt ut fra økningen av DOC i vannfasen etter at den flokkulerte avgangen var filtrert fra.

Resultatene fra utlakingstesten er vist i Figur 3. Statistisk sett var det ingen signifikant utlaking av kjemikalier benyttet av SVG ved pH 3 - 7,5, men i forsøkene i sjøvann (pH ca. 8) ble det en

tilsynelatende svak, men signifikant ($p = 0,024-0,041$) utlekking av organisk bundet karbon påvist.

Figur 3: A. Mengde utlaket karbon fra avgang med og uten flokkuleringskjemikalier ved ulike pH. Karbon i sjøvannet (bakgrunns-C) er trukket fra. B. Andel av opprinnelig mengde Magnafloc som laket ut. Kilde: NIVA, 2014

Resultatene fra utlakingstestene antyder en svak utlaking av polyakrylamid, og muligens også av polyDADMAC, ved pH 8 som er vanlig sjøvanns-pH, men ikke ved pH 3- 7. Under anaerobe forhold vil pH verdien i deponiet synke, men ikke til en verdi under pH 3. Typisk pH verdi i anaerobt sediment vil være i området pH 4-6. Når man tar hensyn til usikkerheten i selve analysene var imidlertid utlakingen av de to kjemikaliene heller ikke signifikant ved normal sjøvanns-pH. Men usikkerheten i analysemetoden gjør også at man ikke helt kan utelukke at det kan finne sted en beskjeden utlaking.

Resultatene tyder på at bruk av polyDADMAC ikke bidrar til utlaking av organiske forbindelser fra deponert avgang.

3.3 Persistens

På vegne av SVG har SINTEF gjennomført en studie som ser på mikrobiell nedbrytning av polyDADMAC bundet i avgang og deponert til sjø. SINTEF har studert nedbrytning av polyDADMAC under forskjellige forhold i både aerobe og anaerobe anrikingskulturer samt med soppkultur.

Det har ikke vært mulig å påvise med sikkerhet at polyDADMAC blir brutt ned mikrobielt, hverken aerobt eller anaerobt. Samlet indikerer resultatene så langt at polyDADMAC bundet til mineralske partikler og overflater er meget vanskelig tilgjengelig for nedbryting av mikroorganismer, både bakterier og sopp. Studiet viser at selv ved betydelig overdosering av polyDADMAC har ikke en polyDADMAC-nedbrytende kultur som angriper polyDADMAC bundet til mineralske partikler etablert seg. **Konklusjonen er derfor at polyDADMAC bundet til mineralpartikler er tungt nedbrytbar mikrobielt.**

Dette innebærer at eventuelle degraderingsprodukter som dannes og diffunderer ut av deponiet vil bli kraftig fortynnet i Bøkfjorden ettersom spredningen vil være raskere enn nedbrytingen. **En langsom nedbrytning av polyDADMAC innebærer også at degraderingsproduktene trolig brytes ned raskere enn de dannes.** Sintef (2014)

3.4 Stoffets partikkelaffinitet og toksisitet ved høye doseringsmengder

Hoveddelen av polyDADMAC forventes å binde til partikler. Dette forutsetter selvfølgelig at det finnes partikler til stede i vannet. Undersøkelsene til NIVA (2012) viser at ved relativt lave doseringsmengder på 32 ganger og 56 ganger virkelig dosering så bindes hhv 99,5 % og 99,8 % av polyDADMAC. En viss inhibering av vekst til kiselalge ble observert ved denne doseringen. Ved den høyeste doserte mengde på 100 ganger virkelig dosering falt andelen bundet polyDADMAC til 65 %⁷. Inhiberingen på vekst av kiselalge steg samtidig til 100 %. Forklaringen er antakelig at avgangens metningspunkt for polyDADMAC er passert ved den høyeste doseringen. Avgangen binder ikke lenger polyDADMAC, som i stedet finnes løst i vannfasen. Det løste, ureagerte polyDADMAC reagerer med algene og flokkulerer antakelig disse.

3.5 Akutt toksikologiske undersøkelser av polyDADMAC i avgangsmasser

a. Testing utført med polyDADMAC tilsatt til avgangen

NIVA (Norsk institutt for vannforskning) har på vegne av SVG utført en omfattende studie for å undersøke hvilken påvirkning polyDADMAC tilsatt i avgangen har på livet i Bøkfjorden.

Som tidligere nevnt, er det grunn til å forvente at polyDADMAC fra LT38 i all hovedsak vil være bundet til avgangspartikler, og derfor være avgrenset til deponiområdet. De organismer som vil kunne være berørt av polyDADMAC er derfor organismer som lever på eller får næring fra bunnsedimentene i fjorden. Krabbe, fjæremark og piggvar ble valgt ut som eksperimentelle arter for å finne effekten av polyDADMAC i avgangen. Krabbe (*Carcinus maenas*) og piggvar (*Scophthalmus maximus*) nedgraver seg i sedimentet og finner mat i sediment. Fjæremark (*Arenicola marina*) er en mark som lever nedgravd i sedimentet og finnes fra fjæra og ned til ca. 20 meters dyp. Store mengder sediment passerer tarmen daglig og de lever av det organiske materialet som er knyttet til partiklene i sedimentet. Det ufordøyde materialet kan ses på toppen av sedimentet som små "spagettlignende" hauger. I undersøkelsene med mark ble graving, næringsinntak og dødelighet registrert.

I tillegg ble en alge (*S.costatum*) og et krepsdyr (*A.tonsa*) også testet for å illustrere effekten av eventuell utlekking av polyDADMAC fra avgangen på vannlevende arter. Imidlertid ble testingen gjennomført i et lukket akvarium og derfor er fortynning fra fjorden ikke tatt hensyn til.

⁷ Verdien er beregnet på bakgrunn av observert EC₅₀.

Testene ble utført i overvåkede akvarier. PolyDADMAC ble tilsatt avgangsmasser fra SVG, på samme måte som i SVGs prosesser, for å reprodusere forholdene i fjorden i så stor grad som mulig. Tabell 2 gir en oversikt over de ulike eksponeringsforholdene som ble brukt i NIVAS undersøkelse av de fem artene.

Tabell 2: Eksponeringsforhold testet av NIVA

Eksponeringsforhold	Formål
1)Eksponering til SVGs avgang alene	Undersøker om ren ubehandlet avgang har virkning
2)Eksponering til LT38 i virkelig gjennomsnittlig konsentrasjon 3)Eksponering til LT38 i 100 ganger den gjennomsnittlige konsentrasjon	Undersøker om LT38 i avgang har en virkning og finner ut om konsentrasjonen i virkelig avgang er i nærheten eller langt fra skadelig nivå.
4)Eksponering til M10 i virkelig gjennomsnittlig konsentrasjon 5)Eksponering til M10 alene i 10 ganger den gjennomsnittlige konsentrasjon,	Undersøker om M10 i avgang har en virkning og finner ut om konsentrasjonen i virkelig avgang er i nærheten eller langt fra skadelig nivå
6)Eksponering til LT38 og M10 i virkelig gjennomsnittlig konsentrasjon 7)Eksponering til LT38 i 100 og M10 i 10 ganger den gjennomsnittlige konsentrasjon	Undersøker om den kombinerte effekten av M10 og LT38 i avgang ved virkelig konsentrasjon har en virkning og finner ut om konsentrasjon i avgang er i nærheten eller langt fra skadelig nivå. Selv om ingen negativ effekt er observert med M10 og LT38 hver for seg, kan det oppstå synergisk eller additiv effekt ved å bruke dem sammen.
8)Eksponering til sediment (grabb) prøve fra Bøkfjorden tatt 200m fra utslippspunktet	Undersøker om de faktiske eksponeringsforhold i Bøkfjorden har en negativ effekt Sedimentprøve er tatt nært det virkelige utslippspunktet og representerer sedimentene fra den aller hardeste belastede delen av fjorden. Sedimentene er også påvirket av øvrig aktivitet i fjorden, skipstrafikk, verft, kommunale utslipp med mer.
9)Referansesediment fra Oslofjorden	NIVA bruker dette sedimentet som en kontroll.

Tabell 3 viser de ulike testene som er utført for hver art og de viktigste observasjoner som ble gjort i testen.

Tabell 3: Toksisitetsstudier og hovedobservasjoner

Arter	Metode	Stoffer og mengder	Resultat
Krepsdyr <i>Acartia tonsa</i>	ISO 14669 (dødelighet)	1) Ren avgang uten kjemikalier 2) 6,75 mg LT38/kg avgang 3) 675 mg LT38/kg avgang 4) 9,9 mg M10/kg avgang 5) 99 mg M10/kg avgang 6) 6,75 mg LT38+ 9,9 mg M10/kg avgang 7) 675 mg LT38+ 99 mg M10/kg avgang 8) Virkelig avgang hentet fra utslippspunktet 9)Referansesediment Oslofjorden	Ingen effekter observert ved noen av kombinasjonene
Piggvar <i>Scophthalmus maximus</i>	OECD 203 (dødelighet)	1) Ren avgang uten kjemikalier 2) 6,75 mg LT38/kg avgang 3) 675 mg LT38/kg avgang 4) 9,9 mg M10/kg avgang 5) 99 mg M10/kg avgang 6) 6,75 mg LT38+ 9,9 mg M10/kg avgang 7) 675 mg LT38+ 99 mg M10/kg avgang 8) Virkelig avgang hentet fra utslippspunktet 9)Referansesediment Oslofjorden	Ingen effekter observert ved noen av kombinasjonene
Strandkrabbe <i>Carcinus maenas</i>	OECD 203 (dødelighet)	1) Ren avgang uten kjemikalier 2) 6,75 mg LT38/kg avgang 3) 675 mg LT38/kg avgang 4) 9,9 mg M10/kg avgang 5) 99 mg M10/kg avgang 6) 6,75 mg LT38+ 9,9 mg M10/kg avgang	Ingen effekter observert ved noen av kombinasjonene

		7) 675 mg LT38+ 99 mg M10/kg avgang 8) Virkelig avgang hentet fra utslippspunktet 9)Referansesediment Oslofjorden	
Alge <i>Skeletonema costatum</i>	ISO 10253 (veksthemmning)	1) Ren avgang uten kjemikalier 2) 6,75 mg LT38/kg avgang 3) 675 mg LT38/kg avgang 4) 9,9 mg M10/kg avgang 5) 99 mg M10/kg avgang 6) 6,75 mg LT38+ 9,9 mg M10/kg avgang 7) 675 mg LT38+ 99 mg M10/kg avgang 8) Virkelig avgang hentet fra utslippspunktet 9)Referansesediment Oslofjorden	Forsøk 1,2,4,5,6,8 og 9 ga ingen utslag. Forsøk 3 og 7 ga full inhibering. Ingen inhibering er funnet opp til nivået 32-56 x virkelig mengde polyDADMAC.
Fjæremark <i>Arenicola marina</i>	Adferd endringer (nedgraving) og dødelighet	1) Ren avgang uten kjemikalier 2) 6,75 mg LT38/kg avgang 3) 675 mg LT38/kg avgang 4) 9,9 mg M10/kg avgang 5) 99 mg M10/kg avgang 6) 6,75 mg LT38+ 9,9 mg M10/kg avgang 7) 675 mg LT38+ 99 mg M10/kg avgang 8) Virkelig avgang hentet fra utslippspunktet 9)Referansesediment Oslofjorden	Fjæremarken viste normal aktivitet og fødeinntak i sediment med test 1,2,4,5,6,8 og 9. Det var ingen ekskrementer på toppen av sedimentsoverflaten i boksene med høyest konsentrasjon av LT38 (test 3 og 7). Dette viser at fjæremarken tok til seg lite eller ingen føde og dermed ikke trivdes i dette sedimentet.

Som indikert i Tabell 3 er det ikke blitt observert effekter på *A.tonsa*, *S.maximus* og *C.maenas* testet i nærvær av LT38 eller M10 i noen konsentrasjon, heller ikke i kombinasjon med Magnafloc 10. Det ble heller ikke observert noen forskjell mellom eksponering til LT38 i avgangsmasser og eksponering til referansesediment fra Oslofjorden. Ingen effekter observert med eksponering til virkelig sediment hentet ved utslippspunktet i Bøkfjorden.

Tester av *S. costatum* viser ingen effekt av eksponering til LT38 alene i 10 ganger den gjennomsnittlige konsentrasjon, M10 alene i 1 og 10 ganger den gjennomsnittlige konsentrasjon, LT38 og M10 i henholdsvis 1 og 10 ganger den gjennomsnittlige konsentrasjon. Det ble heller ikke funnet effekt av sediment hentet ved utslippspunktet i Bøkfjorden. Det var heller ingen forskjell mellom disse forhold og eksponering til referansesediment fra Oslofjorden.

Ved LT38-dosering på 32–56 ganger gjennomsnittlig konsentrasjon observeres en viss inhibering på veksten til *S. costatum*. Inhiberingen stiger til 100 % ved dosering på 100 ganger det virkelige nivået.

b. Testing utført på selve avgangen fra bedriften

Sommeren 2010 tok Bergfald Miljørådgivere på vegne av Sydvaranger Gruve ut prøver av avgangen for analyse. PolyDADMAC konsentrasjonen i avgangen (før utslipp til fjorden) var beregnet til 0,46 mg/l.

Analysene ble foretatt både på vannfasen i avgangen og på et ekstrakt fra slam/partikkelfasen for å måle eventuell toksisk virkning på *S. costatum* (alge) og *A. tonsa* (krepserdyr).

Slamfasen ble ekstrahert med et løsningsmiddel slik at alle komponenter som teoretisk kunne lekke ut fra fast avgang, skulle vaskes ut og testes for giftighet. På denne måten, viser testmetoden i hvilken grad adsorberte stoffer, slik polyDADMAC kan lekke ut i de frie vannmasser og forårsake virkninger der.

Målingen vil detektere akutte virkninger og er foretatt over 10 dager. Resultater fra testene er gjengitt i Tabell 4.

Tabell 4: Resultater fra giftighetsundersøkelser med vannfasen og partikkelfasen i avgang.

Art	Vannfase				Ekstrakt fra partikkelfase			
	Test nr.	Metode	NOEC	Annet	Test nr.	Metode	NOEC	Annet
<i>S.costatum</i> alge	1A	ISO 10253	10 %	EC ₅₀ = 38%	1B	ISO 10253 TA 230/2007	740 mg/l	EC ₅₀ > 7400 mg/l
<i>A.tonsa</i> krepssdyr	2A	ISO 14669	32 %	LC ₅₀ = 81 % (55,5 ; 100)	2B	ISO 14669 TA 230/2007	7400 mg/l	LC ₅₀ > 7400 mg/l

Resultatene er basert på til sammen 70 individuelle forsøk ved forskjellige konsentrasjoner. Det er viktig å merke seg at testen ikke viser hvilket stoff som forårsaker en virkning, den påviser kun eventuell virkning fra avgang.

Resultatene viser at ekstraktet fra partikkelfasen ikke viser noen toksisk effekt og toksisk virkning i vannfasen var svak. Dette viser at kun meget beskjeden fortykning i fjordens vannmasser er nødvendig før målbar effekt opphører. Dette innebærer at i den grad noen akutt effekt opptrer så er det i de frie vannmassene en slik virkning vil ses og det i et meget begrenset geografisk område.

PolyDADMAC binder sterkt til tilgjengelige partikkeloverflater og vil ikke normalt opptre fritt i vannmassene. Dersom en toksisk virkning fra polyDADMAC skal opptre er det derfor sterkt sannsynlig at den vil finnes i ekstraktet fra partikkelfasen. Det er vesentlig å merke at testmetoden viser i hvilken grad adsorberte stoffer kan lekke ut i de frie vannmassene og ha noen effekt der. Konklusjonen er at i tilfelle noe har lekket ut så har det ikke påvisbar giftighet.

Målingen på toksisitet i vannfasen i avgangen viste imidlertid en viss effekt. Denne effekten er svak og den sterke fortykningen som vil skje ved utslipp i Bøkfjorden vil innebære at effekten vil være begrenset både i tid og geografisk utbredelse. Testresultatet viser imidlertid ikke hva det er som gir effekten. Den mest sensitive målingen var redusert vekst som ble målt på algen.

3.6 Kroniske virkninger av polyDADMAC i avgangsmasser

a. Kronisk giftighetstest med krepssdyr (*Tisbe battagliai*)

NIVA gjennomførte en 14/21 dagers reproduksjonstest med den harpacticoide kopepoden *Tisbe battagliai*, som en del av undersøkelsen av langtidsvirkninger av polyDADMAC (LT38). To konsentrasjoner ble benyttet, den nominelle gjennomsnittskonsentrasjon: 6,75 mg LT38/kg t.v. (mengde produkt, produktet inneholder 40 % virkestoff) innblandet i SVGs avgang og 100 x nominell gjennomsnittskonsentrasjon: 675 mg LT38/kg t.v. innblandet i SVGs avgang. I tillegg ble sediment hentet nær utslippspunktet i Bøkfjorden også testet.

Avgang var blandet med sjøvann i forholdet 3:1 på vektbasis for sjøvann/gruveavgang og satt på gyngbord i 48 timer for utlaking. Etter henstand i 2 timer ble sjøvannet dekantert fra og filtrert gjennom Whatman GF/C filter.

Deretter var 10 befruktede *Tisbe battagliai* satt i det filtrerte vannet og testen fortsatt inntil hver hunn i kontrollen klekket 3 eggposer eller inntil 21 dagers forløp.

Resultatene etter 14 dager testing er vist i Tabell 5.

Test konsentrasjon	Midlere antall avkom/mordyr	Totalt antall avkom	Standardavvik
Kontroll	63	625	52,0
Avgang+6.75 mg LT38	65	645	35,8
Avgang +675 mg LT38	62	620	39,7
Avgang alene	42	421	37,9
Sediment fra Bøkfjord	66	659	50,5

Tabell 5: Reproduksjonstest med Tisbe battagliai. Antall avkom etter 14 dager. Kilde : Niva, 2014

Resultatene fra forsøket viser at **tilsetning av polyDADMAC (LT38) ved normal brukskonsentrasjon i gruveavgang eller 100x høyere konsentrasjon ikke påvirker reproduksjon hos Tisbe Battagliai**. På dette grunnlag har NIVA foreslått den følgende toksiske referansedose for langtidsvirkning, hvor ingen påvirkning er observert: NOEC (*Tisbe Battagliai*) ≥ 675 mg LT38/kg gruveavgang.

Antall avkom med ren avgang alene er mindre enn det observert i de andre testene, men representerer ikke en statistisk signifikant forskjell.

Sediment fra Bøkfjorden (tidligere behandlet gruveavgang) ga heller ikke redusert reproduksjon sammenlignet med kontrollsediment.

b. Kronisk giftighetstest med piggvar (*Scophthalmus maximus*)

NIVA gjennomførte en 28 dagers veksttest med den bunnlevende fisken piggvar, *Scophthalmus maximus*, som en del av undersøkelsen av langtidsvirkninger av polyDADMAC (LT38). Testing ble gjennomført i henhold til retningslinjene gitt i OECD 215 «Fish, Juvenile growth test». To konsentrasjoner var testet, den nominelle gjennomsnittskonsentrasjon: 6,75 mg LT38/kg t.v. (som produkt) innblandet i SVGs avgang og 100 x nominell gjennomsnittskonsentrasjon: 675 mg LT38/kg t.v. (som produkt) innblandet i SVGs avgang. I tillegg ble sediment hentet nær utslippspunktet i Bøkfjorden også testet. Testen ble utført over 28 dager med mating 2 ganger om dagen.

Etter at gruveavgang var ferdigblandet ble den lagt ut som en 2 cm lag i bunnen av akvariet som så ble fylt med 12 cm med sjøvann slik at man fikk et vann/gruveavgang forhold på 3 på vektbasis som ble rørt grundig.

Resultatene er vist i Tabell 6.

Test konsentrasjon	Vektøkning %	Veksthastighet % per dag
Kontroll A	20,5	0,26
Kontroll B	14,0	0,19
Avgang alene	7,4	0,10
Sediment fra Bøkfjord	22,7	0,31
Avgang + 6,75 mg Magnafloc LT38	13,4	0,18
Avgang + 675 mg Magnafloc LT38	21,3	0,27

Tabell 6: Resultatene fra 28 dagers vekst test med *Scophthalmus maximus*. Vektøkning etter 28 dager. Kilde: NIVA, 2014.

Resultatene viser at veksten var betydelig lavere enn det som vanligvis oppnås (80-150 % vektøkning) i slike tester. To observerte årsaker til den lave veksten er at tilsatt føde var

vanskelig for fisken å finne i grumset vann samt at fisken brukte mye krefter på å grave seg ned i den kompakte gruveavgangen.

Til tross for generelt lav vektøkning, var det **ingen signifikant reduksjon i vektøkning hos piggvar eksponert for sediment behandlet med polyDADMAC (LT38) selv ved 100x den nominelle konsentrasjon**, når man sammenligner med fisk i kontrollsediment. På dette grunnlag har NIVA foreslått den følgende toksiske referansedose for langtidsvirkning, hvor ingen påvirkning er observert: NOEC 28dager (*Scophthalmus maximus*) ≥ 675 mg LT38/kg gruveavgang.

Det var heller ingen signifikant reduksjon i vektøkning hos piggvar eksponert for sediment samlet i nærheten av utslippspunkt i Bøkfjorden.

Vektøkning med avgang alene er mindre enn det observerte i de andre forholdene testet, men representerer ikke en statistisk signifikant forskjell.

c. Konklusjon fra kroniske toksisitetstester

14/21 dagers reproduksjonstest med *Tisbe battagliai* viser ingen signifikant reduksjon i reproduksjon hos krepsdyr eksponert for sediment behandlet med polyDADMAC selv ved 100 x den nominelle konsentrasjon heller ikke med sediment samlet i nærheten av utslippspunktet i Bøkfjorden.

28 dagers veksttest med fisken piggvar *Scophthalmus maximus* viser ingen signifikant reduksjon i vektøkning hos piggvar eksponert for sediment behandlet med polyDADMAC selv ved 100 x den nominelle konsentrasjon heller ikke med sediment samlet i nærheten av utslippspunktet i Bøkfjorden.

NOEC 21 dager (*Tisbe battagliai*) ≥ 675 mg Magnafloc LT38/kg gruveavgang

NOEC 28 dager (*Scophthalmus maximus*) ≥ 675 mg Magnafloc LT38/kg gruveavgang

NIVA konkluderer med at LT38 ikke gir langsiktige toksiske effekter selv ved 100 x nominell konsentrasjon overfor *Tisbe battagliai* eller *Scophthalmus maximus*.

I tillegg til det at toksiske effekter er ikke observert tyder de to testene også på at:

- Nedbrytning ikke finner sted eller er så sakte at det ikke dannes nok av eventuelle giftige nedbrytningsprodukter til å gi en effekt eller at
- Nedbrytningsprodukter dannes men de er ikke giftige.

3.7 Giftighetstest *in situ*: Blåskjell

Endemiske blåskjell fra regionen ble samlet inn og plassert i bur, tre kjente distanser fra utslippspunktet på 30 meters dyp, noe som ikke er blåskjellenes normale habitat. I tillegg ble et fjerde bur plassert lenger inn i fjorden, dette ble referert til som kontrollgruppen – se tabell 6. Blåskjellene ble stående i ca. 6 uker. Deretter ble de samlet inn og helsetilstanden deres ble testet for å se om og hvordan den korrelerte med avstanden de hadde vært plassert fra utslippspunktet til SVG.

Tabell 7: Plassering av blåskjell i bur

Gruppe	Avstand fra utslippspunkt
Gruppe 1	0,6 km
Gruppe 2	3 km
Gruppe 3	10 km
Gruppe 4 (referansepopulasjon)	40 km

Tabell 8 summerer opp biomarkørene som ble brukt og resultatene som ble observert.

Resultatene viser en høyere biologisk virkning på skjellene som er nærmest Kirkenes havn, men totalvurderingen for samtlige skjell var allikevel at den biologiske effekten var "lav". Årsaken til denne virkningen er ikke kjent, det er flere mulige kilder til forurensning i området, endring i næringstilgang vil også påvirke resultatet.

Tabell 8: Resultater fra blåskjell bur

Biomarkør	Formål	Observasjoner
Konsentrasjonen av metall i blåskjellvev.	Å bestemme kjemikalier / metaller eksponering.	<ul style="list-style-type: none"> • Signifikant høyere konsentrasjoner av jern og aluminium i gruppe 1 og 2. • Det laveste nivået av jern ble observert i gruppe 3. • Bekrefter at blåskjellen har blitt utsatt for SVGs avgangsmasse
Tilstandsindeks (Condition index: CI)	Å definere nivået av fysiologisk stress. Dette stresset kan forårsakes av generelle miljøfaktorer (tilgang på mat, endringer i syklus osv.) og/eller av at de har blitt utsatt for kjemikalier.	<ul style="list-style-type: none"> • Det var et signifikant lavere nivå av CI i gruppe 1 og 4. • Nivået av CI er generelt høyt, noe som indikerer at selv om blåskjellene ikke sulter men eksisterer det store nok forskjeller i tilgangen på mat til å diskriminere mellom gruppene.
Stress på stress	Å definere nivået av fysiologisk stress. Dette stresset kan forårsakes av generelle miljøfaktorer (tilgang på mat, endringer i syklus osv.) og/eller av at de har blitt utsatt for kjemikalier.	<ul style="list-style-type: none"> • Det var redusert overlevelsestid i gruppe 1 og 4. • LT50 for alle grupper varierte mellom 8 og 12 dager, noe som indikerer et relativt godt fysiologisk helsetilstand.
Allokering av cellulær energi. (Cellular Energy Allocation: CEA)	Å definere den fysiologiske statusen til blåskjellene ved bruk av informasjon fra den metabolske prosessen til organismen.	<ul style="list-style-type: none"> • Ingen signifikante forskjeller ble observert. • CEA for all grupper varierte mellom 500 og 550, noe som indikerer at blåskjellen i utgangspunktet hadde et næringsoverskudd ved oppstart. Dette forteller oss at alle gruppene var ved rimelig god helse. • I alle gruppene var det lave nivåer av karbohydrater og lipider noe som kan komme fra liten tilgjengelighet på mat.
Lysosom membran stabilitet, målt som "neutral red retention time" (NRRT)	Definere stress på det cellulære nivået.	<ul style="list-style-type: none"> • Ingen signifikante forskjeller ble observert. • Gjennomsnittlig NRRT for alle grupper varierte fra 60 til 110 min. Dette kategoriserer alle blåskjellene som stresset, men klarer å kompensere for dette. • Dette stresset kan ha blitt forårsaket av at blåskjellene ble satt i bur og flyttet til et nytt miljø.
Tap av celler i fordøyelseskjertelen, målt som nivået av basofile celler (VvBAS) i fordøyelseskjertelen	Å definere stress på det cellulære nivået.	<ul style="list-style-type: none"> • Nivået av VvBAS var signifikant høyere i gruppe 1 i forhold til de andre gruppene. • Nivået av VvBAS var signifikant høyere i gruppe 2 enn gruppe 4. • Nivået av VvBAS for gruppe 1 og 2 var høyere enn 0,12 $\mu\text{m}^3/\mu\text{m}^3$ noe som indikerer en stresset situasjon. VvBAS for gruppene 3 og 4 var høyere enn 0,10 $\mu\text{m}^3/\mu\text{m}^3$, noe som indikerer et nivå av stress høyere enn bakgrunnsnivået. • Terskelverdiene som brukes er fra blåskjellpopulasjoner i det Adriatiske/Mediterranske området og kan derfor variere fra situasjonen i Bøkfjorden.
Nøytral akkumulering av fett i fordøyelseskjertelen.	Å definere stress responsen på et cellulært nivå, særlig for organiske kjemikalier.	<ul style="list-style-type: none"> • Ingen signifikante forskjeller ble observer mellom gruppene 1, 2 og 3. Det ble ikke observert noen forskjeller relatert til avstanden til utslippspunktet. • Signifikante forskjeller ble observert mellom gruppe 2 og gruppe 4, noe som tyder på at dette ikke er relatert til kjemikalier eksponering men at det er forårsaket av andre typer miljørelatert stress.
Frekvensen av mikronuclei (MN)	Som en markør for gentoksisitet.	<ul style="list-style-type: none"> • Ingen signifikante forskjeller ble observert. • Gjennomsnittlig MN frekvens for alle grupper varierte mellom 3,6 og 4,7 pr 1000 celler. • Gjennomsnittlig MN frekvens for gruppe 1 og 2 var over 4,06 pr 1000 celle, noe som er assosiert til en gentoksisk respons når sammenliknet med liknende studier på blåskjell i bl.a. Nordsjøen og Atlanterhavet. Rapporten konkluderte med at det gentoksiske nivået er minimalt.

4 KONKLUSJON

På bakgrunn av tilgjengelige data fra litteraturen samt undersøkelsene som er gjennomført er det grunn til å konkludere med at polyDADMAC som slippes ut i Bøkfjorden sammen med avgang vil være persistent, immobil og bundet til avgangspartiklene. PolyDADMAC bundet til mineralpartikler er tungt nedbrytbart mikrobielt og den langsomme nedbrytning innebærer også at eventuelle degraderingsprodukter trolig brytes ned raskere enn de dannes. Resultatene fra testing tyder på at bruk av polyDADMAC ikke bidrar til økt utlaking av organiske forbindelser fra deponert avgang. Men man kan ikke helt utelukke at det kan finne sted en beskjeden utlaking av polyDADMAC fra deponert masse.

PolyDADMAC vil hverken bioakkumulere eller være giftig for økosystemet i fjorden i de konsentrasjonene og mengder som kan være aktuelle. Hverken akutt eller kronisk giftighet er påvist hos de artene som er testet ved normale brukskonsentrasjoner av polyDADMAC.

Resultatene viser at grov overskridelse av metningspunktet for polyDADMAC i avgangen gir tilstedeværelse av fritt og ureagert polyDADMAC i vannfasen og er i forsøk vist å ha en akutt-toksisk effekt på algevekst.

PolyDADMAC bundet i avgangsmasse er tungt nedbrytbart, ikke bioakkumulerbar og ikke toksisk ved de aktuelle doseringsmengder, med en margin på 30-100 ganger. Dannelse av nedbrytnings produkter skjer så sakte at ytterlige nedbrytning eller fortykning vil forhindre toksiske virkninger ved utslippspunktet. På dette grunnlaget konkluderer vi med at bruken av polyDADMAC i oppredningsprosessen har lav miljøpåvirkningsgrad og at det er miljømessig forsvarlig å fortsette å bruke dette kjemikaliet i prosessen.

5 BIBLIOGRAFI

Accepta LTD., 2004. *Sikkerhet datablad: Accepta 2058*, s.l.: s.n.

BASF, 2010. *LT 37, letter to Gestur Petturson, Ref. L107*. s.l., s.n.

Boethling, R. & Nabholz, J., 1997. *Environmental assessment of polymers under the U.S. Toxic Substances Control Act. Ecological Assessment of Polymers*, s.l.: s.n.

Cumming, J., Hawker, D., Chapman, H. & Nugent, K., 2011. The Fate of Polymeric Quaternary Ammonium Salts from Cosmetics in Wastewater Treatment Plants. *Water, Air, & Soil Pollution*, 216(1-4), pp. 441-450.

De Rosemond, S. & Liber, K., 2004. Wastewater treatment polymers identified as the toxic component of a diamond mine effluent. *environmental toxicology and chemistry*, 23(9), pp. 2234- 2242.

Drinking Water Inspectorate, 2011. *List of approved products for use in Public Water Supply in the United Kingdom*, s.l.: DWI.

ECHA, 2008. *Guidance on Information Requirements and Chemical Safety Assessment, Chapter R-11: PBT assessment (p 27)*, s.l.: s.n.

Jin, Q. & Yuejun, Z., 2007. research on the acute toxicity of dimethyldiallylammonium chloride and its homopolymer to golden carp. *Jingxi Huagong Bianjibu*.

Kemira, 2008. *Sikkerhet datablad: Superfloc C 594*, s.l.: s.n.

Liber, K., Weber, K. & Lévesque, C., 2005. Sublethal toxicity of two wastewater treatment polymers to lake trout fry. *Chemospher*, Volum 61, pp. 1123 - 1133.

Nalco, 1996. *Accident report to the US environmental protection agency*, s.l.: s.n.

Tramfloc Inc., 2003. *Sikkerhet datablad: Tramfloc 620, 720, 730 serien*, s.l.: s.n.

US EPA, 2009. Contaminant Information Sheets for the PCCL Chemicals Considered for CCL 3. p. 959 – 960 .

NIVA 2012, Overvåking av Bøkfjorden 2011 og giftighetstesting av gruvekjemikaliene Magnafloc LT 38 og Magnafloc 10.

NIVA, 2014, Gruveavgang i Bøkfjorden - utlekking og giftighetstesting av vannbehandlingskemikalier

SINTEF, 2014, Mikrobiell nedbryting av polyDADMAC bundet til avgangspartikler fra Sydvaranger gruve

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, 9915 Kirkenes
Tlf. 78 97 74 00. Fax 78 99 22 12
E-post: postmottak@sor-varanger.kommune.no
www.svk.no

SAKSFRAMLEGG Sak til politisk behandling

Saksbehandler: Sarajärvi, Trygve Enhetsleder: Sarajärvi, Trygve, tlf. 78 97 74 86	Dato: 11.09.2014 00:00
Arkivkode: K2 - K01	Arkivsaksnr.: 14/1864
Saksordfører:	

Utvalg	Saksnummer	Dato
Utvalg for miljø og næring	015/2014	23.09.2014
Kommunestyret		

ENDRING I LOV OM MOTORFERDSEL I UTMARK MED FORSKRIFT - HØRING

Vedlagte dokumenter:

HØRING - BRUK AV SNØSCOOTER TIL FORNØYELSESKJØRING - FORSLAG TIL
ENDRINGER I LOV OM MOTORFERDSEL I UTMARK OG VASSDRAG OG FORSKRIFT
FOR BRUK AV MOTORKJØRETØYER I UTMARK OG PÅ ISLAGTE VASSDRAG

Dokumenter i saken:

2014014906 HØRING - BRUK AV SNØSCOOTER TIL FORNØYELSESKJØRING -
FORSLAG TIL ENDRINGER I LOV OM MOTORFERDSEL I UTMARK OG
VASSDRAG OG FORSKRIFT FOR BRUK AV MOTORKJØRETØYER I
UTMARK OG PÅ ISLAGTE VASSDRAG

Kort sammendrag:

I fbm revisjon av kommuneplanen skal scooterløypenettet revideres.

Sør-Varanger kommune deltok i 2014 i en forsøksordning for etableringen av scooterløyper for fornøyleskjøring gjennom å utarbeide en kommunal forskrift om opprettelse av løyper. Forsøksordningen ble skrinlagt av regjeringen 01.07.14, og vår forskrift ble ugyldig.

I stedet er det nå kommet et lovendringsforslag, som vi nå har til høring hos kommunene, som tar opp i seg de samme elementene som forsøksordningen skulle ivareta.

Faktiske opplysninger:

Klima- og miljødepartementet har sendt ut på høring forslag til endringer i lov 10. juni 1977 nr. 82 om motorferdsel i utmark og vassdrag (motorferdselloven), og forskrift 15. mai 1988 nr. 356 for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag (forskrift for motorkjøretøyer i utmark etc.).

Forslagene gjelder innføring av adgang til å etablere snøscooterløyper for fornøyleskjøring.

Historikk.

I Ot.prp. nr. 45 (1976-77) lagt fram av regjeringen Brundtland fremgår det at den motoriserte ferdsele mange steder er blitt så omfattende at *"den medfører for stor belastning på knappe naturressurser som fiske og vilt og betydelig slitasje på og støy i naturmiljøet og reduserer trivselen"*, og at det derfor *"ut fra et samfunnsmessig helhetssyn"* var behov for å regulere dette.

Utgangspunktet for reguleringer var at all motorisert ferdsel i utmark skulle være forbudt, på både bar og snødekt mark, jf. § 3 i motorferdselloven. Motorferdselloven med tilhørende forskrifter gjør imidlertid flere unntak fra dette forbudet. Unntakene knytter seg i all hovedsak til nyttekjøring. Det fremgår av motorferdsellovens forarbeider at utgangspunktet for reguleringen av motorisert ferdsel i utmark er å søke å begrense ferdsele til formål og behov som har en allment akseptert nytteverdi, og derved begrense unødvendig kjøring og fornøyleskjøring. Samtidig skal regelverket sikre at den kjøring som er tillatt skjer til minst mulig skade og ulempe for naturmiljø og friluftsliv.

Regelverket om motorferdsel i utmark åpner i dag ikke for fornøyleskjøring, bortsett fra i Nord-Troms og Finnmark hvor det gjelder egne regler. Her kan Fylkesmannen legge ut løyper etter forslag fra kommunestyrene. Løypene er åpne for allmennheten. De senere årene har det vært fremsatt ønsker fra flere kommuner og fylkesting utenfor Nord-Troms og Finnmark om å få adgang til å etablere snøscooterløyper for fornøyleskjøring. Løyper ønskes etablert både som tilbud til allmennheten og til bruk i reiselivssammenheng, der snøscooterturisme vil kunne være en viktig inntektskilde.

Myndighet til kommunene.

Regjeringen ønsker nå å gi kommunene større ansvar og råderett i eget lokalmiljø. I Sundvolden-erklæringen pkt. 10 heter det at Regjeringen vil la kommunene forvalte motorisert ferdsel i utmark.

Forutsetningen for at kommunene skal få myndighet til å opprette nye scooterløyper er at etablering av løypene skal skje gjennom planprosessene i Plan- og bygningsloven, dvs. som et ledd i utarbeidelse av kommuneplanens arealdel eller revisjon av denne.

Arbeidet med revisjon av kommuneplanen er godt i gang, og blant annet er alle folkemøtene avholdt. I denne forbindelse har det kommet inn mange innspill, også til scooterløypenettet.

Administrasjonen fortsetter sitt arbeid med revisjon av løypenettet i samme spor som vi begynte under forsøksordningen, og vil, når den nye loven er vedtatt, tilpasse vårt reviderte scooterløypenett til ny motorferdsellov.

Klima og miljødepartementets endringsforslag:

Departementet foreslår at det gis en viss åpning for kjøring med snøscooter til fornøyelsesformål ved at kommunene gis adgang til å etablere løyper for slik kjøring.

Departementet foreslår også at det inntas en ny bestemmelse i motorferdselloven som gir hjemmel for å gi forskrift om adgang for kommunene til å etablere snøscooterløyper. Lovbestemmelsen fastsetter at løypene skal angis i arealplan eller reguleringsplan og inneholder de viktigste rammene for kommunenes planlegging, herunder bestemmelser om hvor løypene kan legges og hvilke hensyn kommunene skal ta for å sikre tilstrekkelig ivaretagelse av friluftsliv og naturmangfold. Dette vil etter departementets syn være i overensstemmelse med Energi- og miljøkomiteens vedtak om å legge fram et lovendringsforslag som sikrer lokal forvaltning innenfor tydelige nasjonale retningslinjer som inntas i loven. Mer detaljerte regler om rammene for løypene og prosessen i kommunene foreslås gitt i forskriften.

Departementet foreslår videre at det gjøres enkelte andre endringer i lov om motorferdsel i utmark og vassdrag som følge av den nye forskriftshjemmelen.

I

I lov 10. juni 1977 nr. 82 om motorferdsel i utmark og vassdrag gjøres følgende endringer:

§ 4 a skal lyde:

§ 4 a.(forskrift om bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag).

Motorkjøretøyer kan i utmark og på islagte vassdrag bare brukes i samsvar med forskrift gitt av departementet.

Departementet kan i slik forskrift gi kommuner myndighet til å etablere løyper for kjøring med snøscooter på vinterføre. Forskriften kan omfatte nærmere regler om kommunens bruk av myndigheten.

Løyper etter annet ledd skal angis i arealplan eller i reguleringsplan. Løypene skal ikke legges i verneområder, foreslåtte verneområder eller nasjonale villreinområder. Løypene skal ikke være til vesentlig skade eller ulempe for reindriften eller kreve terrenginngrep. I planarbeidet skal kommunene ta hensyn til støy og andre ulemper for friluftsliv, naturmangfold, bolig- og hytteområder, kulturminner og kulturmiljø. I planforslaget skal kommunen utrede virkningen løypene vil ha for friluftsliv og naturmangfold i plan- og influensområdet, samt kartlegge og verdsette friluftslivsområdene der løypene planlegges og vurdere betydningen av disse områdene opp mot øvrige friluftslivsområder i kommunen.

§ 5 tredje ledd oppheves.

II

I forskrift 15. mai 1988 nr. 356 for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag gjøres følgende endringer:

§ 4 oppheves.

Ny § 4a skal lyde:

§ 4a.

Kommunen kan etablere løyper for kjøring med snøscooter (beltemotorsykkel) på vinterføre.

Løypene skal angis i arealplan eller i reguleringsplan som trasé for snøscooterløype. Løypene skal vises i planen som linjesymbol med sosikode 1164, der senterlinjen angir traseen. For behandlingen av planen gjelder plan- og bygningsloven §§ 3-1 til 5-6 og §§ 10-1 til 13-4 med de unntak og særregler som følger av bestemmelsen her. Løypene skal ikke stride mot arealformålet og bestemmelsene i arealplan, jf. plan- og bygningsloven §§ 11-6 og 12-4.

Kommunen skal i forskrift gi bestemmelser om bruken av løypene, herunder om kjørefart og kjøretider. Det kan i bestemmelsene fastsettes krav om brukerbetaling til dekning av kostnader for drift av løypene.

Løypene skal ikke legges i verneområder, foreslåtte verneområder eller nasjonale villreinområder. Løypene skal ikke være til vesentlig skade eller ulempe for reindriften eller kreve terrenginngrep.

I planarbeidet skal kommunen ta hensyn til

- a) støy og andre ulemper for friluftsliv, naturmangfold, bolig- og hytteområder, kulturminner og kulturmiljø*
- b) sikkerheten for de som kjører og andre.*

Planforslaget skal

a) utrede virkningene løypene vil ha for friluftsliv og naturmangfold i plan- og influensområdet

b) kartlegge og verdsette friluftslivsområdene der løypene planlegges og vurdere betydningen av disse områdene opp mot øvrige friluftsområder i kommunen.

Kommunen kan ikke treffe vedtak om snøscooterløype over en eiendom før grunneier har samtykket til slik løype.

Kommunens vedtak om trasé for snøscooterløype og bestemmelser om bruk av slike løyper kan påklages etter bestemmelsene i plan- og bygningsloven § 1-9, men slik at Fylkesmannen er klageinstans. Plan- og bygningsloven § 11-15 tredje ledd gjelder ikke for kommunestyrets vedtak om trasé for snøscooterløype i kommuneplan. For myndighet til å fremme innsigelse gjelder reglene i plan- og bygningsloven § 5-4. Støy eller andre negative virkninger for lokalt friluftsliv gir grunnlag for innsigelse etter plan- og bygningsloven § 5-4 første ledd. Ved behandling av innsigelsessaker kan departementet prøve alle sider av saken.

§ 8 oppheves.

§ 9 skal lyde:

§ 9

Motorferdsel etter disse forskrifter er ikke tillatt i tidsrommet fra og med 5. mai til og med 30. juni. Fylkesmannen kan bestemme at forbudet skal gjelde andre tidsrom, for hele kommunen eller for særskilte områder, når det anses nødvendig for å ivareta reindrifts- eller viltinteresser, eller andre interesser som motorferdselloven skal ivareta. Fylkesmannen kan gjøre unntak fra forbudet i spesielle tilfeller, etter begrunnet søknad fra kommune eller enkeltperson. Søknad fra enkeltperson sendes gjennom kommunen, og fylkesmannens enkeltvedtak kan påklages til Miljødirektoratet.

Rådmannens vurdering:

Endringsforslaget til Klima- og miljødepartementet inneholder samme endringer som lå inne i forsøksordningen der Sør-Varanger kommune deltok i første halvår av 2014. Gjennom forsøket utarbeidet vi «Forskrift om kommunalt forsøk med snøscooterløyper» som ble

stadfestet av Kommunal og moderniseringsdepartementet.

Det som nå ligger i departementets forslag til lovendring er at kommunen skal gis anledning til å etablere snøscooterløyper for fornøyleskjøring i kommunen og utarbeide en permanent forskrift for bestemmelser for bruken av scooterløypene i kommunen.

Vi er allerede godt i gang med arbeidet med revisjon av løypenettet og forarbeid til kommunal forskrift om bruk av Sør-Varanger kommunes scooterløypenett. Arbeidet er tett knyttet opp mot arbeidet med revisjon av kommuneplanens arealdel, og vil være i tråd med forslaget om lov og forskriftsendring fra departementet, dersom det går gjennom slik som foreslått.

Når ny lov trer i kraft vil vi ha grunnlagsmateriale for raskt å kunne ferdigstille dette arbeidet.

Kommuneplanens hovedmål:

Sør-Varanger kommune skal utvikles til et lokalsamfunn som gir grunnlag for befolkningsvekst i alle deler av kommunen. Arealdisponering og offentlig service og tjenesteproduksjon skal dimensjoneres ut fra en samlet befolkning på 12.000 innbyggere ved planperiodens utløp, og ha en kvalitet som gjør kommunen attraktiv som bosted og for etableringer og knoppskyting i privat næringsliv.

Hovedmålet vil være retningsgivende for de politiske og administrative prioriteringer i hele den kommunale organisasjon i planperioden. Ut fra dette, skal det gjøres vurderinger i forhold til følgende satsingsområder:

Næringsutvikling:

Turistnæringen vil kunne nyte godt av et løypenett tilpasset dem.

Infrastruktur:

Ingen merknad

Barn og ungdom:

Ungdom gis et bedre til bud til scooterkjøring, som er en svært viktig aktivitet for den gruppen.

Kompetansebygging:

Ingen merknad

Økonomi:

Ingen merknad

Universell utforming, jfr bestemmelser i plan og bygningslov:

Ingen merknad

Forslag til innstilling:

< Sør-Varanger kommune har følgende merknader til Klima- og miljødepartementets forslag om lov og forslagsendring av motorferdselloven med forskrifter:

- Sør-Varanger kommune er fornøyd med at lovendringsforslaget kom så raskt etter at forsøksordningen opphørte.
- Arbeidet med å få lovendringene stadfestet må gis prioritet i Klima- og miljødepartementet, da det er mange kommuner rundt i landet som er kommet langt i arbeidet med opprettelse av scooterløyper for fornøyleskjøring. De venter på å få stadfestet sine lokale løyper og forskrifter.

- Kommunen har ingen merknader til teksten i endringsforslagene.

>

Bente Larssen
rådmann

- Dette dokumentet er godkjent elektronisk i Sør-Varanger kommune og har derfor ingen signatur. -

DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Se adresseliste

Deres ref

Vår ref
14/523

Dato
10.07.2014

Bruk av snøscooter for fornøyleskjøring – forslag til endringer i lov om motorferdsel i utmark og vassdrag og forskrift for motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag

1. Innledning

Klima- og miljødepartementet sender med dette på høring forslag til endringer i lov 10. juni 1977 nr. 82 om motorferdsel i utmark og vassdrag (motorferdselloven), og forskrift 15. mai 1988 nr. 356 for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag (forskrift for motorkjøretøyer i utmark etc.).

Forslagene gjelder innføring av adgang til å etablere snøscooterløyper for fornøyleskjøring.

Liste over høringsinstanser følger vedlagt. Vi ber høringsinstansene vurdere om forslaget også bør forelegges underliggende organer mv. som ikke er oppført på listen. Høringsbrevet er tilgjengelig elektronisk på www.regjeringen.no/kld.

Høringsfristen er 19. september 2014.

Merknader til forslaget bes sendt elektronisk i Word-format (ikke som PDF-fil) til Klima- og miljødepartementet på e-postadressen postmottak@kld.dep.no

2. Gjeldende rett. Bakgrunnen for forslagene til lov- og forskriftsendringer

Utgangspunktet er at all motorisert ferdsel i utmark er forbudt, på både bar og snødekt mark, jf. § 3 i motorferdselloven. Motorferdselloven med tilhørende forskrifter gjør imidlertid flere

unntak fra dette forbudet. Unntakene knytter seg i all hovedsak til nyttekjøring. Det fremgår av motorferdsellovens forarbeider at utgangspunktet for reguleringen av motorisert ferdsel i utmark er å søke å begrense ferdselen til formål og behov som har en allment akseptert nytteverdi, og derved begrense unødvendig kjøring og fornøyleskjøring. Samtidig skal regelverket sikre at den kjøring som er tillatt skjer til minst mulig skade og ulempe for naturmiljø og friluftsliv.

Nyttekjøring i utmark forvaltes i dag primært av kommunene, som er gitt utstrakt myndighet til å åpne for slik kjøring gjennom tillatelser og dispensasjoner.

Fram til lov om motorferdsel i utmark og vassdrag kom i 1977 var det ikke noe alminnelig lovgrunnlag for å regulere motorferdsel i naturen. Det fantes enkeltbestemmelser i særlovgivningen (naturvernloven, vegtrafikkloven mv), men disse bestemmelsenes anvendelsesområde var knyttet til særlovenes spesifikke formål og bestemmelsene ga derfor begrenset mulighet for generell regulering av motorisert ferdsel i utmark.

Både velstandsutvikling og teknologisk utvikling medførte stadig økning av motorisert ferdsel i utmark og vassdrag, herunder til fritidsbruk. I Ot.prp. nr. 45 (1976-77) lagt fram av regjeringen Brundtland fremgår det at den motoriserte ferdselen mange steder er blitt så omfattende at *”den medfører for stor belastning på knappe naturressurser som fiske og vilt og betydelig slitasje på og støy i naturmiljøet og reduserer trivselen”*, og at det derfor *”ut fra et samfunnsmessig helhetssyn”* var behov for å regulere dette.

I proposisjonen heter det videre at det *”naturlige utgangspunkt for en regulering av motorferdselen må være å søke å begrense den til formål og behov som har en allment akseptert nytteverdi”*, og at siktemålet med loven måtte være *”å verne om naturmiljø og fremme trivselen”*.

Ti år senere så man at det på tross av loven hadde skjedd sterk økning av motorisert ferdsel i utmark. Blant annet hadde antall snøscootere økt fra 6 000 i 1975 til 30 000 i 1986 (i dag er tallet ca 76 500). Også antallet barmarkskjøretøy hadde økt betydelig. Kommunenes praktisering av loven hadde variert sterkt, og enkelte kommuner fulgte en langt mer liberal praksis enn forutsatt. I 1977-loven var myndigheten til å gi både forskrifter og enkelttillatelser om motorferdsel i utmark lagt til kommunene. I 1988 ble loven endret og de kommunale forskriftene erstattet med en landsomfattende (nasjonal) forskrift (forskrift 15. mai 1988 nr. 356 for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag), da man fant dette riktig på bakgrunn av den raske utviklingene og dertil økende konflikter, jf. Ot.prp. nr. 60 (1986-87).

Målet med den nasjonale forskriften er *”å hindre den rene fornøyleskjøring, uten å legge hindringer i veien for den kjøring som har et nyttig og nødvendig formål”*, jf Ot.prp. nr. 60 (1986-87) side 10.

Regelverket om motorferdsel i utmark åpner i dag ikke for fornøyleskjøring, bortsett fra i Nord-Troms og Finnmark hvor det gjelder egne regler. Her kan Fylkesmannen legge ut løyper etter forslag fra kommunestyrene. Løypene er åpne for allmennheten.

De senere årene har det vært fremsatt ønsker fra flere kommuner og fylkesting utenfor Nord-Troms og Finnmark om å få adgang til å etablere snøscooterløyper for fornøyleseskjøring. Løyper ønskes etablert både som tilbud til allmennheten og til bruk i reiselivssammenheng, der snøscooterturisme vil kunne være en viktig inntektskilde.

Regjeringen ønsker å gi kommunene større ansvar og råderett i eget lokalmiljø. I Sundvolden-erklæringen pkt. 10 heter det at Regjeringen vil la kommunene forvalte motorisert ferdsel i utmark. På denne bakgrunn iverksatte regjeringen vinteren 2013/2014 et forsøk der 104 kommuner ble gitt anledning til å etablere snøscooterløyper for fornøyleseskjøring i medhold av lov 27. juni 2003 nr. 13 om forsøk i offentlig forvaltning (forsøksloven).

Sivilombudsmannen konkluderte i en uttalelse 12. juni 2014 med at omfanget av forsøket lå utenfor de rettslige rammene til forsøksloven. Selv om regjeringen mente at forsøket var lovlig og Sivilombudsmannens konklusjoner formelt sett ikke er rettslig bindende, besluttet Regjeringen 19. juni 2014 etter en helhetsvurdering å avvike forsøket og i stedet legge til rette for en rask lovprosess. Regjeringen besluttet samtidig at rammene for etablering av løyper i lovforslaget ikke skal avvike vesentlig fra de rammer som gjaldt for forsøket.

I vedtak samme dag, ved behandling av Innst. 309 (S) fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Terje Aasland og Ola Elvestuen, ba Stortinget regjeringen om snarest mulig å legge fram forslag til endring i lov om motorferdsel i utmark og vassdrag som sikrer lokal forvaltning innenfor tydelige nasjonale retningslinjer som inntas i loven (anmodningsvedtak nr. 549 (2013-2014)).

3. Departementets forslag

Departementet foreslår at det gis en viss åpning for kjøring med snøscooter til fornøylesesformål ved at kommunene gis adgang til å etablere løyper for slik kjøring.

Økt støy og trafikkbelastninger i utmark er negativt bl.a. for friluftsliv og for sårbart naturmangfold, og for dem som utsettes for støy som følge av slik ferdsel. En markert økt motorisering av norsk utmark er derfor ikke ønskelig og vil kunne få betydelige negative konsekvenser for det tradisjonelle friluftslivet og muligheten til å oppleve uberørt, stille natur. Selv om lovforslaget legger til rette for en viss åpning for motorisert ferdsel til fornøylesesformål, er det fortsatt et mål å begrense motorferdsel i utmark mest mulig. Det er derfor vesentlig at det settes klare rammer for adgangen til å åpne opp for snøscooterkjøring, herunder at slik kjøring bare skal skje i nærmere fastsatte løyper, at det gjelder absolutt forbud mot kjøring i nærmere spesifiserte områder og at kommunene må hensynta virkninger for friluftsliv, naturmangfold, hytteområder, kulturminner og kulturmiljø. Videre er det viktig at kommunenes prosess frem til et eventuelt vedtak om å etablere snøscooterløype er god og grundig, og at ulike interesser klarlegges slik at de kan tas med i vurderingen.

Reglene som gjaldt for det nylig avviklede forsøket representerer etter departementets syn en god balanse mellom de ulike og til dels motstridende hensynene i saken. Gjennom forsøket

kunne kommunen å etablere snøscooterløyper for fornøyleskjøring gjennom en planprosess etter plan- og bygningsloven. En standardisert forskrift som hver enkelt kommune hadde vedtatt satte samtidig klare rammer for kommunenes planlegging. Forskriften forbød blant annet anlegging av løyper i nærmere angitte områder og stilte krav om hensyn kommunene skulle ta ved utarbeidelsen av løypene. Etter departementets syn er det naturlig at forslaget som her forelegges høringsinstansene, bygger på reglene som gjaldt for forsøket.

Departementet foreslår på denne bakgrunn at det inntas en ny bestemmelse i motorferdselloven som gir hjemmel for å gi forskrift om adgang for kommunene til å etablere snøscooterløyper. Lovbestemmelsen fastsetter at løypene skal angis i arealplan eller reguleringsplan og inneholder de viktigste rammene for kommunenes planlegging, herunder bestemmelser om hvor løypene kan legges og hvilke hensyn kommunene skal ta for å sikre tilstrekkelig ivaretagelse av friluftsliv og naturmangfold. Dette vil etter departementets syn være i overensstemmelse med Energi- og miljøkomiteens vedtak om å legge fram et lovendringsforslag som sikrer lokal forvaltning innenfor tydelige nasjonale retningslinjer som inntas i loven. Mer detaljerte regler om rammene for løypene og prosessen i kommunene foreslås gitt i forskriften.

Departementet foreslår videre at det gjøres enkelte andre endringer i lov om motorferdsel i utmark og vassdrag som følge av den nye forskriftshjemmelen.

Departementets forslag til lov- og forskriftsendringer fremgår av punkt 4. I punkt 6 tar departementet opp enkelte problemstillinger som vi ikke fremmer konkrete forslag om, men som vi ber om innspill på.

Nærmere om rammene for kommunens planlegging

Områder som skal være unntatt

Departementet foreslår i hovedsak tilsvarende begrensning for hvor løypene kan legges som i forsøket. Det innebærer at løypene ikke kan legges i verneområder, foreslåtte verneområder eller nasjonale villreinområder. Departementet har vurdert om alle villreinområder bør være unntatt, men har funnet at dette vil dekke svært omfattende arealer uten at det nødvendigvis er skadelig for villrein at det anlegges løyper i de enkelte områdene. I den grad de planlagte snøscooterløypene faktisk utgjør en trussel mot villrein, eventuelt andre dyre- og fuglearter eller annet naturmangfold, plikter kommunen uansett å hensynta dette, idet departementet foreslår at kommunen i planarbeidet skal ha en generell plikt til å ta hensyn til støy og andre ulemper for friluftsliv, naturmangfold, bolig- og hytteområder, kulturminner og kulturmiljø. Departementet har videre vurdert om viktige friluftslivsområder bør unntas. Departementet viser til at blant annet Den Norske Turistforening og Norsk Friluftsliv (tidligere Friluftslivets fellesorganisasjon) har anmodet om at snøscooterløyper forbyes i store sammenhengende vinterfriluftslivsområder. Departementet er enig i at det er av vesentlig betydning å beholde store sammenhengende områder uten motorisert ferdsel. Departementet mener imidlertid at forbudsområdene må være klart avgrenset for å gjøre regelverket enkelt anvendelig og etterprøvbart. At loven ikke inneholder et uttrykkelig forbud mot å legge løyper i viktige friluftsområder, innebærer uansett ikke at det er fritt fram for kommune å legge løyper i slike

områder, idet departementet foreslår at lovforslaget inneholder en plikt for kommunene til å ta hensyn til støy og andre ulemper for friluftsliv, og videre at kommunen i planforslaget skal utrede virkningen løypene vil ha for friluftsliv og naturmangfold i plan- og influensområdet, samt kartlegge og verdsette friluftslivsområdene der løypene planlegges og vurdere betydningen av disse områdene opp mot øvrige friluftslivsområder i kommunen.

I forsøket var det et absolutt forbud mot å legge løyper i skredutsatte områder eller bratt terreng. Departementet foreslår (som i forsøket) at det i forskriften inntas en plikt for kommunene til å ta hensyn til sikkerheten til de som kjører og andre. Dette kravet vil også omfatte plikt for kommunen til å vurdere mulig skredfare i løypetraseene. Departementet mener sikkerhetsaspektet er tilstrekkelig ivaretatt gjennom dette og at det derfor ikke er nødvendig å lov- eller forskriftsfestsette et eksplisitt forbud mot løyper i skredutsatte områder eller bratt terreng.

4. Forslag til endringer i motorferdselloven og for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag

4.1 Lov om motorferdsel i utmark og på islagte vassdrag

§ 4 a

Som nevnt innledningsvis innebærer motorferdselloven i dag et restriktivt utgangspunkt for regulering av motorferdsel i utmark og vassdrag. Det fremgår av forarbeidene at utgangspunktet for reguleringen av motorisert ferdsel er å søke å begrense ferdselen til formål og behov som har en allment akseptert nytteverdi, og derved begrense unødvendig kjøring og fornøyleskjøring. En åpning for etablering av løyper for fornøyleskjøring med snøscooter vil derfor kreve lovendring. Departementet foreslår at det inntas en ny bestemmelse i motorferdselloven om adgang for kommunene til å etablere snøscooterløyper. Bestemmelsen er utformet som en forskriftshjemmel som gir departementet kompetanse til i forskrift å gi adgang for kommunene til å etablere snøscooterløyper. Bestemmelsen gir rammer for departementets forskriftskompetanse og kommunenes planlegging, herunder bestemmelser om hvor slike løypene kan legges og hvilke hensyn kommunene skal ta for å sikre tilstrekkelig ivaretagelse av friluftsliv og naturmangfold. Det anses hensiktsmessig at mer detaljerte regler om kommunens adgang til å etablere snøscooterløyper fastsettes av departementet i forskrift.

Departementet foreslår at endringen tas inn som nytt annet og tredje ledd i loven § 4 a (endring i kursiv):

§ 4 a.(forskrift om bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag)

Motorkjøretøyer kan i utmark og på islagte vassdrag bare brukes i samsvar med forskrift gitt av departementet.

Departementet kan i slik forskrift gi kommuner myndighet til å etablere løyper for kjøring med snøscooter på vinterføre. Forskriften kan omfatte nærmere regler om kommunens bruk av myndigheten.

Løyper etter annet ledd skal angis i arealplan eller i reguleringsplan. Løypene skal ikke legges i verneområder, foreslåtte verneområder eller nasjonale villreinområder. Løypene skal ikke være til vesentlig skade eller ulempe for reindriften eller kreve terrenginngrep. I planarbeidet skal kommunene ta hensyn til støy og andre ulemper for friluftsliv, naturmangfold, bolig- og hytteområder, kulturminner og kulturmiljø. I planforslaget skal kommunen utrede virkningen løypene vil ha for friluftsliv og naturmangfold i plan- og influensområdet, samt kartlegge og verdsette friluftslivsområdene der løypene planlegges og vurdere betydningen av disse områdene opp mot øvrige friluftslivsområder i kommunen.

Merknader til bestemmelsen

Andre ledd gir departementet myndighet til å gi forskrift om at kommunene kan etablere snøscooterløyper. Departementet kan i slik forskrift gi nærmere regler om kommunens bruk av myndigheten til å etablere løyper. Dette omfatter både nærmere regler om hvilke krav som gjelder for løypene og om prosessen kommunen skal følge når løypene etableres.

Tredje ledd fastsetter de viktigste kravene som gjelder for løypene og for kommunens prosess. Bestemmelsen fastslår at løypene skal angis i plan. Det vil dermed være plan- og bygningsloven som er verktøyet kommunene skal bruke for å fastsette løypetraseene. Bestemmelsen setter også rammene for hvor løypene kan legges, hvilke hensyn kommunene skal ta når løypene anlegges og hvilke utrednings- og kartleggingskrav som gjelder. Kravene i tredje ledd er gjentatt i utkastet til forskriftsbestemmelse som er omtalt senere i høringsbrevet. For nærmere omtale av kravene viser vi til merknadene til denne bestemmelsen.

§ 5

Selv om motorferdsellovgivningen i dag ikke åpner for fornøyleskjøring, er det som tidligere nevnt gjort et unntak fra dette når det gjelder Nord-Troms og Finnmark. Motorferdselloven § 5 tredje ledd lyder i dag:

”I Finnmark og i Nord-Troms (kommunene Kvænangen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord) kan fylkesmannen etter forslag fra kommunestyret gi forskrift om adgang til bruk av snøscooter på vinterføre langs særskilte løyper i utmark og på islagte vassdrag. Vedkommende kommune skal sørge for merking av informasjon om løypene.”

Bestemmelsen er, med tillegg av enkelte presiseringer, gjentatt i forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark § 4.

Ved innføring av hjemmel for kommunene til å etablere snøscooterløyper gjennom arealplanlegging, antar departementet at det praktiske behovet for at fylkesmannen gir forskrift som nevnt i § 5 tredje ledd blir borte. I alle tilfelle mener departementet det vil være uryddig og lite ønskelig å ha ulike regimer for etablering av snøscooterløyper. Departementet foreslår derfor at § 5 tredje ledd oppheves.

Det vil kunne ta noe tid for kommunene å vurdere om de ønsker å videreføre eksisterende løyper og å fastsette disse gjennom arealplan i medhold av de nye bestemmelsene. For å gi kommunene tid til å innrette seg vil det derfor være behov for overgangsbestemmelser. Departementet ser to ulike måter å løse slike overgangsbestemmelser på:

- ved at § 5 tredje ledd oppheves, men at det i en overgangsbestemmelse fastsettes at løypene fastsatt i medhold av § 5 tredje ledd opprettholdes for den perioden kommunene trenger for å innrette seg. Departementet antar at en periode på seks år vil være tilstrekkelig. I løpet av en slik periode vil kommunene ha rukket å være gjennom rullering av kommuneplan og hatt god anledning til å vurdere eventuelle løyper. Denne løsningen må kombineres med at departementet i overgangsbestemmelsen gis hjemmel å gi nærmere overgangsregler, for eksempel om stenging, merking, forbud mot bruk i bestemte tidsrom mv. Løsningen er lovteknisk ryddig, men departementet er noe usikker på om det er praktisk gjennomførbart å ha felles regler for alle de lokale løypene i en sentral overgangsforordning.
- ved å videreføre de to regimene parallelt, til kommunene har rukket å innrette seg, slik at § 5 tredje ledd oppheves med virkning først etter en periode. De eksisterende forskriftene gitt av fylkesmannen vil da videreføres med hjemmel i loven § 5 tredje ledd og forskriften § 4 inntil disse bestemmelsene oppheves. Også her antas seks år å være en tilstrekkelig lang periode for dobbeltregime. Siden hensikten med en slik løsning vil være å sikre tilstrekkelig hjemmel for en midlertidig videreføring av forskrifter om allerede eksisterende løyper, vil det være en forutsetning at fylkesmannen i seksårsperioden ikke etablerer nye løyper eller deltraseer med hjemmel i § 5. Nye løyper, også korte deltraseer, må etableres av kommunen med hjemmel i de nye bestemmelsene gitt i medhold av § 4 a i loven. Denne overgangsløsningen vil slik departementet ser det trolig være den praktisk enkleste.

Departementet vurderer det slik at det sistnevnte alternativet vil være det langt enkleste å gjennomføre i praksis. Departementet går derfor inn for en løsning der bestemmelsen oppheves, men med virkning først etter en overgangsperiode på seks år. Vi ber imidlertid om høringsinstansens syn på begge alternativene.

4.2 Forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag

§ 4

§ 4 i forskrift for motorkjøretøyer i utmark etc. er gitt til gjennomføring av motorferdselloven § 5 tredje ledd. Bestemmelsen omhandler bruk av snøscooter i Finnmark og i Nord-Troms (kommunene Kvænangen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord) langs løyper som er utlagt av fylkesmannen etter forslag fra kommunestyret. Som for motorferdselloven § 5 tredje ledd antar departementet at det praktiske behovet for bestemmelsen vil bli borte ved innføring av hjemmel for kommunene til å etablere snøscooterløyper gjennom arealplanlegging.

Departementet foreslår derfor at bestemmelsens oppheves, med overgangsløsning tilpasset det som besluttes for loven § 5 tredje ledd, jf. punkt 4.1 foran,

Ny § 4a

Departementet mener det vil være mest hensiktsmessig at bestemmelsene som fastsettes med hjemmel i den foreslåtte bestemmelsen i motorferdselloven § 4 a bør gis i forskrift for motorkjøretøyer i utmark etc. Departementet foreslår at bestemmelser som regulerer kommunenes adgang til å etablere snøscooterløyper tas inn i en ny § 4a i forskriften, og at bestemmelsen skal lyde:

§ 4a.

Kommunen kan etablere løyper for kjøring med snøscooter (beltemotorsykkel) på vinterføre.

Løypene skal angis i arealplan eller i reguleringsplan som trasé for snøscooterløype. Løypene skal vises i planen som linjesymbol med sosikode 1164, der senterlinjen angir traseen. For behandlingen av planen gjelder plan- og bygningsloven §§ 3-1 til 5-6 og §§ 10-1 til 13-4 med de unntak og særregler som følger av bestemmelsen her. Løypene skal ikke stride mot arealformålet og bestemmelsene i arealplan, jf. plan- og bygningsloven §§ 11-6 og 12-4.

Kommunen skal i forskrift gi bestemmelser om bruken av løypene, herunder om kjørefart og kjøretider. Det kan i bestemmelsene fastsettes krav om brukerbetaling til dekning av kostnader for drift av løypene.

Løypene skal ikke legges i verneområder, foreslåtte verneområder eller nasjonale villreinområder. Løypene skal ikke være til vesentlig skade eller ulempe for reindriften eller kreve terrenginngrep.

I planarbeidet skal kommunen ta hensyn til

- a) støy og andre ulemper for friluftsliv, naturmangfold, bolig- og hytteområder, kulturminner og kulturmiljø*
- b) sikkerheten for de som kjører og andre.*

Planforslaget skal

- a) utrede virkningene løypene vil ha for friluftsliv og naturmangfold i plan- og influensområdet*
- b) kartlegge og verdsette friluftslivsområdene der løypene planlegges og vurdere betydningen av disse områdene opp mot øvrige friluftsområder i kommunen.*

Kommunen kan ikke treffe vedtak om snøscooterløype over en eiendom før grunneier har samtykket til slik løype.

Kommunens vedtak om trasé for snøscooterløype og bestemmelser om bruk av slike løyper kan påklages etter bestemmelsene i plan- og bygningsloven § 1-9, men slik at Fylkesmannen er klageinstans. Plan- og bygningsloven § 11-15 tredje ledd gjelder ikke for kommunestyrets vedtak om trasé for snøscooterløype i kommuneplan. For myndighet til å fremme innsigelse gjelder reglene i plan- og bygningsloven § 5-4. Støy eller andre negative virkninger for lokalt friluftsliv gir grunnlag for innsigelse etter plan- og bygningsloven § 5-4 første ledd. Ved behandling av innsigelsessaker kan departementet prøve alle sider av saken.

Merknader til bestemmelsen

Første ledd: Bestemmelsen slår fast at kommunen har myndighet til å etablere løyper for fornøyelseskjøring med snøscooter på vinterføre. Kommunen kan bare åpne for fornøyelseskjøring i faste løyper, og vil ikke ha anledning til å åpne områder for fri kjøring utenfor løyper. Bestemmelsen kan heller ikke brukes som grunnlag for dispensasjon til for eksempel enkeltpersoner som ønsker å kjøre på tur eller hytteiere som ønsker å kjøre fra hytta til løypa.

Kommunen har ingen plikt til å etablere slike løyper.

Andre ledd: Løypene skal angis i arealplan eller reguleringsplan. Med arealplan menes kommuneplanens arealdel eller kommunedelplan for et område i kommunen.

For behandlingen av arealplanen gjelder saksbehandlingsreglene som gjelder for planer etter plan- og bygningsloven, med de unntak og særregler som følger av forskriften. Det formelle hjemmelsgrunnlaget for kommunens saksbehandling og vedtak om snøscooterløype er imidlertid motorferdselsloven og forskrift om motorferdsel i utmark – ikke plan- og bygningsloven. Arealplanen er med andre ord et virkemiddel for å synliggjøre de traseene som vedtas. Tilsvarende brukes plan- og bygningslovens prosessregler for saksbehandlingen etter forskriften.

Planen må inneholde et plankart som viser løypa som linjesymbol med sosikode 1164.

Kommunen kan enten avklare traseen som ledd i det ordinære kommuneplanarbeidet, eller den kan avklare traseen som egen sak der kommunen gjennom en planprosess må fastsette hvor traseen skal gå, og treffe et vedtak om trase som skal vises i en eksisterende arealplan/på et eksisterende plankart. I prosessen med å avklare traseen må kommune følge prosessreglene i plan- og bygningsloven §§ 3-1 til 5-6 og §§ 10-1 til 13-4. Kommunen må lage en saksfremstilling for å opplyse saken tilstrekkelig, i form av planbeskrivelse eller planprogram. Saksfremstillingen må tilpasses den konkrete situasjonen og behovet. Hvis det er snakk om mange trasealternativer og lange traseer med mange som vil komme i berøring med hytteområder mv bør kommunen utarbeide et planprogram for å opplyse saken godt nok.

Høringen kan begrenses til å gjelde snøscootertraseen. I høringen legger kommunen fram det utsnittet av kommuneplankartet som er nødvendig for å ta stilling til traseen. Underliggende arealformål må inngå for å kunne se løypa i den sammenheng den skal vurderes i og for å gi mulighet til å ta stilling til om løypa er innenfor kravene i forskriften.

Etablering av løyper gjennom arealplanlegging innebærer at plan- og bygningslovens bestemmelser om medvirkning, samarbeid, samråd, offentlighet og informasjon gjelder for behandling av planer etter forskriften. Det er av stor betydning at kommunen tidlig i planprosessen tar kontakt med aktuelle sektororganer og fylkeskommunen slik loven forutsetter. Det er en forutsetning at berørte interessegrupper som næringsinteresser (herunder reindriftsnæringa), beboerforeninger, grunneiere, turlag og andre friluftsansjoner,

miljøorganisasjoner, velforeninger, hytteforeninger og lignende får komme til orde i beslutningsprosessen.

Som det fremgår av merknaden til første ledd har kommunen ingen plikt til å utarbeide planer om snøscooterløyper. Kommunen kan heller ikke pålegge en privat aktør å fremme plan eller å bekoste slike planer.

Tredje ledd: Kommunen skal gi bestemmelser om bruken av løypene. Disse skal som et minimum omfatte regler om fartsgrenser, tidspunkt og tidsrom for kjøring (når på dagen, ukedager/helger/høytider, når på året m.v.). Kommunen bør også gi bestemmelser om rasting. I utgangspunktet vil det ikke være tillatt å kjøre utenfor løypene, og rasting bør derfor skje så nær løypa som mulig. Av sikkerhetsmessige grunner kan det likevel være nødvendig å fravike løypa noe. Kommunene bør gjennom bestemmelser angi hvor langt utenfor løypa det eventuelt er tillatt å kjøre, eventuelle områder der rasting ikke skal være tillatt m.v. Terrenget vil være avgjørende for hvor langt det er nødvendig å kjøre for å finne en leirplass. Kommunen bør fastsette en øvre grense som ikke bør overskride 30 meter. I de åpne løypene i Nord-Troms og Finnmark har i henhold til retningslinjer fra Klima- og miljødepartementet rasting ut fra sikkerhetsmessige og praktiske grunner vært akseptert inntil 300 meter fra merkestikkene i snaufjell og på islagt vann. Ut fra de særlige forholdene som gjør seg gjeldende i disse fylkene, som også har begrunnet de åpne snøscooterløypene her, vil departementet anta at denne praksisen bør kunne fortsette dersom den enkelte kommune ønsker det og nedfeller det i sine bestemmelser. Departementet ser imidlertid ingen grunn til å åpne for rasting i slike avstander fra løypene i landet for øvrig. Ved utredning av støy, effekter for friluftsliv og naturmangfold mv. må det tas høyde for de bestemmelser som er gitt om maksimal kjørelengde ut fra løypene til rasting ved beregning av influensområde.

Det kan også fastsettes andre begrensninger i bruken av løypene, for eksempel om bruk til bestemte formål eller grupper, eller bestemmelser om betaling. Slike bestemmelser må imidlertid ikke stride mot andre rettsregler (for eksempel prinsippet om ikke-diskriminering i EØS-avtalen). Begrensning av bruk til bestemte grupper, betalingsordninger mv er omtalt i punkt 5 nedenfor. I den grad kommunen innfører brukerbegrensninger og betalingsordninger bør dette reguleres i de kommunale forskriftene.

Av sikkerhetshensyn er det nødvendig at løypene merkes. Dette sikrer også at de som kjører holder seg i traseen slik den er lokalisert på plankartet. Kommunen har det overordnede ansvaret for at løypene er tilstrekkelig merket, men kan inngå avtaler med andre aktører om drift og vedlikehold av løypene. Løypene bør merkes ved bjørkestikker eller annet naturlig materiale. Krav til frekvens på merkestikker må vurderes ut hva som er nødvendig med tanke på sikkerhet.

Fjerde ledd: Bestemmelsen fastslår at snøscooterløyper ikke skal legges i verneområder, foreslåtte verneområder eller nasjonale villreinområder, og at de ikke skal være til vesentlig skade eller ulempe for reindrift eller kreve terrenginngrep. Grensene for de nasjonale villreinområdene fastsettes gjennom de regionale villreinplanene. Per i dag er ikke alle villreinplanene ferdigstilte. For de områdene som ikke

har ferdige planer, bør kommunen bruke avgrensingen av villreinens leveområde slik det er kartlagt i grunnlagsrapportene fra NINA/Villreinsentrene.

Løypene må ikke kreve terrenginngrep, herunder planering og opparbeiding av terreng i barmarkssesongen. Kvisting og rydding av traseer regnes ikke som terrenginngrep.

Femte ledd: Bestemmelsen nevner en rekke hensyn kommunen må se hen til når løypene skal etableres. Løypene bør ikke etableres i strid med disse hensynene.

Når det gjelder støy, vil Miljødirektoratet utarbeide veiledningsmateriale med føringer og anbefalinger for hvordan støy skal behandles i planleggingen av snøscooterløyper.

Kravet om å ta hensyn til sikkerhet innebærer blant annet at løypene ikke bør legges i skredutsatte områder eller bratt terreng. I forbindelse med snøskred nyttes gjerne begrepet "bratt terreng" for terreng brattere enn 30°. De aller fleste snøskred utløses i områder brattere enn 30°. Snøskred kan imidlertid unntaksvis også starte i moderat bratt terreng (25 – 30°), særlig ved dårlige vær- og stabilitetsforhold. Med "skredutsatte områder" menes områder som kan nås av snøskred som enten er fjernutløst, utløst av andre, eller naturlig utløste, altså utløpsområder for skred. Det anbefales at kommunene benytter tilgjengelige kartdatabaser, eksempelvis fra NGI, for å unngå å legge løyper i bratt eller skredutsatt terreng.

Enkelte terreng som er markert i kart som utløpsområder for skred kan være relativt trygge under normale forhold, men skredutsatt under særlig dårlige og ustabile forhold. Dersom løyper unntaksvis anlegges slik at de krysser steder som kan være skredutsatte under særlig ustabile forhold, kan det være behov for å gjøre snøscooterførere oppmerksom på dette gjennom overvåkning og varsling, stengning, skilting eller generelle advarsler. Departementet anbefaler at kommunene involverer personer med snøskredfaglig kompetanse for å vurdere skredsikkerheten for foreslåtte løyper.

Kommunen må også ta hensyn til andre lokale forhold som kan representere en fare ved scooterkjøring, f.eks. små brattheng og kløfter, usikker is og lignende.

Sjette ledd:

Etter sjette ledd bokstav a skal kommunen i planforslaget utrede virkningene løypene vil ha for friluftsliv og naturmangfold i plan- og influensområdet. Med influensområde menes området som blir påvirket av etablering av snøskuterløyper, for eksempel det området som blir påvirket av støy. Det er altså ikke bare virkningene på friluftsliv og naturmangfold i selve planområdet som i denne sammenhengen er relevant, men også virkninger for de områder utenfor planområdet som berøres.

Kommunen skal videre foreta en kartlegging og verdsetting av friluftslivsområdene der løypene planlegges, jf. sjette ledd bokstav b. Kartleggingen og verdsettingen skal skje med utgangspunkt i Miljødirektoratets håndbok M98-2013 Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområde. Kommunen skal vurdere betydningen av disse områdene opp mot øvrige friluftsområder i kommunen.

Utredningen og kartleggingen skal fremgå av planbeskrivelsen når planen sendes på offentlig ettersyn, jf. plan- og bygningsloven § 4-2 første ledd.

Sjuende ledd:

Sjuende ledd presiserer at kommunen ikke kan treffe vedtak om snøscooterløype over en eiendom før grunneieren har samtykket. Også uten en spesifikk bestemmelse om samtykke vil grunneier som hovedregel ha rett til å forby eller begrense motorferdsel over egen eiendom ut fra prinsippet om grunneiers råderett over egen eiendom, med mindre det foreligger en særlig bruksrett på bakgrunn av hevd eller annet. Bestemmelsen om grunneiersamtykke har således ingen selvstendig betydning når det gjelder grunneiers rett til å nekte snøscooterkjøring på egen eiendom. Bestemmelsen har kun selvstendig betydning for tidspunktet kommunen må innhente samtykke på – den stiller krav om at kommunen må innhente et eksplisitt samtykke på forhånd, før den treffer vedtaket om å etablere snøscooterløyper.

Krav om av innhenting av samtykke gjelder overfor både private og offentlige grunneiere. Stortingets energi- og miljøkomité har i Innst. 309 S (2013-2014) understreket behovet for god dialog med grunneiere ved inngåelse av avtaler om motorisert ferdsel. Komiteen har videre uttalt at de lokale fjellstyrene må gi samtykke til motorisert ferdsel for statsallmenningene. I statsallmenningene er det i henhold til fjelloven Statskog som er hjemmelshaver og administrerer grunneierrettighetene. Fjelloven § 12 gir fjellstyrene rett til å uttale seg om grunndisponeringstiltak før grunneier fatter vedtak. Regjeringen legger i høringsforslaget her ikke opp til å foreslå endringer i fjelloven for å overføre samtykkekompetansen fra Statskog til fjellstyrene. Samtykke til snøscooterløyper i statsallmenninger skal dermed i henhold til høringsforslaget fortsatt gis av Statskog.

Åttende ledd:

Bestemmelsen fastslår at kommunens vedtak om å etablere snøscooterløype kan påklages, og at Fylkesmannen er klageinstans.

Videre fastslås at reglene i plan- og bygningsloven § 5-4 gjelder for myndigheten til å fremme innsigelse. Dette innebærer at berørt statlig og regionalt organ kan fremme innsigelse til forslag til kommuneplanens arealdel og reguleringsplan i spørsmål som er av nasjonal eller vesentlig regional betydning, eller som av andre grunner er av vesentlig betydning for vedkommende organs saksområde. I tillegg til innsigelsesgrunnlagene i plan- og bygningsloven § 5-4, presiseres det i bestemmelsen at også støy eller andre negative virkninger for lokalt friluftsliv gir grunnlag for innsigelse.

Innsigelsesretten gjelder både trasevalg og kommunens bestemmelser om bruk av løypa. En innsigelse mot snøscooterløype kan for eksempel være begrunnet i hensynet til naturmangfold, friluftsliv, jordvern, kulturminnevern, sikkerhetshensyn, eller at forslaget strider mot begrensningene i fjerde ledd.

Andre kommuner kan også fremme innsigelse mot forslag til snøscooterløyper i arealplan, jf. plan- og bygningsloven § 5-4 andre ledd. Sametinget kan fremme innsigelse mot slike planer i

spørsmål som er av vesentlig betydning for samisk kultur eller næringsutøvelse, jf. plan- og bygningsloven § 5-4 tredje ledd.

§ 8

Forskriften § 8 gir Fylkesmannen myndighet til å legge ut løyper for isfiskeløyper etter forslag fra kommunen, i områder der Miljødirektoratet har åpnet for det. Departementet antar at bestemmelsen mister mye av sin praktiske betydning dersom forslagene til endringer i motorferdselloven og forskriften vedtas. Departementet legger til grunn at kommunene vil kunne etablere slike løyper gjennom hjemmelen for å anlegge løyper, og avgrense bruken til isfiskeformål.

Departementet foreslår derfor at bestemmelsen oppheves. Akkurat som for de åpne løypene i Nord-Troms og Finnmark vil det kunne ta noe tid for kommunene å vurdere om de ønsker å videreføre eksisterende isfiskeløyper og å fastsette disse gjennom arealplan i medhold av de nye bestemmelsene. For å gi kommunene tid til å innrette seg vil det derfor også her være behov for overgangsbestemmelser. Departementet mener overgangsbestemmelsen for isfiskeløypene bør løses på samme måte som for løypene i Nord-Troms og Finnmark, se punkt 4.1 foran.

§ 9

§ 9 første ledd slår fast at motorferdsel i enkelte nærmere angitte kommuner i Finnmark og Nord-Troms ikke er tillatt i tidsrommet f.o.m. 5. mai t.o.m. 30. juni. Fylkesmannen kan bestemme at forbudet skal gjelde andre tidsrom, for hele kommunen eller for særskilte områder, når det anses nødvendig for å ivareta reindrifts- eller viltinteresser, eller andre interesser som motorferdselloven skal ivareta.

Med unntak av motorferdsel som er tillatt etter motorferdselloven § 4 første ledd, gjelder bestemmelsen for all ferdsel med motorkjøretøyer etter forskrift for motorkjøretøyer etc., ikke bare for kjøring i de åpne løypene.

Når det åpnes opp for kjøring med snøscooter for fornøylesformål over hele landet, slik høringsforslaget innebærer, mener departementet at det er behov for tilsvarende adgang for fylkesmennene i resten av landet til å kunne gripe inn med restriksjoner dersom det er nødvendig. Departementet foreslår derfor at bestemmelsen endres slik at den gjelder alle landets fylker.

Departementet foreslår at bestemmelsen skal lyde (endringer i kursiv):

§ 9.

Motorferdsel etter disse forskrifter er ikke tillatt i tidsrommet fra og med 5. mai til og med 30. juni. Fylkesmannen kan bestemme at forbudet skal gjelde andre tidsrom, for hele kommunen eller for særskilte områder, når det anses nødvendig for å ivareta reindrifts- eller viltinteresser, eller andre interesser som motorferdselloven skal ivareta

Fylkesmannen kan gjøre unntak fra forbudet i spesielle tilfeller, etter begrunnet søknad fra kommune eller enkeltperson. Søknad fra enkeltperson sendes gjennom kommunen, og fylkesmannens enkeltvedtak kan påklages til Miljødirektoratet.

Forbudet gjelder ikke for motorferdsel som er tillatt etter motorferdsellovens § 4 første ledd.

5. Avgrensning til bestemte brukergrupper. Betaling

Kommunen kan begrense bruken av løypene til bestemte formål eller grupper så lenge dette ikke strider mot andre rettsregler, for eksempel prinsippet om ikke-diskriminering i EØS-avtalen. For å være lovlig etter EØS-avtalen må slike begrensninger være begrunnet i et lovlig, allment hensyn – mest praktisk når det gjelder snøscooterløyper er sikkerhetshensyn og miljøhensyn, herunder hensynet til å begrense støy og skade/ulempe på natur og dyreliv. Begrensningen må dessuten være proporsjonal, det vil si egnet til å nå det aktuelle hensynet, og ikke gå lenger enn nødvendig for å nå hensynet.

Eventuelle begrensninger må således være objektive og ikke-diskriminerende. Vilkår som favoriserer kommunens egne innbyggere eller kommunens eget næringsliv vil fort anses som diskriminerende.

Kommunen vil trolig kunne sette begrensning på antall brukere, eksempelvis gjennom et tillatelsessystem med et forhåndsbestemt antall tillatelser/løyver eller oblater, forutsatt at disse utdeles på vilkår som også personer utenfor kommunen kan oppfylle og ikke skjer på bakgrunn av bosted eller nasjonalitet. Det vil trolig være uproblematisk å ta betalt for tillatelsene/oblatene så lenge midlene fra ordningen går til drift av løypene.

Avgrensning til kjøring i regi av profesjonelle aktører som tilbyr kjøring i kontrollerte former, dvs. at ren privat fornøyleskjøring utelukkes, vil trolig være lovlig innenfor EØS-retten såfremt avgrensningen er objektiv og ikke-diskriminerende. Dette kan imidlertid neppe innrettes slik at bare kommunens reiselivsvirksomheter reelt har mulighet til å tilby slike tjenester.

Ut i fra prinsippet om råderett over egen eiendom har grunneier i utgangspunktet rett til å nekte bruk av sin eiendom for snøscooterløyper. Den enkelte grunneier vil da i utgangspunktet også kunne bestemme hvem som eventuelt skal få lov til å bruke grunnen til kjøring med snøscooter. Grunneier vil kunne sette vilkår som kommunen ikke kan sette. EØS-retten setter likevel noen begrensninger, og det skal ikke så mye til før begrensninger som er satt av grunneier, likevel anses som en begrensning satt av det offentlige.

Kollektive beslutninger som treffes av en sammenslutning av grunneiere om vilkårene for kjøring av snøscootere, for eksempel gjennom vedtak i et grunneierlag i kommunen, vil lettere kunne være i strid med EØS-retten enn vilkår satt av den enkelte grunneier alene.

6. Særlige spørsmål

6.1 Tekniske krav til snøscootere

Blant utfordringene med snøscootere i utmark finner vi blant annet støy, lukt og ulovlig frikjøring i fjellsider mv. Graden av utfordring kan delvis være knyttet til snøscooternes tekniske utforming. For eksempel vil støy og lukt og reduseres med nye, støysvake motorer, og krav til motorstyrke og kamhøyde vil kunne begrense risikoatferd, høy fart, kjøring utenfor løypene og klatring i bratte fjellsider. Samtidig kan andre virkemidler enn tekniske krav til kjøretøyene tenkes å være mer effektive for å forhindre ulovlig kjøring, for eksempel økt tilsyn/oppsyn og strengere straffesanksjoner, som inndragning av kjøretøy og høyere bøtenivå.

Regelverket for bruk av snøscootere skal være forståelig, enkelt å veilede i og enkelt å håndheve og kontrollere. Tekniske krav til snøscooteren kan være krevende å kontrollere og følge opp. Avhengig av hvilke begrensninger som settes vil det også medføre behov for økt kompetanse hos kontrollmyndighet.

Departementet foreslår ikke spesifikke krav eller forbud mot snøscootere uten fornuftig bruksområde i dette høringsbrevet, men ønsker høringsinstansenes syn på om det er ønskelig og ikke minst praktisk gjennomførbart å innføre andre eller strengere tekniske krav eller begrensninger til snøscootere enn de som allerede er satt i samferdselsmyndighetens regelverk (kjøretøyforskriften). Spørsmål som reiser seg i denne sammenheng er også om slike krav i så fall bør gjelde bare for snøscootere som kjører i løypene eller for snøscootere generelt, og om kravene skal fremgå av motorferdselregelverket eller av den generelle kjøretøylovgivningen, for eksempel gjennom regler for import, omsetning og registrering.

6.2 Kontroll og sanksjoner

Departementet viser til Innst. 309 (S) fra energi- og miljøkomiteen vedrørende tiltak som krav om kjørebok, et høyere bøtenivå, prikkbelastning i førerkort, muligheter for inndragning av kjøretøy og krav om tydeligere kjøretøyregistrering. Departementet vil vurdere kontroll- og sanksjonsmulighetene i forbindelse med utforming av lovforslaget, men foreslår ikke konkrete bestemmelser om dette i høringsforslaget.

7. Økonomiske og administrative konsekvenser

De foreslåtte endringene vil innebære en betydelig utvidelse av adgangen til å bruke snøscooter i utmark. For å sikre at hensynet til friluftsliv og naturmangfold ivaretas vil det være økt behov for oppsyn og kontroll med at kjøringen skjer lovlig. Slikt oppsyn og kontroll skjer i et samarbeid mellom Statens naturoppsyn og politiet. Tilstrekkelig oppsyn og kontroll vil også være viktig for å bygge opp den lokale respekten for regelverket. En velfungerende oppsyns- og kontrolltjeneste forutsetter videre veiledning og informasjon fra miljøforvaltningen (direktoratet og fylkesmenn) til kommuner mv.

Styrket oppsyn og kontroll i regi av Statens naturoppsyn og politiet krever økte midler til dette over Klima- og miljødepartementets og Justisdepartementets budsjetter. Det samme gjelder styrking av veiledningsfunksjonen hos Miljødirektoratet og fylkesmennene.

De foreslåtte endringene vil også innebære økte administrative kostnader for kommunene, spesielt gjelder dette kostnader knyttet til planleggingsprosessen. Det er imidlertid opp til den enkelte kommune om den ønsker å etablere snøscooterløyper. Departementet mener derfor at disse kostnadene må dekkes av kommunen innenfor de til enhver tid gjeldende budsjетtrammer.

8. Samlet fremstilling av endringsforslagene

I

I lov 10. juni 1977 nr. 82 om motorferdsel i utmark og vassdrag gjøres følgende endringer:

§ 4 a skal lyde:

§ 4 a.(forskrift om bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag).

Motorkjøretøyer kan i utmark og på islagte vassdrag bare brukes i samsvar med forskrift gitt av departementet.

Departementet kan i slik forskrift gi kommuner myndighet til å etablere løyper for kjøring med snøscooter på vinterføre. Forskriften kan omfatte nærmere regler om kommunens bruk av myndigheten.

Løyper etter annet ledd skal angis i arealplan eller i reguleringsplan. Løypene skal ikke legges i verneområder, foreslåtte verneområder eller nasjonale villreinområder. Løypene skal ikke være til vesentlig skade eller ulempe for reindriften eller kreve terrenginngrep. I planarbeidet skal kommunene ta hensyn til støy og andre ulemper for friluftsliv, naturmangfold, bolig- og hytteområder, kulturminner og kulturmiljø. I planforslaget skal kommunen utrede virkningen løypene vil ha for friluftsliv og naturmangfold i plan- og influensområdet, samt kartlegge og verdsette friluftslivsområdene der løypene planlegges og vurdere betydningen av disse områdene opp mot øvrige friluftslivsområder i kommunen.

§ 5 tredje ledd oppheves.

II

I forskrift 15. mai 1988 nr. 356 for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag gjøres følgende endringer:

§ 4 oppheves.

Ny § 4a skal lyde:

§ 4a.

Kommunen kan etablere løyper for kjøring med snøscooter (beltemotorsykkel) på vinterføre.

Løypene skal angis i arealplan eller i reguleringsplan som trasé for snøscooterløype. Løypene skal vises i planen som linjesymbol med sosikode 1164, der senterlinjen angir traseen. For behandlingen av planen gjelder plan- og bygningsloven §§ 3-1 til 5-6 og §§ 10-1 til 13-4 med de unntak og særregler som følger av bestemmelsen her. Løypene skal ikke stride mot arealformålet og bestemmelsene i arealplan, jf. plan- og bygningsloven §§ 11-6 og 12-4.

Kommunen skal i forskrift gi bestemmelser om bruken av løypene, herunder om kjørefart og kjøretider. Det kan i bestemmelsene fastsettes krav om brukerbetaling til dekning av kostnader for drift av løypene.

Løypene skal ikke legges i verneområder, foreslåtte verneområder eller nasjonale villreinområder. Løypene skal ikke være til vesentlig skade eller ulempe for reindriften eller kreve terrenginngrep.

I planarbeidet skal kommunen ta hensyn til

- a) støy og andre ulemper for friluftsliv, naturmangfold, bolig- og hytteområder, kulturminner og kulturmiljø*
- b) sikkerheten for de som kjører og andre.*

Planforslaget skal

- a) utrede virkningene løypene vil ha for friluftsliv og naturmangfold i plan- og influensområdet*
- b) kartlegge og verdsette friluftslivsområdene der løypene planlegges og vurdere betydningen av disse områdene opp mot øvrige friluftsområder i kommunen.*

Kommunen kan ikke treffe vedtak om snøscooterløype over en eiendom før grunneier har samtykket til slik løype.

Kommunens vedtak om trasé for snøscooterløype og bestemmelser om bruk av slike løyper kan påklages etter bestemmelsene i plan- og bygningsloven § 1-9, men slik at Fylkesmannen er klageinstans. Plan- og bygningsloven § 11-15 tredje ledd gjelder ikke for kommunestyrets vedtak om trasé for snøscooterløype i kommuneplan. For myndighet til å fremme innsigelse gjelder reglene i plan- og bygningsloven § 5-4. Støy eller andre negative virkninger for lokalt friluftsliv gir grunnlag for innsigelse etter plan- og bygningsloven § 5-4 første ledd. Ved behandling av innsigelsessaker kan departementet prøve alle sider av saken.

§ 8 oppheves.

§ 9 skal lyde:

§ 9

Motorferdsel etter disse forskrifter er ikke tillatt i tidsrommet fra og med 5. mai til og med 30. juni. Fylkesmannen kan bestemme at forbudet skal gjelde andre tidsrom, for hele kommunen eller for særskilte områder, når det anses nødvendig for å ivareta reindrifts- eller viltinteresser, eller andre interesser som motorferdselloven skal ivareta

Fylkesmannen kan gjøre unntak fra forbudet i spesielle tilfeller, etter begrunnet søknad fra kommune eller enkeltperson. Søknad fra enkeltperson sendes gjennom kommunen, og fylkesmannens enkeltvedtak kan påklages til Miljødirektoratet.

Forbudet gjelder ikke for motorferdsel som er tillatt etter motorferdsellovens § 4 første ledd.

III

Ikrafttredelse. Overgangsbestemmelser.

1. Endringene i lov 10. juni 1977 nr. 82 om motorferdsel i utmark og vassdrag § 4a trer i kraft straks.
2. Endringene i lov om motorferdsel i utmark og vassdrag § 5 tredje ledd trer i kraft [1. januar 2022].
3. Endringene i forskrift 15. mai 1988 nr. 356 for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag §§ 4a og 9 trer i kraft straks.
4. Endringene i forskrift 15. mai 1988 nr. 356 for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag §§ 4 og 8 trer i kraft [1. januar 2022].

Med hilsen

Torbjørn Lange (e.f.)
fung. ekspedisjonssjef

Hege Feiring
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk, og har derfor ikke håndskrevet signatur.

Høringsinstanser:

Departementene
Fylkesmennene
Fylkeskommunene
Kommunene
Miljødirektoratet
Den Norske Turistforening
Framtiden i våre hender

Norsk Friluftsliv (tidligere Friluftslivets fellesorganisasjon)
Friluftsrådenes Landsforbund
Greenpeace Norge
Hovedorganisasjonen Virke
Kommunesektorens organisasjon (KS)
Landbruksdirektoratet
Miljøstiftelsen Bellona
Natur og ungdom
Norges Bondelag
Norges fjellstyresamband
Norsk Hyttelag
Norges Hytteforbund
Norges Idrettsforbund
Norges Jeger- og Fiskerforbund
Norges Miljøvernforbund
Norges Motorsportforbund
Norges Naturvernforbund
Norges Røde Kors
Norges Skogeierforbund
Norske Reindriftssamers landsforbund, P.b. 508, 9255 Tromsø
Norsk allmenningsforbund
Norsk Bonde- og Småbrukarlag
Norskog
Politidirektoratet
Riksadvokaten
Regjeringsadvokaten
SABIMA
Sametinget
Snøscooterimportørens forening
Statskog
Statens naturoppsyn
Utmarkskommunenes sammenslutning
Verneområdestyrene
Villreinrådet i Norge
WWF – Norge
Økokrim